BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ŞI ARTĂ - ISSN: 2066-0154
Iunie 2023 (Anul XV) Nr. 172 (6/2023)

BOEM@

Iunie 2023 (Anul XV) Nr. 6 (172) - 44 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida **A.S.P.R.A.**

Asociaţia **S**criitorilor pentru **P**romovarea **R**ealizărilor **A**rtistice

Editor: Editura Boem@

6 / 2023

X X X X X X X X X X X X X X

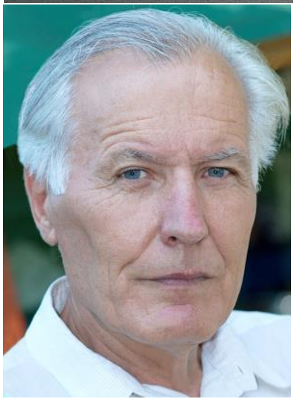
Revista literară BOEMA o puteţi citi şi pe site-ul
www.edituraboema.ro/boema/
www.boema.inforapart.ro
actualizat permanent de: *Editura Boema*

Email: boema@edituraboema.ro, boema@inforapart.ro, petrerau@yahoo.com
Telefon: **+40726 337376**
ADRESA REDACŢIEI: Str.Regiment 11 Siret, Nr. 17, Bloc C20, Ap. 42, parter, Galaţi, 800331

Literatură și Artă

DIN CUPRINS

Grafică:
Coperta I: **Adam Martinakis -** *Queen of the moment*
Coperta IV: **Carmen Racovitza -** *Amp… acrilic*
Interior: Grafică de **Elena-Liliana Fluture**

Ştefan ANDRONACHE

Muzeul Luvru (I)

Cunoaştere, frumuseţe şi trăire sub semnul marilor valori

De mai bine de un secol şi jumătate, Muzeul Luvru a devenit emblema spirituală a Parisului. Situat pe malul drept al Senei şi nu prea departe de agitata piaţă Concorde, instituţia şi-a deschis porţile în mod oficial, încă de pe 10 august 1793, ca urmare a instalării sale în reşedinţa monarhilor Franţei căreia, anterior, i se atribuise acest nume. Trebuie menţionat faptul că la edificarea grandioasei clădiri au contribuit regii: Francisc I, Caterine de Mèdicis, Henric al IV-lea şi chiar împăratul Napoleon I.

În perioada de început, aici fuseseră aduse doar colecţiile de pictură ale coroanei, întemeiate de Francisc I, în prima jumătate a secolului al XVI-lea, ce ocupaseră, până la momentul creării acestei instituţii, sălile palatelor Luxembourg şi Versailles. Pe parcurs însă, datorită confiscărilor revoluţionare, cărora li s-au adăugat şi cuceririle lui Napoleon, sălile s-au îmbogăţit, completându-se, totodată cu numeroase donaţii, achiziţii ori obiecte descoperite cu prilejul unor campanii arheologice, astfel încât, astăzi, toate acestea au ajuns să totalizeze peste 480000 piese, ce permit reconstituirea a opt milenii de civilizaţie şi istorie.

Muzeul Luvru – Paris

O dată ajuns în faţa Luvrului, vizitatorul trebuie să identifice zona de acces care se face pe sub bizara piramidă din metal şi sticlă, ridicată, pe timpul preşedintelui Fr. Mitterand, în mijlocul curţii lui Napoleon, ce distonează, din păcate, cu arhitectura de factură clasică din jur. După ce coboară cu scara rulantă, o dată ajuns în interiorul marelui hol subteran, spaţios şi luminos, va descoperi, cu uşurinţă, traseele capabile să-l ghideze spre cele trei corpuri ale imensei clădiri, precum şi modalităţile de acces la colecţii.

Curtea Puget-Marly

Dar înainte de a lua contact direct cu generoasele oportunităţi ale muzeului, vizitatorul ar trebui să se implice, mai ales în cazul în care încă nu i-a fost dat să fie familiarizat cu o astfel de aventură, într-un fel de prim exerciţiu, încercând să se familiarizare cu oportunitatea creaţiilor artistice, ce se află expuse în marea **Curte Puget-Marly**, decorată în alb şi iluminată natural, integrată doar de câţiva ani aripii Richelieu. În interiorul acesteia, acoperit de un luminator, şi-au dat întâlnire sculpturile franceze, din perioada secolelor XVII-XIX, adică tocmai cele ce fuseseră predestinate împodobirii diverselor parcuri din Paris sau de la Versailles, lor adăugându-li-se altele din reşedinţe nobiliare din împrejurimi.

La nivelul celor două etaje deschise, sugerate prin nişte piedestalele laterale, precum şi pe terasa de deasupra acestora, pot fi admirate, în voie, numeroasele opere de artă din bronz sau din marmură. Privitorii sunt impresionaţi de „Captivii“ lui Desjardins, plasaţi chiar la intrare, de uriaşul „Hercule galic“ al lui Pierre Puget, de monumentele funerare ale lui Fr. Anguier (menite să reprezinte forţa, prudenţa, justiţia şi temperanţa), „Caii lui Marly“ realizat de A. Coysevox, precum şi de grupajul creaţiilor mitologice redate de James Pradier: „Toaleta Atalantei“, „Trei graţii“ etc. Printre toate acestea, trebuia să fie scoasă în evidenţă şi „Marseieza“ plăsmuită de mâinile sculptorului François Rude, lucrarea fiind evidenţiată şi pe Arcul de Triumf din Capitala Franţei.

Revenind, după această binevenită iniţiere, iarăşi în zona parterului, vizitatorilor li se propune realizarea unei incursiuni în trecutul civilizaţiilor antice, ei luând astfel contact cu zestrea culturală atât de preţioasă a acestora. Prin faţa propriilor lor ochi se va desfăşura întreaga suită a stelelor funerare, altarelor, mumiilor şi mozaicurilor, dar şi a bijuteriilor ori reliefurilor atât de diverse. Lor li se vor adăuga şi statuetele numeroase ce au aparţinut sumerienilor, babilonienilor, fenicienilor sau egiptenilor, grecilor şi romanilor.

Se poate afirma că, în toate cele trei aripi ale muzeului, atât la parter, cât şi la subsolul acestuia, şi-au dat întâlnire, peste milenii, provenind din toate colţurile lumii antice, stelele regilor musulmani Zakir şi Narâm-Sin, dar şi „Jupiter“, idolul fenicienilor etc.

Incursiunea prin lumea antichităţilor începe chiar cu **Departamentul de sculpturi egiptene**, considerat a fi una din cele mai impresionante din lume [Aripa Sully, parter, sălile 317-348; extins şi etaj sălile 643-640]. Acesta stârneşte, astăzi, curiozitatea şi

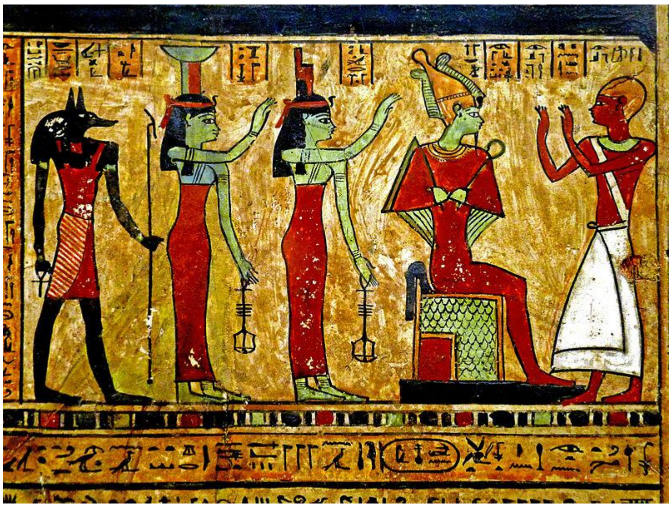
(continuare în pag. 4)

(urmare din pag. 3)

admiraţia oamenilor datorită punerii în valoare a zeci de statuete de regi sau zeităţi, stele funerare, fragmente întregi de arhitectură sau de capiteluri, numeroase bronzuri şi vase din ceramică. Vizitatorii descoperă şi o serie de mostre cu caracter emblematic aşa cum ar fi: „Cripta lui Osiris“, bustul lui „Aménophis IV“, sarcofagul lui „Ramses III“, statueta din bronz a reginei „Karomama“, „Intendentul Ebih-il“, grupajul „Akhenaten şi Nefertiti“, stela lui „Ousirour“ sau „Scribul aşezat“. Fireşte că toate ieroglifele, ce însoţesc artefactele egiptene de aici nu ar fi putut fi descifrate, niciodată, dacă orientalistul francez J.-F. Champollion nu s-ar fi implicat, în anul 1822, în dezlegarea misterului acestora.

Marele Sphinx din Tanis

Stele egiptene din Ousirour

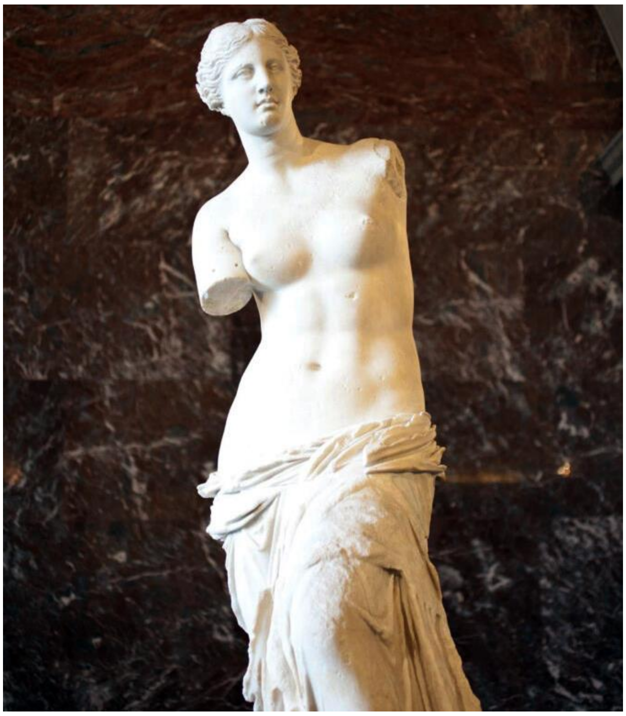
Desigur că o notă, cu totul aparte, reuşesc să creeze şi A**ntichităţile clasice greceşti şi elene** [AS, parter, s. 345-347]. Pot fi văzute aici „Femeia din Auxerre“, considerată drept cea mai veche statuie grecească, busturile datorită lui Praxitele sau chipul lui Apollon, ori fragmente preţioase din frizele Parthenon-ul.

Bineînţeles că principala vedetă, din întreg muzeul, rămâne fascinanta „Venus din Milo“, descoperită, întâmplător, pe o insulă grecească de lângă Creta. După investigaţiile făcute de către specialişti, s-a ajuns la concluzia că femeia, atribuită cu certitudine sculptorului Alexandros, şi dezgolită până la jumătate, nu ar reprezenta-o nicidecum pe zeitatea romană, ci pe însăşi Afrodita, considerată modelul suprem al iubirii, fecundităţii şi frumuseţii din perioada elenistică. Chiar dacă braţele îi sunt ciuntite, se presupune că, în mâna stângă, aceasta, ar fi ţinut şi un măr de aur. Această autentică capodoperă consfinţeşte nu numai apogeul la care ajunsese arta, cu două secole înainte de apariţia creştinismului, ci şi dorinţa lumii contemporane, de a face câte un pelerinaj prin faţa superbei creaţii ce ştie să-i dea, de pe soclul său, un plus de optimism şi să o încarce cu energie pozitivă.

Galeria antichităților grecești

Măreaţa scară, ce permite accesul de la parter spre galeria de la etaj, din aripa Denon, dorindu-se a fi o prelungire a celor văzute mai de dinainte îşi întâmpină vizitatorii cu o impresionantă statuie. [AD, et. I, s. 703]. Celebra reprezentare grecească, considerată a fi pe primul loc în lume, o înfăţişează pe „Victoria din Samothrace“, adică pe „frumoasa fără braţe“. Ea întruchipează nu numai idealul suprem al frumuseţii feminine, ci şi aspiraţia spre înalt a omului. Deşi veritabila capodoperă, dăltuită în marmură de un vrăjitor anonim din Rodos, continuă să rămână încremenită deasupra prorei unei corăbii, crează impresia că ea

Venus din Milo

îşi continuă zborul, exact, ca şi atunci, cu mai bine de două mii de ani în urmă, când nişte navigatori şi-o

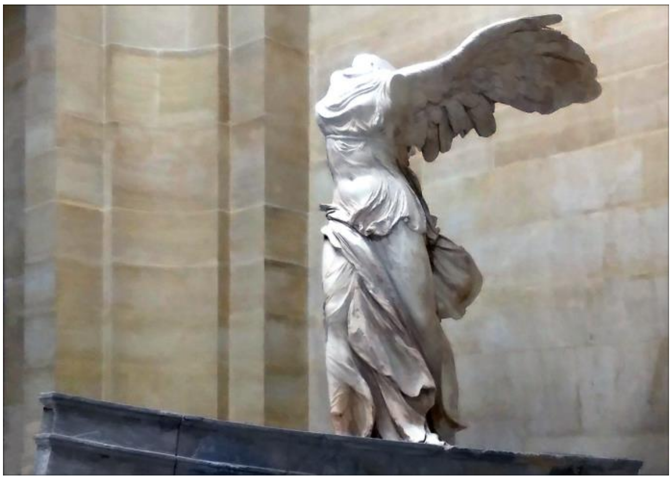
(continuare în pag. 5)

(urmare din pag. 4)

doriseră a le fi drept jertfă pe altarul zeilor lor, întrucât aceştia îi ajutaseră să câştige o bătălie navală.

Tot în cadrul aripii Sully coabitează şi **Antichităţile romane,** preponderente fiind din secolele I-III î.Hr. Cele mai multe sunt expuse în camerele sălilor 344-348 şi 405-407, printre acestea dominând: figurinele, statuetele, reliefurile, dar şi statuile feminine („Minerva“, „Venus cu colier“ „Trei graţii“, „Afrodita şi Eros“, „Diana de la Versailles“ etc.) ori busturile şi reprezentările unor bărbaţi („Apollon“, „Gladiatorul Borgheze“ şi „Satir cântând di flaut“).

Departamentul de sculptură europeană a fost amenajat, tot în zona parterului, în aripa Denon.

Victoria de Samotrake

În vasta galerie nr. 403 (numită, cândva, „Salles des Etats“), sunt expuse cele mai bune lucrări de sorginte italiană. Primele care ies puternic în evidenţă par să fie creaţiile marelui artist Micheangelo, care triumfă cu dubletul: „Sclav pe moarte“ şi „Sclavul prizonier“, ambele fiind destinate înfrumuseţării unui mormânt. Alături de aceste veritabile întruchipări ale sublimului, se află expus şi un superb portal monumental, provenit dintr-un palat din Cremona, care le scoate şi mai bine în evidenţă. În cadrul aceluiaşi spaţiu, mai conveţuiesc: bustul sculptat al lui Alexandru cel Mare, datorat unui anonim, precum şi „Mercur zburător“ al lui Jean de Bologna, artist flamand naturalizat în peninsula italică.

Lui Francesco Martini i se datorează un „Sfânt Cristofor“, pictat pe lemn policrom şi suflat cu aur, în timp ce Donatello, în delicata „Fecioară cu Pruncul“, redă sentimentul plin de intimitate al momentului matern, evidenţiind totodată şi blândeţea îmbrăţişării. Andreea Verrochio încheie în mod strălucit tema religioasă de aici cu „Îngerul zburător“.

Din suita reprezentărilor artistice italiene nu aveau cum să lipsească sculptorii inspiraţi de personajele mitologice atât de gustate în epocă. Printre aceştia se remarcă: Lorenzo Bartolini, autorul frumoasei „Nimfe cu scorpionul“, Antonio Canova, creatorul lui „Psyche reînviată de sărutul lui Cupidon“, Francesco Bonnani cu „Amor adormit“ iar M. Prestinari cu fermecătorul „Adonis“.

Sculptura franceză, din secolele XV-XVIII, din aripa Richelieu, debutează cu „Mormântul“ de 2,60 cm înălţime conceput de Philippe Pot. Grupul statuar din calcar, simulează deplasarea unui cortegiu funerar însoţit de opt cavaleri îmbrăcaţi în negru şi cu chipurile lor acoperite.

Gigantii lui Michelangelo

Mulţi dintre sculptorii expuşi aici ţin să glorifice pe regii sau pe cardinalii autohtoni. La rândul lor: Antoine Coysevox, Coustou şi Puget deţin numeroase busturi. Cel din urmă a devenit celebru prin „Milon din Crotona“ şi „Perseu eliberând-o pe Andromeda“, ambele reprezentând expresia cea mai completă a artei baroce din epocă.

Mormântul lui Philippe Pot

(Va urma)

Arsenie AUGUSTIN

***

Linia mărginind tăcerea se frânge,
Înăuntru pulsează larg sânge și strigăt.
Un înger arzând îmi ninge prin vene
Aceleași fisuri neînvățate
Ce-și cresc tainele în
Uimirea de-a fi.

Metalic răsună cuvinte
Zăvorâte în zbaterea serii.
Tot el, cu aripi înalte se-ascunde
În spatele calmului aspru
Respirând orgolioase puteri.

***

Într-o zi palmele ni se vor întâlni
Acoperind neliniștea lumii
Și vrând să cheme alături
Inocența celui cu zbor de metal.

Platanul își va scutura frunza pe inima noastră
Închisă sub pragul eternului vânt,
Umbre și fluturi vor trece
Asemeni unui ac de ceasornic beteag
Lăsând înapoi chemarea spre cer.

Poate suntem prea departe de casa
Din câmpul de grâu,
Cea ascunsă printre ruinele nopții
Cerșindu-și uitarea.

Am lăsat locul meu apei
Ce va umple tăcerea meduzei.

***

Și dacă zborul uitat la rădăcina abisului
E doar un înger căzut de prea multele
Suflete răscolite-n amiezi?

Îngenuncheat pe bucata sfâșiată de cer
Își caută umbra pierdută
În colțul lumii de carne.
Răstignit cu tăcere-ntre aripi,
Surâde pentru zilele-n care lumina
Topește munții de sare rămasă în urmă.

Îmi duc singur clipele-n spate
Ca pe un trup la mormântul cu flori.

Îl chem să-mi netezească trecutul
Cu adierea lui de măiastră.

***

Nimeni nu poate ucide umbrele
Celor cu aripi murdare
De lut și de cer.
Își înlănțuie tăcerea în ochi,
Ascund trupul sub streșini
Și fug.

Numai sângele-n clocot și zborul
Se fac soldați ai luminii.
De accea trăim nopțile prin cotloanele
Cele mai ascunse
Ca și cum numai la adăpostul lor ni se
Corectează surâsul.

***

Între cicatrice și vals
Stă ascunsă tăcerea și umbra
Sugrumate-n apus.

Între lumină și vindecare numai
O candelă arde
Pe soclul statuii de ceară.

Culegeam constelații când mi-ai spus
Să-ngenunchez în fața icoanei
De argilă și fum.

Coborând din trupul meu de carne și vis
Mi-am croit univers de lumină
Cu îngeri la răscruci
Răstigniți printre gesturi.

George ITOAFĂ

Existențialism filosofic

Existențialismul trebuie tratat ca un demers ce precede o acțiune și un rezultat.

Câtă vreme ești liber în crez, ești liber în simțire.

Oricât ne-am distanța, locuim tot acolo unde gândul ne poartă, doar sentimentele pot fi barometre ce ne diferențiază de restul.

Uneori locuim singuri într-o imaginație nemăsurabilă de suflete.

Mă aflu la înțelegerea rațiunii de atâta timp, încât constat că rațiunea mă conduce spre o inevitabilă aflare.

Toate simțurile sunt stăpânite de gânduri, ele nu ne trădează.

Conștiința nu poate controla totul, fără materia invadată de simțuri.

Avem capacitatea de a sesiza materia, cu toate astea părem la îndemâna antimateriei nesesizabile.

Suntem sume ale planetei, care este un rezultat al ecuațiilor macroplanetare.

Confortul ne desființează sistemul de autoapărare, ajungând să depindem de acesta. Cât de curând vom ajunge gadgeturi, am evoluat peste măsura capacității de a ne înțelege.

Niște corzi sensibile la atingere produc armonie, doar când există dezacord, atunci devin iritabile și simțim.

Noi suntem personali timpului de vreme ce îl măsurăm, suntem o fracție a mulțimilor, funcționăm în toate derivatele interpretărilor. Trebuie să conștientizăm acțiunea pentru a deveni evidentă urmarea.

Omul este o simplă apariție, nu o necesitate a întregului.

Rațiunea ajută la înțelegere temporală, atemporalitatea aparține universului.

Existențialismul presupune scoaterea din anonimat al omului prin rațiune.

Prietenia este un eșec al rațiunii de a te cunoaște.

Într-o lume lipsită de compasiune și emoții pozitive, totul devine o stare a imperfecțiunilor.

Nemaifiind vorba de armonie a creației cu totalitatea existențială a univerului, putem admite ca variabilă plauzibilă distrugerea în masă a întregului ecosistem.

Uneori gândului nu îi putem da nume de viteză spre spațiu, el rămâne o nebuloasă a căutărilor și a așteptărilor.

Un preconcept al existenențialismului aflat în stare incipientală, este dat de informațiile transmise de alte persoane, aflate în necunoaștere. În această etapă, percepția poate fi eronată, atunci când se admit ca adevărate aceste informații și au efect asupra psihicului tău.

Existențialismul trebuie tratat ca un demers ce precede o acțiune și un rezultat.

Câtă vreme ești liber în crez, ești liber în simțire.

Oricât ne-am distanța, locuim tot acolo unde gândul ne poartă, doar sentimentele pot fi barometre ce ne diferențiază de restul.

Uneori locuim singuri într-o imaginație nemăsurabilă de suflete.

Mă aflu la înțelegerea rațiunii de atâta timp, încât constat că rațiunea mă conduce spre o inevitabilă aflare.

Toate simțurile sunt stăpânite de gânduri, ele nu ne trădează.

Conștiința nu poate controla totul, fără materia invadată de simțuri.

Avem capacitatea de a sesiza materia, cu toate astea părem la îndemâna antimateriei nesesizabile.

Suntem sume ale planetei, care este un rezultat al ecuațiilor macroplanetare.

Confortul ne desființează sistemul de autoapărare, ajungând să depindem de acesta. Cât de curând vom ajunge gadgeturi, am evoluat peste măsura capacității de a ne înțelege.

Niște corzi sensibile la atingere produc armonie, doar când există dezacord, atunci devin iritabile și simțim.

Noi suntem personali timpului de vreme ce îl măsurăm, suntem o fracție a mulțimilor, funcționăm în toate derivatele interpretărilor. Trebuie să conștientizăm acțiunea pentru a deveni evidentă urmarea.

Omul este o simplă apariție, nu o necesitate a întregului.

Rațiunea ajută la înțelegere temporală, atemporalitatea aparține universului.

Existențialismul presupune scoaterea din anonimat al omului prin rațiune.

Prietenia este un eșec al rațiunii de a te cunoaște.

Într-o lume lipsită de compasiune și emoții pozitive, totul devine o stare a imperfecțiunilor.

Nemaifiind vorba de armonie a creației cu totalitatea existențială a univerului, putem admite ca variabilă plauzibilă distrugerea în masă a întregului ecosistem.

Uneori gândului nu îi putem da nume de viteză spre spațiu, el rămâne o nebuloasă a căutărilor și a așteptărilor.

O formă de iubire precede o catastrofă viitoare,

(continuare în pag. 16)

Ion CAULEA

Libertăți albastre

libertatea mea se termină acolo
unde începe albastrul ochilor tăi

***
nu te încununa cu laurii unei victorii
pentru că lupta argumentelor nu a început
orice aforism este un raționament
schimonosit de aburii intelectuali ai unor saltimbanci ai retoricii
care își varsă amarul contrafăcut
în focul întreținut de noțiuni vagi
nu are rost să cópii măști
ale tale sunt suficiente
carnavalul nu a început
gheața din paharul de whisky
a căzut din privirile tale albastre

***
știu că-mi vrei binele, dar nu pot încă să ți-l ofer
e tot ce mi-a rămas din călătoriile mele prin
universul tău arctic
ce metaforă forțată e încercarea ta de a dărui ger
de a te dărui propriului tău sine
totul e întâmplător într-o lume care nu dovedește nimic
argumentele glaciare ale zâmbetului tău întemeiază
destine de eunuc
tu nu te-ai săturat de-atâta iarnă?

***
albastrul ochilor tăi se termină acolo
unde începe libertatea mea.

Pietre

Te-ai retras în blocul acesta de piatră
și ai așteptat să-mi ascut dalta
ai vrut să simți devenirea pe pielea ta
să primești lovitura de ciocan a timpului
în plină figură.

Închisă în propria stâncă
visezi să te naști zbor
cerșind creatorului tău nemurire
și dorința ta s-a făcut zâmbet
luminând colțul ascuțit
al piramidei bolnave de infinit.

Oare nu era mai bine
să te ridici zid
decât să ajungi chip cioplit
la care să se-nchine
fariseii transcendenței simulate?

Ziduri

Aceste ziduri nu pot fi dărâmate cu ciocanul
doar Nietzsche l-a folosit pentru a distruge idoli
într-un amurg al clișeelor și al moralei fade
doar cuvintele pot demola încremeniri
în proiecte fără idealuri
fără credința în lumina de la capătul nopții

Noaptea rațiunii zămislește capete
pentru balaurii timpului pierdut la loteria evoluției
(*norocul e substanța amăgirii*
care nu are nevoie de nicio moară
să-l macine între pietrele destinului)

Evoluția emoției - cântecul de lebădă al unei specii
în căutare de *carpe diem* sub ploaia de bombe -
romanță pentru mai devreme în tranșeele civilizației
Finit coronat opus în registru apocaliptic
cu sabia lui Damocles deasupra nodului gordian
al jugului creator de infinituri pe datorie.

Datoria ta începe acolo unde se sfârșește datoria celuilalt
(***Celălalt este paradisul*** - autoportret într-o sticlă de șampanie spartă)
antikantiană lege, ar spune unii apostoli ai imploziei
cu efect imediat al unei cauze regăsite:
totdeauna în același timp ca mijloc, și niciodată doar ca scop!

Scopul acuză mijloacele!

fericirea pe credit e noua cărămidă în zid
Ana lui Manole supusă lapidării publice
în cinstea virtuții pe rit nou - păcatul ridicat la rang de artă.

La final va fi Cuvântul
Cuvântul care dărâmă ziduri.

Mori de vânt

Mori de vânt cu care ne-am luptat
pentru un petec de sens

În lanul de secară veghind la
sperietoarele care dansează
valsul timpului pierdut
în țara minunilor…

omul de tinichea
se trage din cutia de conservă, zic eu
darwinism metalurgic cu influențe alchimice:
la început a fost minereul.

Ana OPRAN

Oana Frențescu – Aventura cuvintelor

„Aventura cuvintelor”, Editura Pim, Iași, 2022 este al 12-lea volum de versuri al poetei ieșene Oana Frențescu după: **„Cuvinte nerostite**" ed. pim, Iași, 2016, **„Dincolo de fereastră**", ed. Pim, Iași, 2017, **„Copacii aleargă odată cu mine**", ed. Pim, Iași, 2018, **„Tăceri albe**”, ed. Pim, Iași, 2019, „**Refugii în albastru**", ed. Pim, Iași, **„Gândul tatuat în clepsidră**", ed. Pim, Iași, 2020, „**Umbra spațiului gol**", ed. Pim, 2020, „**Undeva fără timp”,** ed. Pim, Iași 2021, **„Diminețile visului alb**”, ed. Arslonga, 2021, **„Emoții desculțe**”, ed. Pim, Iași, 2021, **„Țipătul frunzelor**", ed Pim, Iași, 2022.

Dacă adăugăm și numărul de premii și distinții pe care le-a pimit de la debutul său până în prezent, avem profilul unui creator de poezie prolific, stăpân al unui izvor de inspirație deosebit de bogat, cu o forță mereu vie, gâlgâitoare cum rar se mai întâlnește. Poezia sa se situează cert în acea zonă a postmodernismului care păstrează prelungiri din lirica modernistă printr-o subțire filieră Ion Barbu și Nichita Stănescu precum și sugestii din suprarealism și expresionism topite toate în creuzetul propriei personalități creatoare.

A încerca o clasificare tematică a poemelor sale din acest volum, ca și din cele anterioare, ar fi un mod de abordare irelevant al poeziei Oanei Frențescu. Poeta, în manieră postmodernistă, combină în același poem mai multe din temele universale ale liricii dintotdeauna (timpul, iubirea, socialul, universul exterior, dezagregarea eului, absența, neliniștea metafizică, moartea, poezia, identitatea...) optând astfel pentru o mai puternică inserție a operei în viața cotidiană care este percepută ea înseși ca un conglomerat mereu în schimbare, refuzând categorisirile nete, ordinea anchilozantă, starea de inerție. E o lume permisibilă tuturor stilurilor, chiar amestecate, tuturor ideilor și experimentelor pe care o fantezie liberă le poate genera.

O mai adecvată pătrundere în universul liric al poetei Oana Frențescu ar fi abordarea lui din perspectiva câmpurilor semantice deoarece, parcurgând volumul, avem revelația unei poezii cu tentă semiotică, ceea ce, de altfel, e un concept asumat al poeticii postmoderniste. De la titlu („Aventura cuvintelor") și până în final, elemente din câmpul semantic „cuvânt" revin ca laitmotive pe care se construiește universul de sensibile trăiri și sentimente: „sfera cuvintelor", „ne lezăm cuvintele”, „sunt dezbrăcată de cuvinte", metaforele „cuvintele au rămas în urmă", „ultima silabă de pace”, „prin cuvinte aleargă fantome", „într-o fascinație a cuvintelor care te iau de mână", „cuvintele nu ne mai ascultă/ se modelează după o altă stare/ e o stare beligerantă/ unde sunetele cuvintelor

ne atacă dur"...

Să fie aceasta dilema etică a lumii postmoderne de tip globalizat care, paradoxal, în plină explozie informațională, se confruntă cu incomtibilități de comunicare prin cuvânt? Ancorarea în problemele unui prezent halucinant e clară: „vorbele de lemn sapă în simțuri", „istoria scoate foc pe nări/ rugăciunile vechi sunt scoase din psalmi/ ordine smălțuite aruncă explozii peste case și oameni/ moloz din resturi formează case și oameni"(**Vorbe rare**, p.110).

Sau e vorba de eșecul limbajului în a ne exprima integral și fidel ființa, intensitatea arderii ei interioare? „Sunt într-un alt undeva/ ființa mea curge spre dincolo/ am ieșit din visarea aceea/ unde noi mai eram/ izbucnind din trecut// cuvintele au rămas în urmă/ o lumină vine dintr-o parte"(**Cuvintele, p**. 99)

Sau, poate, în lumea actuală, în care care realul pare să se dizolve așezându-se pe același plan cu virtualul simultan, cuvintele sunt semne autonome ce au ieșit de sub hegemonia omului revărsându-se în spațiul imaginar într-un flux anarhic, aleatoriu („literele plutesc în fragmente/ fără busolă" **(După gând**, p. 116), „cuvintele desculțe aleargă pe tavan/ scriu pereții în toate direcțiile/ șterg timpul negativ simplificând frazele**"(„Cuvinte desculțe**", p. 100).

Sau,tocite semantic, uzate și demonetizate prin repetiție, cuvintele, material sacrosant al poeziei, și-au pierdut magia și de aici apelul poetului postmodernist la combinații fie șocante, fie voit banale? În acest sens" aventura cuvintelor" se identifică în planul poeziei cu aventura creației, cu pluralitatea discursurilor, cu caracterul ambiguu și proteic al mesajului pentru a cărui decodare cititorul este invitat să-și folosească propriul unghi de percepție, devenind oarecum complicele autorului.

Poem al existențialului, suav poem de dragoste,

(continuare în pag. 10)

(urmare din pag. 9)

ingenioasă sinestezie a simțurilor, poemul de deschidere a volumului, „Ceva respiră", poate fi considerat emblematic pentru fuziunea temelor în lirica Oanei Frențescu.

Starea poetică („o stare de curcubeu"), exuberanța trăirii, („măinile încep să cânte", „cu mine port pământul pe care alerg"), iubirea ca stare totală, insiduoasă, difuzată în universul existențial („chipul tău reazemă bătăile inimii"), timpul relativ („timpul în care ne aveam lungește amiaza în verde") îl situează pe cititor, împreună cu eul liric, într-o altă lume; cea a imaginarului fabulos, o stare de grație în care ființarea e pluridirecțională („între mine și mine e o descifrare în care ești").

Remarcabilă este imagistica esențializată rezultată din combinații neobișnuite de termeni, metafore inedite ce tulbură modul de gândire obișnuit creând o realitate nouă, deconcertantă. Alăturarea unui termen abstract („tăcerea") cu verbul concret („vopsește") atribuit subiectului („războiul") este de o forță de sugestie quasi-magnetică. Printr-o propoziție simplă (S-V-CD) s-au așezat în fața cititorului aproape firesc culorile sumbre ale molozului din dărâmături amestecat cu sânge și petice de veșminte, tăcerea morții, hiperrealitatea unui peisaj halucinant ce pare dintr-o lume paralelă cu a noastră. Metafora "miros amestecat de lună de stele de vid" ar duce cu gândul spre sinestezia simțurilor din poetică simbolistă dacă prin corelarea de termeni lingvistici incompatibili cu logica n-ar propune o realitate de la limita visului cu trimiteri în suprarealismul pictural al unui Salvador Dali. Și totul spus cu o atentă epurare a dramatismului exterior, cu o distanțare lejeră dintre trăire și scriere, dintre real și imagistică, pe un ton voit prozaic și narativ.

Câmpul semantic ce desemnează „aventura" existențialistă, realul și identitatea este la fel de iradiant. Aproape nu există poem să nu cuprindă unul din elementele sau din „semnele" sale: „cumva **exist**", „încă mai **sunt** comori", „**e** o liniște pregătită pentru resipă/ **sunt** păsări/ **sunt** nori", „Gândul **e** mult mai mare decât chipul/și criză de timp nu **există**", „trecem prin memorie ca și cum am fi privit luna/ ce **n-a existat** niciodată", „dorul... dublează **ființa**", „**ești** în timpul roz", „**suntem** aici", „dorul de **a fi** acasă".

Acest univers existential și poetic, desi nu e lipsit de inserții ale ludicului rămâne în esență unul grav refuzând parodia, pastișa și jocul de cuvinte facil, axându-se pe autoreflexivitate, ingeniozitate tehnică și virtuozitate imagistică. Dincolo de discursul narativ homodiegetic pulsează un lirism când ingenuu, când încărcat de revoltă sau subsumat pasiunii arzătore sever cenzurate: „ te-am găsit/ mereu gonind pe calul alb/ sub cerul liber/ pe o scenă goală,/ umflată de oameni/ într-o fascinație a cuvintelor care te iau de mână/ și-ți aduc aminte că exiști („mereu ai murit", p. 11), „pășesc desculță în creierul tău/ mergând pe o linie frântă/ îți las umbra coapselor mele fierbinti/ locul sărutului despletit în raze/ fragmente de gânduri buimăcite-n roz/ și multe cicatrici neadormite" ("Trec prin tine", p. 28).

Balansul între real și imaginar e dureros: „ sunt pe un loc ce nu-l cunosc./ Un loc refuzat de aripi, fără cuvinte/ un loc trecut prin lună ce doare ca o scriere fără oprire;/ ce ninge cu secunde enorme și reci./ mă întorc în lumea mea de lut / cu literele oarbe după mine"(„Doare cutremurul").

O altă ipostază a existenței este cea asimilată comunității de neam și spațiu geografic, dar mai ales spiritual: „suntem aici,/ între lumini și umbre / după o colindare pe cărări diferite / pe drumul nostru a început să ningă./ avem același refren stârnit de dorul de a fi acasă/ de-a mai fi odată cu pletele în vânt,/ cu visele-n cheutori de uniformă învățând să ascultăm/ pământul, copacii/ frunzele, iarba,/ […] suntem îngloдați în istorie prelungind speranța […] până ce cuvintele s-or odihni, / iar tăcerea va fi răsplata că odată am fost, / am trăit,/ am iubit,/ am gândit azvârlirea în idealuri" („Suntem aici" p. 109).

Dar aria semantică în care fluxul imagistic devine percutant este cea **cromatică.** Toată gama culorilor se revarsă asupra tuturor simțurilor, asupra obiectelor și elementelor din jur, acestea devenind astfel încărcate de energii luminoase sau întunecate, calde sau reci, strălucitoare sau intrate în clar-obscur: „sunt plină de sentimente/ cele galbene sunt ca niște brățări pe mâini/ cele roșii pulsează în interior/ cele revoltate respiră într-un recviem colorat/ rochia mea aleargă în valuri/ umbra ei flutură ritmic/ mă supun unui vid de nealbastru" („Mă opresc", p. 45).

Există o corespondență între culori și gama de trăiri și sentimente precum în poetica simbolistă (ex. George Bacovia). Culorile în sine au semnificatii bogate și diferite în funcție de epoci, zone geografice, medii sociale și profesionale. Am putea spune că omul, societatea sunt cele care le crează o „poveste" dându-le intrarea în universul sentimentelor. Fără să numească stări sufletești, culorile, în virtutea mentalului colectiv și istoric, le pot sugera, crea sau potența prin raportare la context. În poezia Oanei Frențescu, culorile au limbajul și semnificația lor originală rezultate nu rareori printr-un transfer imagistic din concretul fizic asupra unui abstract sau invers. Asfel în versul „sunt zile verzi cu aripi desfăcute", culoarea și contextul în care e așezată este expresia sentimentului de fericire. Imediat urmează transferul de la vizual la tactil într-o mișcare de cuprindere integrală a senzațiilor: „zile fierbinți și zile înghețate" („Te întrebi", p. 47). Intr-un alt context „verdele" sugerează un peisaj expus distrugerii: „secundele ucid liniștea / ucid pacea și trec mai departe/ verdele galopează înfrunzind spațiul" („Leacul", p.48.). Alăturarea de „verde" (semnificând traditional viață) și negru (moartea) e derutantă sugerând haosul, sfârșitul, moartea: „e totul invers/ ora verde mă apasă negru" („e totul invers", p. 57).

În configurarea peisajului exterior prelungit în cel interior e o explozie de asocieri cromatice: „primăvara e un decor unde/ dorul se tratează cu aer/ vânt/ verde și albastru/ echilibrul roz e locul cald de cealaltă parte a lunii" („Nu mai am", p. 53). Potențarea prin contradicție e frecventă în poezia Oanei Frențescu în mai toate registrele lingvistice. Astfel „albul", sinteză a tuturor culorilor, asociat cu negru (întuneric, moarte) își pierde conotația tradițională (puritate, lumină, curățenie) primind acum semnificația de „pustiu",„vid": „e o zi spânzurată de vânt/pe ecranul alb știrile flămânde țipă amețind spațiul/ existența lumii e cusută

(continuare în pag. 13)

Cezarina ADAMESCU

SINGURĂTATEA ETERNITĂȚII CLIPEI

Sorin Cerin, ***Mai singur,*** Poeme filozofice, Editura Estfalia, București, 2022

Poate fi un om mai singur decât Lumina Divină? În viziunea poetului Sorin Cerin, poate.

Singurătatea, pătrunsă din Sângele Viselor, în cel al Clipelor, alergând prin venele Iluziilor Existenței, prin venele Destinului nostru, cea care nu poate fi descrisă decât trăind-o cu intensitate și iubind-o până la sfârșit.

Câte nu s-ar putea spune despre singurătatea-mpreună, neprihănită și vinovată în aceeași măsură?

Ucigătoarea singurătate sinucigașă curgând ”prin venele Destinului nostru” care ne fură Timpul Trecut, Prezent și Viitor și care ne înstrăinează tot mai mult de sinele nostru.

O problemă general umană veche de când lumea. Trăită de omul peșterilor dar și de vânzoleala mega-popolisului în care nu mai ai loc nici măcar de o îmbrățișare, de o strângere catifelată de mână, de o privire intensă, disperată și tandră în aceeași măsură.

Marii anonimi ai lumii trecând neobservați pe culoarele fără de străzi ale cuvintelor. Ce pot dărui marii însingurați ai omenirii, altceva decât cuvinte, semenilor, sătui de aceste reprezentări ale nefericirii universale? Îndreptându-ne spre ”Moartea, / care ne aștepta cuminte și tăcută, / după ce i-am dat Viață, / la colțul străzii cu nume de Destin” (Noapte bună).

Poetul folosește cu precădere personificarea ca mijloc de expresie: ”fruntea plină de sudoare, / a Unui Timp”; ”Statui de Cuvinte, / șlefuite de furtunile Uitării”; ”pe tejghelele Destinelor”; ”În Sângele Stelelor de Cuvinte”; ”verigheta Patimilor noastre”; ”Zorii însângerați ai Cuvintelor; ”cavouri de clipe”; ”pe buzele înghețate ale unui Cuvânt”; ”pe genele vreunui Orizont”; ”fața roasă a Timpului”; ”aripi de regret”; ”oasele amintirilor”; ”până la tălpile Eternității”; ș.a.

”Credeam că ne vom regăsi, / Nemurirea, / naufragiată în Timpul nostru, / etern”, spune autorul în poezia: ”În Timpul nostru etern”. Această dimensiune spirituală, alături de altele asemenea, îl preocupă în cel mai înalt grad. Vom regăsi așadar, noțiunile de Timp, Eternitate, Nemurire, Infinit, Lumina Divină, Existență, Libertate, Nemărginire, Adevăr Absolut, Vreme, dar și: Orizont, Zbor, Vise, etc.

Nu o dată, poetul își adresează întrebări existențiale: ”Libertatea poate însemna încătușare, / printre Iluziile Existenței?”

Inefabilul își face loc adeseori în versuri, întrupându-se în sintagme și metafore admirabile: ”Stele de clipe”; ”corpul lipsit de Iubire, / al Focului Sacru”; ”rezemați de gardurile reci și ruginite, ale Timpului”; ”Cu gândurile rupte-n coate”; ”tălpile și așa însângerate, / ale Timpului”; ”roata Focului Sacru”; ”speranță văduvă”; ” gâtul mereu inflamat al unei Existențe”; și multe altele.

Cutreierând ”un întreg Univers al Iubirii” poetul descoperă: ”icoana chipului tău, / înstelat pentru Eternitate, / cu atât de multe Clipe, / strânse-n diadema Infintului, / pe care am așezat-o definitiv, / pe fruntea unicei noastre Stele a Destinului, / care va lumina Viitorul, / altor și altor, / Iubiri, / pentru Totdeauna” (Stele de Clipe).

O adevărată mărturisire face poetul în ”Lumea de Apoi a Viselor”: ”în drumul către Moarte, / mă închin Zilei, / pe care nu o voi cunoaște, / niciodată, / sub acest Soare, / care nu-mi va mai aparține, / suflării Luminii Divine din mine, / fiindu-mi furat, / de Lumea de Apoi a Viselor, / în care credeam undeva – cândva, / ca fiind, / o Iubire, / pe care nu o voi putea pierde, / niciodată”.

Și această frumoasă imagine a zăpezii Lacrimilor în poezia: ”Peste zăpezile Lacrimilor”: ”Atât de multă Uitare, / ninge, / peste zăpezile Lacrimilor, / din depărtările Gândurilor noastre, / încât ni s-au înzăpezit, / toate Cuvintele, / ce-ar fi trebuit, / să ne aducă Libertatea de a fi, / Inima unei Iubiri, / care să bată, / îndeajuns de puternic Timpul, / încât să-l alunge, / din brațele Eternității, / ce-l credea până acum, / a fi puntea, / dintre Viața Veșnică și Fericire”.

Poetul ar dori să se împărtășească din ”Biblia Iubirii”, scrisă în limbaj universal, din care fiecare om să priceapă, după înțelesul său, cum să trăiască fericit și să câștige nemurirea: ”Câte Regrete, / să fi plouat peste Iluzia Existenței, / încât a fost obligat Dumnezeu, / să-și tipărească, / la lumina stelelor atâtor Destine, / Biblia Iubirii, / unica ce a reușit cu adevărat, / să ridice, / Bisericile Eternității, / la zidurile cărora, / să se închine, / Adevărul Absolut, / din zăpada căruia, / ne-am răcorit, / Cuvântul, / atât de înfierbântat uneori, / de Moarte” (Biblia Iubirii).

Autorul mai crede în ”Focul Sacru al Iubirii” și-n

(continuare în pag. 12)

(urmare din pag. 11)

”Visele / răstignite de Viață, / în cimitirul de Cuvinte, / care nu mai aveau nimic de spus, / pentru nici unul dintre noi” (Nu mai avea nimic de spus).

Atâta râvnă pentru ”o fărâmă de Lumină Divină, / către o altă Lume, / unde Stelele Destinelor, / nu se mai dezechilibrează, / de pe scara Iubirii, / pentru a cădea, / în golul de dincolo de noi, / unde ajungem să rătăcim, / pe la porțile Morții, / ca și cum ar fi Viață” (Ca și cum ar fi).

Întreaga viață, omul se străduiește să împrăștie în jur, cel puțin tot atâta lumină, cât umbră. Dacă terezia se înclină într-o parte, e semn că trebuie să o îndrepte și să o țină în echilibru. În schimb, poetul spune: ”Eram mai multă Lumină Divină, / decât Întuneric, / dar degeaba, / dacă ne înecam Destinul Iluziilor Existenței, / prin Urmele Pașilor de Vânt, / ai pletelor de Zile încâlcite, / răsfirate pe orizontul Privirilor, / atât de zdrențuite, / ale Timpului, / încât ne-am pierdut, / Fericirea, / mereu rătăcită, / și tăinuită, / printre vise deșarte, / fără să o mai regăsim vreodată, / la tâmplele arse de dor, / ale Răsăriturilor Singurătății noastre” (Prin Urmele Pașilor de Vânt).

A fost nevoie de o ”Uitare veștejită, / care curge, / prin nervurile frunzelor ruginite, / ale Clipelor, / din sângele prelins pe buzele Cuvântului, / obligat să tacă, / atunci când strigă în surdină, / printre Iluziile Existenței, / cât de mult a iubit Dumnezeu această Lume, / atât de înstrăinată, / până și de Străinul Subconștientului nostru” (Obligat să tacă).

Și alte versuri aforistice stau mărturie a predilecției autorului pentru genul filozofic: ”Viața devine adevărată, / doar în fața Cunoașterii, / precum Iubirea, / înaintea întregului Univers” (Frigul regretelor). Ca într-o oglindă privește poetul ”în sticla din ce în ce mai mată a icoanei, / propriei noastre Iubiri, / în cioburi cât mai tăioase de Clipe, / care să se piardă în pustietatea, / Eternității și Singurătății, / tăind tălpile și așa însângerate, / ale Timpului, / care nu mai are ce face cu noi” (Într-o icoană a Iubirii).

Sorin Cerin și-a ales să creadă cu putere în alte legi ale Iubirii, cu totul proprii: ”Refuz să cred, / în stelele căzătoare, / ale Întunericului unei Singurătăți, / care spală în fiecare dimineață, / fețele transpirate de roua uitării, / a Iluziilor Vieții și Morții, / în care ne-am încarnat, / Destinele, / pentru a învăța să alergăm, / la maratonul Clipelor, / pe frunțile cărora, / de fiecare dată, / cădem sfârșiți, / prin Cimitirele de Vise, / unde mai vine uneori, / câte o Speranță văduvă, / să se roage, / unui Dumnezeu al Iubirii Nimănui, / pentru Fericire și Prosperitate” (Speranță văduvă).

Sub auspiciile acestei Iubiri, autorul așteaptă: ”Să intre razele Zâmbetului”: ”Visez, / printre buruieni de Amintiri, / udate de Apa Uitării, / să crească peste florile de gheață, / pe care le-am cules, / undeva-cândva, / din grădina Ferestrei, / Iubirii noastre, / care s-a spart, / sub greutatea Timpului gelos, / pe transparența și claritatea, / Hazardului, / atunci când se deschidea, / Fericirii, / lăsând să intre razele Zâmbetului, / printre inimile reci ale Cuvintelor, / care tocmai începeau, / să se dezmorțească, / aducând Primăvara senină, / ce părea eternă, / în Privirile noastre”. Așadar, există multe modalități de a-și manifesta iubirea, în locul cuvintelor convenționale, liricoide, ori de rutină, care nu mai semnifică nimic. Către aceste modalități proprii se îndreaptă lirica poetului, într-o demonstrație de măiestrie artistică, așa cum rareori poți întâlni în poezia modernă.

Încrezător în propriul destin, același poet spune: ”Aștept pașii Destinului, / să-mi calce apăsat, / Nehotărârea, / când traversez, / podul Iluziilor Vieții și Fericirii, / de peste fluviul unei Iubiri, / în care mi-e teamă, / să nu mă înec, / ademenit de cântecele de sirenă, / ale Întâlnirii, / la care nu va lipsi niciodată, / Iluzia Morții, / să ne desfete până în ultima Zi, / Soarta” (Nehotărâre atunci când traversez).

Sorin Cerin atestă prin aceste versuri și încă altele, legătura sa intimă, indestructibilă cu Divinitatea, chiar dacă este exprimată într-un mod propriu: ”Nu l-am întrebat, / niciodată pe Dumnezeu, / de ce ne-a îmbătat, / cu Iluziile Fericirii, / știind că nu avem voie să le bem, / decât atunci când, / suntem bolnavi de Iubirea, / pe care atât de puțini o trăim cu adevărat, / o boală de care nici El, / nu este străin, / odată ce se dorește, / a fi identificat cu Ea, / pentru a putea zămisli Lumea, / a cărei imagine reală, / nu ne este dat să o cunoaștem, / cât timp vor dăinui Iluziile Morții, / care ne-au întrupat Viața” (Cât timp vor dăinui Iluziile Morții).

Prin toate acestea, autorul întreprinde o călătorie amplă către sine însuși ca să descopere ” Cerul înstelat al Libertății, / unei Iubiri” și Adevărul Absolut, în această Lume a Păcatului Originar, și în cele din urmă ”Regatul Eternității”.

Iar altăoară spune: ”atât de frig mi s-a făcut, / de Iubire, / Adevăr și Fericire, / încât am rătăcit, / pe străzile pustii ale Destinelor, / încercând să mă cazez, / la unul dintre ele, / dar oricât le-am întrebat, / nu vroiau să-mi spună, / prețul unei nopți a Vieții, / în camerele lor insalubre, / și pline de mucegaiul Cunoașterii, / de unde urma să mă trezesc, / obligatoriu” (Prețul unei nopți a Vieții).

În inima singurătății, până și scrisorile se scriu singure, ”pe drumurile rătăcite ale zilelor”, așteptându-și Destinele sau cel puțin destinatarii. Literele de foc ale Iubirii par să încolțească ”prin Bisericile Sufletelor” (Biserica Sufletelor Pereche). Ele sunt scrise ”pe hârtia trupurilor noastre ”ce ard mistuindu-se, / răvășite de speranțe” (Biserica Sufletelor Pereche).

Și o superbă poezie de dragoste: ”Petale de amintiri, / duse de vânturile Pasiunii, / ning peste magnoliile Cuvintelor, / înmugurite din patima Primăverii, / ochilor tăi, / de Eternitate, / care-mi străpunge, / Străinul Subconștient al Gândurilor, / prin care încerc să-mi identific Inima, / care te așteaptă, / clădindu-ți la fiecare bătaie a sa, / câte o catedrală a Iubirii” (Câte o catedrală a Iubirii).

Sorin Cerin e poprietar al Mugurilor unor Cuvinte, al Iluziilor Vieții, / Morții și Fericirii, al unor Flori de Amintire, Flori de Lacrimi, de Apa Focului Sacru, Florile de Foc ale Iubirii, din toate acestea și din multe altele, înălțând Catedrala unei Iubiri, unde la ”altarul Ochilor unei Icoane / a Fericirii” își construiește Iluziile Vieții și Morții. Ce palmares inedit!

Poetul nu ascunde faptul că adeseori este spulberat de ”Viscole de Doruri”, troienind până și amintirile: ”Zile pierdute-n, / buzunarele rupte, / ale Viscolelor de Doruri, / cad haotic, / peste norii cenușii ai Amintirilor, / plouând cu lacrimile Cuvintelor, / aprinse

(continuare în pag. 13)

(urmare din pag. 12)

de vâlvătaia Destinului, / care ne-a ars, / tălpile Clipelor, / într-atât, / încât, / până și Urmele Virgulelor, / strigau surd, / tăiate de Singurătatea, / care ne servea Sentimentele, / aruncate pe felia groasă a unui Orizont, / pustiu și încremenit, / al Nimănui”.

Aliat și potrivnic, Timpul, pe treptele căruia se zăresc ”Urme de Umbre”, devine ”Dumnezeu și Iubire, / Fericire și Suferință” până ”la Nesfârșirea Cerurilor, / al căror Adevăr Absolut, / fără să știm, / ne-a dat Iluziile Vieții și Morții, în care putem să ne pierdem, / atât de ușor, / unul de altul” (Pe treptele ruinate ale Timpului).

Dar când apare Singurătatea decorul și toate lucrurile din jur se schimbă. Se schimbă și oamenii și aerul: ”Ni s-au spart cerurile, / Viselor, / în nesfârșite cioburi tăioase, / de Clipe, / ca să alergăm însângerați de Amintiri, / peste rănile Trecutului nostru, / pe care nicio tarabă de Speranțe, / nu vrea să-l vândă, / vreunui Destin împlinit, / chiar dacă Iubirea, / l-ar fi dat pe nimic, / Iluziilor Vieții și Morții, / pe care nu le-am cunoscut, / decât atunci, / când, / în Privirile, / fântânilor secate ale Dorințelor, / a apărut Singurătatea” (A apărut Singurătatea).

Dar peste toate acestea, trece ca un fulger ”Locomotiva Iubirii”: ”Mi-am încheiat nasturii Cuvintelor, / până la ultima Speranță, / ca nu cumva să mă pătrundă, / frigul vreunei Amintiri, / care ne-a înghețat Trecutul, / în flori de lacrimi, / prelinse pe fereastra Destinului, / de la vagoanele, / Iluziilor Vieții și Morții, / trase atât de greu, / de către locomotiva Iubirii, / condusă spre nicăieri, / de Dumnezeul căreia îi aparține, / și care se identifică cu ea, / prin tatuajele, / pline de ruinele catedralelor, / pictate cu poveștile de dragoste, / ale Clipelor Deșertăciunii”.

O notă de specificitate este faptul că poeziile sunt atât de rotunde încât nu se poate rupe din context nici măcar o silabă, fără să strice armonia cercului perfect, în pofida rătăcirilor prin alte sfere, a stropilor de Gânduri, a cioburilor Amintirii și a ”șuvoaielor de Regrete, / care se preling, / pe fereastra aburită a Zilei, / spartă de fantoma Trecutului” (Ploaia de Vise a Iubirii). ”Pașii Eternității Clipei” pribegesc încă ”printre vijeliile de șoapte, / ascunse prin labirinturile, / urmelor unui Sărut, / acum al Nimănui, / care se pierd, / printre suspinele Speranțelor, / fiindcă nu se mai poate întrupa niciodată, / în Ploaia de Vise a Iubirii, / sub care ne-am născut, / Îmbrățișarea unei Împliniri” (Ploaia de Vise a Iubirii). Și altă notă de specificitate ar fi aceea că poetul, nu numai că subliniază unele cuvinte, dar le acordă prestanță, onoare, scriindu-le cu majuscule. Astfel: ”Părăsit, / de Virgulele, / ale căror palate de Împotriviri, / mă fereau, / de furtunile apocaliptice ale Amintirilor, / m-am trezit, / dintr-odată aruncat, / pe strada unei Iubiri interzise, / de flăcările ab-surde ale unui Trecut, / pe jarul căruia, / mi se descompun Cuvintele, / și acum, / într-o ploaie de foc, / a Regretelor, / care-mi topește, / până și Lacrima Regăsirii” (Lacrima Regăsirii).

Poetul trăiește clipa așteptând ”La Porțile Eternității”. Între timp, din pieptul Cuvintelor sale țâșnesc raze, adevărate fluvii de Lumină: ”Rătăcit, / printre furtunile Amintirilor, / cad troienit, / de Cuvintele Clipelor, / care mă ning, / cu suflarea lor atât de aprinsă, / încât mi-au incendiat, / până și Inima Dorului, / unicul care nu s-a putut șterge, / din icoana Iubirii, / la care ne-am rugat, / undeva-cândva, / fiindu-ne Dumnezeu, / acum...” (Sfinții Viselor).

Cu toate acestea, poetul mărturisește că: ”M-am înecat, / în Lacrima Cuvântului, / încercând, / să-l țin departe de prăpastia Despărțirii, / unde s-a prăbușit, / lăsându-ne ca amintire, / un singur Semn de Întrebare, / ascuns printre zidurile ruinate ale Iubirii, / ca să ne putem rezema, / Destinul, / pe sufletul său întrebător, / prin care ne respiram, / Iluziile Vieții, / Fericirii și Morții, / fără să ne mai spunem nimic, / concret, / decât, / că nu știm încotro ne îndreptăm, / chiar dacă vedeam limpede, / Apa murdară a Deșertăciunii, / ducându-ne către cimitirul Uitării” (Un singur Semn de Întrebare). El a realizat că atunci când rămâi fără de Timp, abia atunci îți câștigi Veșnicia.

Citind aceste versuri ai impresia că ele au fost scrise dintr-o suflare. Că nu trebuie adăugat și nu trebuie scos nimic din context, fără să le strici echilibrul. Este maniera lui de a fi, de a scrie, de a-și împărți și împărtăși sufletul la răspântii.

Este știut: când existența nu te mulțumește, nu îți este pe plac, te strădui să-ți clădești o alta, convenabilă, după inima ta. Așa face Sorin Cerin de o viață, dând suflu unei lumi pe măsura sufletului său. Cerul Cuvintelor, sale este ”brăzdat de Îngerii Privirilor” noastre, ale celor care-l citim și ascultăm cu empatie, pe când ”Dumnezeu ne zâmbește din Icoanele Viselor”.

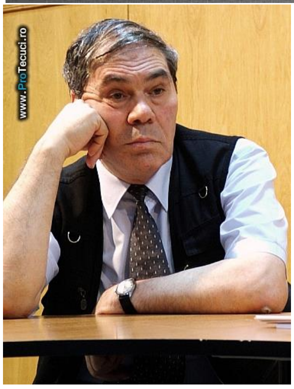
El și-a construit în ”acest colț de Infinit / al cărui început și sfârșit, / se măsoară doar în Iubire, / și nicidecum în altceva”, un stil propriu, inconfundabil, marcat de idei apăsate, pătrunzătoare, repetate la nesfârșit, impregnate cu parfumul Nemuririi, într-o lume în care cuvintele zboară fără să lase vreo urmă.

(urmare din pag. 10)

în alb și negru/ prin locuri descusute ies îngerii cu aripi de lilieci/ Iisus e pe drumul spre moarte” („E o zi”, p. 54).

Astfel, culoare, sunet, senzații tactile și olfactive se întrepătrund, își transferă sensurile de la unele la altele iradiind într-un câmp poetic integrator care face originalitatea și farmecul acestei „aventuri a cuvintelor”, o aventură a cunoașterii și autocunoașterii prin artă.

Problemnatizarea existenței individuale, ravagiile războiului, degradarea sau pierderea iubirii, spațiul-matrice națională, sinele și identitatea umplu toate câmpurile semantice copleșind cititorul prin autenticul vieții, prin întensitatea percepției, prin imagistica ingenios articulată în discurs, prin amestecul de lirism și narativ, prin noutatea de expresie frapantă și vie.

Ionel NECULA

Lirism în pas de deux

Nu sunt adeptul unor astfel de alcătuiri livrești – în duet, în corelație, în tandem, deși, știe oricine, că umbra și lumina dau vederea, că Anima presupune Animus-ul, că Yin se corelează cu Yiang, iar Sinea nu-și poate găsi un rost fără Sine.

Poeta Camelia Ardelean, despre care am mai scris și pe care o creditez ca pe o promisiune în imaginarul liric contemporan, împreună cu cunoscutul scriitor Miron Țic au convenit să alcătuiască volumul de versuri ***Baghete de sticlă*** (Editura Studis, Iași, 2023) – o carte care sper să-și afle un loc privilegiat în peisajul nostru literar.

Se justifică în vreun fel această asociere literară, *vibraționant-emoțională,* cum a remarcat și prefațatorul Dumitru Dumitrescu, *care să alcătuiască o astfel de arhitectură spirituală?* Doar dacă avem în vedere cunoscutul binom eminescian *minte și inimă.* Acolo unde Camelia Ardelean se manifestă pasional, temperamental și emoțional, Miron Țic răspunde rațional, cu rigoare și cu exigența lucrului bine gândit, și împreună recompun dualitatea eminesciană, de fapt însuși omul, ca ființă echivocă, pendulând între sentiment și acribia gânditului, a lucrului procesat rațional.

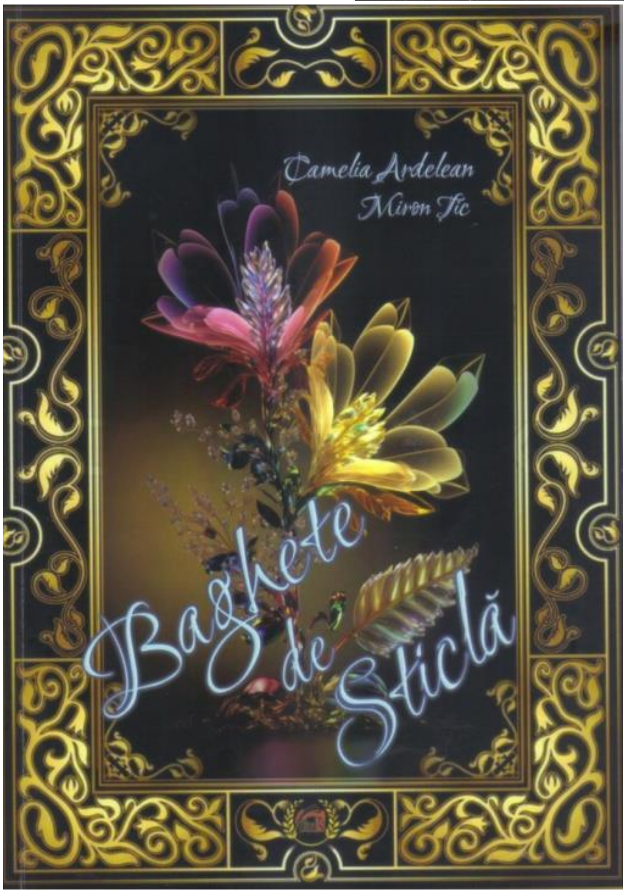
În trupul meu bolnav de lipsa ta
Se-aprinde-o lampă tristă de veghere,
Își scutură candoarea o lalea,
Sub ploaia ce desparte emisfere.

Iubirea stinsă, scoasă la mezat,
Învăluită-n ceață purpurie,
N-a fost un curcubeu, ci surogat,
Un tremur suferind de-anorexie.

În cuibul nostru - dom imaginar,
Eram prințesa nopților de-argilă,
Tu - Făt-Frumos cu aripi de Icar;
Ne-am rătăcit busolele-n gherilă.

Pe drumul aspru, plin de cicatrici,
Mai luminează doar un licurici.
(Camelia Ardelean - În trupul meu bolnav de lipsa ta)

La toate lamentațiile sentimentale ale poetei, Miron Țic răspunde cu seriozitate, cu o claritate rațională și cu sobrietatea gândului eliberat de inhibiții patetice. *Gândul se umple de miez și de iubire* (***Mutație***) sau *Gândul meu e limba română* (***Cartea de limba română***). În locul patetismului cald, glazurat și crocant, preferă temele serioase, preferă descinderea în social, în problemele comunității cu care se arată deplin solidar, ca-n această profesie de credință:

Eu sunt poetul
Ce vine spre lume
Cu toate cuvintele de lumină
Așezate într-o glastră de argint
Eu sunt poetul
Ce se oprește între voi
Și vă dă binețe
Cu inima deschisă
Către soare
Eu sunt poetul
Ce pleacă cu merindele iubirii
Către cei setoși de metafore.
(Eu sunt poetul)

E o modalitate de a paraleliza poeziile celor doi poeți, una din cele multe, căci deşi în comentariul nostru am recurs la ea, nu trebuie s-o considerăm exclusivă, amândoi poeții îmbrățișând o paletă mult mai cuprinzătoare de teme și subiecte pe care le așază într-o dispunere lirică.

Ar fi absurd să considerăm că tema iubirii năvalnice este doar atributul Cameliei Ardelean și lipsește complet din paleta poetului Miron Țic, cum la fel de eronat ar fi să conchidem că poeta s-a consacrat exclusiv poeziei de dragoste.

Eminescu proclamase o disjuncție între minte și inimă, între rațiune și sentiment, între voința schopenhaueriană rece și autotelică și dorința afectivă caldă și oarbă, dar opoziția nu este completă, atotcuprinzătoare, fără rest și fără rămășițe rămase în afara actului disjunctiv. Sigur este că cele două elemente binomice sunt corelative, concordatare și amândoi poeții le solicită, cu egală îndreptățire, la realizarea actului liric. Nu trebuie să se păcălească între ele,

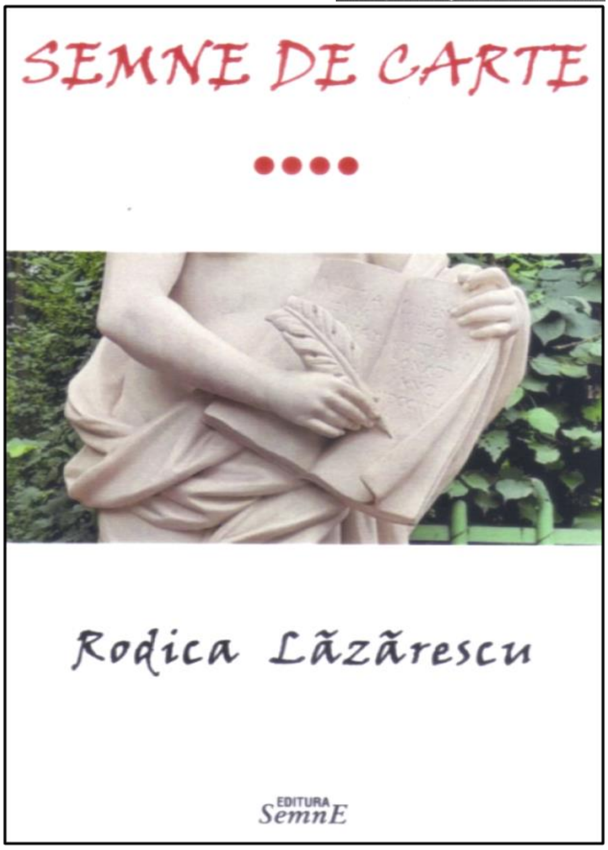
(continuare în pag. 15)

(urmare din pag. 14)

cum credea Rochefoucauld, pentru a-și găsi un loc în cadrul imaginarului liric, pentru că sunt deja într-o coabitare perfectă. *Gândul meu/ Desăvârșit în privirea Ta/ Gândul Tău/ face cuib în inima mea,* spune Miron Țic în poezia ***Doi străini***, confirmând parcă deplina coeziune a gândului cu obiectul gândit – afectiv și empatic.

Nu mai insistăm. Sigur este că *baghetele de sticlă* ale celor doi poeți configurează un univers liric de mare prospețime și actualitate, și-mi place să cred că chiar va conta în bibliografia lor literară. Îi felicit sincer pentru această minunată ispravă lirică și, dacă tot le-a ieșit așa de bine, le propun să continuie mai departe, cu alte pretexte scriitoricești. Îi aștept cu aceeași nescăzută curiozitate.

Rodica Lăzărescu între semne și însemne

Prea multe ocazii să mă pronunț asupra zbaterilor scriitoricești semnate de Rodica Lăzărescu n-am avut și, la drept vorbind, nici nu prea m-au interesat. Știam că administrează una dintre cele mai prețioase reviste din țară și asta îmi era de ajuns. Intuiam, firește, că imboldul creației răsfrânge și alte registre, dar acestea, în opinia mea, bineînțeles, limitată, contau mai puțin, în comparație cu râvna depusă la revistă. Numele său a rămas așa de legat de revista **Pro Saeculum**, încât la încetarea ei ar fi putut repeta declarația testamentară semnată de Nichifor Crainic: *Cei care vor vrea să știe cine am fost să mă caute în revista* ***Gândirea...*** *Acolo sunt eu sub cruce un pumn de țărână...*

Am luat cunoștință recent de masivul său volum de comentarii critice, al patrulea dintr-o serie generoasă (vol. 1 2014, vol. 2 2015, vol. 3 2017), **Semne de carte** (Editura Semne, București, 2023) și m-am convins încă odată că este o cititoare pasionată arătând o deschidere necurmată față de noutățile literare izvodite de confrații săi – pe care i-a urmărit cu tenacitate, cu insistență și cu o nestăvilită curiozitate intelectuală. Fără să-și fi propus intenționat și fără să-și fi structurat în vreun fel *semnele* sale, autoarea a acceptat prin voie vegheată să facă de cap limpede la tot ceea ce confrații săi adaugă fondului nostru literar, iar comentariile sale, de-ar fi puse cap la cap și într-o anumită ordine tematică, putem spune că realizează o adevărată radiografie a fenomenului literar contemporan.

Rodica Lăzărescu citește **tot** ce primește la redacție și admite să-și paralelizeze actul lecturii cu dări de seamă copioase despre cele lecturate și despre autorii lor. Bineînțeles că în acest **tot** este loc pentru toate genurile: poezie, proză, eseistică, critică și istorie literară și chiar filosofie. N-aș zice că are autori privilegiați, dar unii dintre scriitorii comentați chiar sunt urmăriți cu o consecvență calofilă și colocvială așa de copioasă, încât cronicile sale pot constitui adevărate capitole de monografie literară.

Teofil Răchițeanu, bunăoară, figurează cu cinci semne de carte, iar Cornel Simion Galben și Passionaria Stoicescu cu câte patru comentarii critice. Urmează un număr de șase scriitori (Ștefan Mitroi, Nicolae Dan Fruntelată, Viorel Savin, Constantin Călin, Constantin Cubleșan și Fevronia Spirescu) cu câte trei cronici literare.

Este, cum se vede, o comentatoare de o hărnicie mai rar întâlnită în peisajul nostru literar, în care scriitorii sunt interesați mai mult de rotunjirea propriei lor opere literare decât de lectura confraților. Într-o vreme în care se scrie și se publică mai mult decât se citește, Rodica Lăzărescu acceptă sacrificiul de a se consacra vitrinei cu noutăți literare și de a atrage atenția cititorilor, mulți-puțini, câți au mai rămas în aceste vremuri de sterilitate a interesului pentru carte, asupra unor opere și autori care chiar merită să-și afle un loc privilegiat pe masa noastră de lectură.

Ceea ce caracterizează comentariile Rodicăi Lăzărescu este insistența cu care caută și pune în valoare esența unei opere literare, ceea ce conferă identitate și specificitate autorului comentat. Despre Ștefan Mitroi, bunăoară, cel din *romanul poem* ***Atunci când era duminică*** spune că *este naratorul-copil care se dă în leagăn, în leagănul copilăriei, vreau să spun, se cocoață în corcodușul metaforelor, face echilibristică pe sârma subțire dintre sensul propriu/denotativ și cel figurativ/conotativ* (p. 261). Apoi despre poetul Nicolae Dan Fruntelată care *scrie o răscolitoare odă închinată acelor eroi necăjiți, soldați români ca niște cruci albe ale neamului, mămăligari luptând in izmene* și despre interesul arătat de Cornel Simion Galben **personalităților Bacăului**, ceea ce o determină pe autoare să formuleze o concluzie la care subscriem fără nicio rezervă. *Nu știu dacă vreo instituție îi va purta vreodată numele, dar știu că numele lui Cornel Simion Galben este sinonim cu substantivul (cu majusculă)* ***Instituție.***

Mă opresc aici, deși îmi dau seama că n-am

(continuare în pag. 16)

(urmare din pag. 15)

surprins decât puține considerații dintre cele multe reclamate de cartea dnei Rodica Lăzărescu. Căci dincolo de claritatea observației mai trebuie subliniat stilul fluid și crocant care ademenește cititorul și-l ajută să-și formeze o opinie despre fenomenul literar românesc și despre autorii care îl vitaminizează, vorba poetului, *cu asupra de măsură.*

Petronela Apopei

Spre jena mea, n-am ştiut nimic despre poetă, cum nu ştiu mare lucru despre mulţi scriitori din această parte de ţară. Distribuirea cărţii la noi este aşa de defectuoasă că librăriile, câte au mai rămas în această criză a lecturii, că cele mai multe se arondează de regulă unui areal geografic strict circumscris geografic.

I-am găsit numele pe Facebook că m-a intrigat. Ca poetă îmi făcusem deja o impresie, din ceea ce găseam reprodus - sumară şi provizorie, dar mă interesa critica activată în spaţiul băimărean şi în Nordul ţării.

Mi+a trimis volumul **În căutarea in finitului eCrea tor** şi am înţeles că este criticul oficial al editurii păstorită de Ioan Romeo Roşiianu - o editură foarte activă şi foarte căutată de cei care bat la porţile consacrării literare. Petronela Apopei face oficiul de intermediere între autori şi editura sus-pomenită. Toate cronicile din volumul primit sunt, fie prefeţe, fie postfeţe la volumele de poezii destinate editurii amintite.

Sigur, nu este nimic nefiresc, toate editurile creditează un critic, sau chiar mai mulţi, care să-i comenteze lucrările. Cei mai mulţi dintre editori (Există în ţară peste trei mii de editori) fac din activitatea editorială o afacere şi are nevoie de serviciile unui critic care să valideze valoarea literară a manuscrisului primit pentru editare.

Apopei Petronela răspunde acestei delicate nevoi editoriale şi, într-un fel, răspunzătoare. Face de *cap limpede* la o editură care, prin chiar patronul ei, poetul Romeo Roşiianu, ştie ce înseamnă valoare, calitate şi talent literar, dar doreşte să aibă şi alte opinii neimplicate direct în procesul editorial. Nu există, ştie bine, şi editorul şi criticul creditat, că nu există un şubler special care să măsoare valoarea unui proiect literar, că operaţia critică angajează, uneori chiar supraliciteză factorul subiectiv şi autoarea de la Gheorghieni nu face excepţie. Problema este cu ce principii estetice operează în aprecirea unei poezii. Or, din lectura volumului încredinţat am con statat că aceste principii lipsesc.

În schimb, mi-a atras atenţia două aspecte: că din cele 50 de comentari, doar 13 aparţin poeţilor, iar restul aparţin doamnelor interesate de o carieră literară. În ultimă instanţă şi Benedeto Croce a adăugat la codul său poetic prin *care interzicea preoţilor şi femeilor să scrie versuri,* a adăugat, spuneam, după lectura unui caiet de versuri prezentat de o doamnă din Florenţa. că *pentru preoţi nu, dar pentru femei ridic această interdicţie.*

Nu vreau să pronunţ cuvântul *discriminare,* dar mi se pare că nu autoarea îşi caută autorii pe care să-i comenteze, ci autorii o caută şi-i solicită verdictul asupra unui proiect literar.

În plus, actul său critic se foloseşte exclusiv de grila erotică se limitează la ponderea iubirii - temă eternă şi bine bătătorită în istoria literaturii universale - de parcă alte teme sunt prohibite actului poetic.

Altfel, ce să spun? Autoarea face un serviciu real actului editorial iar lectura volumului său m-a pus în curent cu ceea ce se scrie şi se publică în partea de Nord a ţării, unde chiar eram deficitar.

Mulţumesc, Petronela Apopei, şi-ţi doresc o carieră critică fabuloasă.

(urmare din pag. 7)

îndoliind sufletul, și stai la îndemâna necunoscutelor, ești ori dispari.

Un om bolnav este un om fericit, își curăță păcatele înaintea călătoriei finale.

Despre liniște vorbim din ce în ce mai puțin, pentru că neliniștea stăpânește întregul.

Trebuie să avem încredere în noi, să nu așteptăm ca divinitatea să rezolve problemele noastre, pentru că nu o va face.

Timpul nu ne aparține, noi îi aparținem.

Vei aștepta în zadar și te vei înfuria pe ceva ce nu există. Din moment ce accepți doar teoriile dogmatice, îți anulezi propria viață, te afli la îndemâna altor creații, ești parte din poveștile lor.

În cele din urmă înțelegerea devine una cu neînțe-legerea,valorile sunt lipsite de principii și totul se destramă, importantă este cunoașterea personală, cea care îți dă puterea să treci peste orice deznodământ. Angoasele permanente ne-ar conduce pe ultimul drum, devenind iraționali și anxioși fiecărei interpretări.

Liniștea este acolo unde sufletul se simte cel mai bine.

Despre liniște vorbim din ce în ce mai puțin, pentru că neliniștea stăpânește întregul.

Trebuie să avem încredere în noi, să nu așteptăm ca divinitatea să rezolve problemele noastre. Nu o va face.

Timpul nu ne aparține, noi îi aparținem.

Cornel Simion GALBEN

Muzica și plânsul bacovian

Bacovia, nota reputatul bacovianolog Constantin Călin, „face parte dintr-o generație avidă de muzică, prima de acest fel din istoria literaturii române", numai că, spre deosebire de congeneri, el era deopotrivă consumator și interpret de muzică, aspect ce i-a permis o abordare aparte a poeziei, pe care a tansformat-o într-un „veritabil document pentru arhiva sonoră a perioadei de la începutul secolului al XX-lea până dincolo de jumătatea lui".

Cucerit și el de versul „Muzica sonoriza orice atom...", recent intratul în grupul select al bacovianologilor, gălățeanul **Petre Rău**, constată, la rându-i, că „Simboliștii sunt primii care atribuie muzicii mai multă importanță decât culorii" și, stârnit de un interviu acordat de poet lui I. Valerian, încearcă să demonstreze de ce melodiile au avut pentru Bacovia o „influență colorantă" și de ce „Gama de culori, de altfel foarte concentrată în poezia bacoviană, are adânci corespondențe în lumea instrumentelor muzicale care, la rândul lor, sugerează diferite stări sufletești".

Pornind de la adevărul că atât poezia, cât și muzica „exprimă, cu mijloace diferite, aceeași realitate a spiritului și existenței noastre", eseistul de la *Boem@* remarcă mai întâi originalitatea „de necontestat" a poeziei bacoviene și că, în cvasitotalitatea ei, aceasta conține referiri la „muzică, melodie, cântec, sunet, instrumente muzicale, acorduri și sonorizări de tot felul".

Fire muzicală încă de la începuturi, cum sesizase și soția sa, Agatha, Bacovia pornea nu de puține ori în actul de creației de la „melodia sufletului", „înainte de a fi scrise cu litere" el simțind vibrația versurilor cântându-le și abia apoi le transfera pe coala albă, „pe caiete de muzică, pe portative", acompaniind „totul, de aproape sau de la distanță, precum un mare dirijor al esențelor muzicale și sentimentale ale lumii".

Că eul bacovian se „lasă pătruns de un pur impuls al sunetelor" și că muzica îl ajută pe poet să se „situeze permanent într-un mediu sensibilizat de sunete de tot felul" e probat, pas cu pas, în primul eseu al volumului **Muzica și plânsul în poezia lui Bacovia** (Galați, Editura InfoRapArt, 2022), în paginile căruia Petre Rău inventariază „elementele spațiale, temporale și cromatice" și prezintă principalele surse ale muzicalității poemelor celui descris de el a fi drept „un cântăreț pe o singură coardă, cu vibrații triste și adânci, aproape inimitabile".

În *Vals de toamnă*, bunăoară, muzica induce „sentimentul consonanței omului cu veșnicia și se transpune în ritmul diafan al unui vals sinistru", în vreme ce, în *Dormitând*, același vals provincial, „un dans cu mișcări vioaie, provoacă melancolii puternice și-l mobilizează pe poet într-un plâns ascuns, numai de el știut".

Cântecul bacovian, mai observă eseistul, e „mereu dureros", „întristează", devine „motiv de uitare și mijloc de eliminare a plictisului, dar și de coborâre pe scara decadenței" (*Seară tristă*), însă poate și să curgă „emoționant dintr-o veche melodie de dans" (*Verset slav*), să fie „plin de vigoare atunci când emană sentimente vii, patriotice" (*Stanță la Bacovia*), să aducă „mult așteptata reînviere" (*Curaj*) sau „speranța reîntoarcerii în normele destinului" (*Jurnal*). Și cum în opera sa cântecul „vine de pretutindeni", el mai poate avea efect miraculos, ca în poezia *De-aș fi artist*, putere vindecătoare (*Verset ideal*), darul calmării (*Spleen*), dar la fel de bine poate fi „unul uitat și greu readus în memorie" (*Vanitas*) ori „însăși melodia vieții" (*Marș funebru*).

Dacă același eu poetic bacovian „preferă moartea în finalul unei simbioze de toamnă nervoasă și dezolantă în care ultimul suflu este rezervat muzicii", prin predilecția sa pentru muzică, precum și prin „stările sale acute de inadecvare și înstrăinare, Ba-covia devine poetul melancoliilor grave, a anotimpurilor nevrozante și a atmosferelor satanice".

Detaliate prin decodarea atentă a versurilor, sursele muzicalității textelor bacoviene denotă că sunetele muzicale se „integrează într-un adevărat concert iar artistul-poet își atinge cu delicatețe instrumentele" și chiar dacă nu se pricepe, bunăoară, la clavir, el știe „unde să asculte notele mult îndrăgite ale acestuia", ca și sunetul altor „instrumente diabolice", pe care finul observator al stărilor sale le

(continuare în pag. 23)

Ilie FÎRTAT

DODIN

Era înainte de Crăciun. Nu ştiu de ce, dar iarna din anul ăla se cam nimerise fără zăpadă. Totuşi în ziua aia, soarele nu se arătase deloc. Ba parcă încercase să fulguiască un pic mai de dimineaţă, dar până la urmă, spre seară se lăsase un frig uscat. Dodin tocmai adusese un car de lemne, mai mult creci. Le tocase cu barda şi le stivuise sub o şiră de paie să le aibă nevastă-sa pentru încălzitul apei când o să taie purcelul de Crăciun. Anul ăsta, de se duse, fu cam sărac pentru Dodin. Aşa că şi porcul de Crăciun se transformase într-un amărât de purcel. Era mulţumit că i l-a dat Dumnezeu şi p-ăsta. De, e păcat de Dumnezeu să te treacă Crăciunul şi să nu tai şi tu un purcel, cât ai fi de amărât!

Obosit, ca tot omul după o zi de muncă, după ce mâncă ce-i puse nevastă-sa pe masă, mâncare de post că era în postul Crăciunului, Dodin se dete în pat, la ogeac, să se odihnească un pic. Aşa făcea el întotdeauna când venea obosit de la muncă, se da în patul de la ogeac să se odihnească câteva ceasuri. Iarna, când se răcorea la ogeac şi frigul începea să se facă simţit, se muta în casă. Nevastă-sa, învăţată cu tabieturile lui, îşi căuta de lucru mai mult prin casă, ocolind ogeacul, ca să-l lase să doarmă, fără să-l deranjeze. Acum, pe timp de iarnă, la ogeac se răcea repede.

Aşa, cam pe la miezul nopţii, din somn, lui Dodin i se păru că aude un cârâit de găină şi un zgomot la coteţul ce-l făcuse după ce se întorsese după front, în fundul curţii. Nevastă-sa îl şi certase că l-a pus aşa deprte de casă.

- Bă, omule, ne ia ăştia şi coteţul, nu numai găinile! Crezi că auzim noi, din casă, când vin hoţii?

Cum avea un somn foarte uşor, de, un beteşug rămas de pe urma războiului din care se întorsese de curând, simţea, vorba nevesti-si şi vântul, dar ditamai cârâitul unei găini. Aşa că foarte atent, uşor, se duse în camera unde nevastă-sa dormea fără nicio grijă.

- Fă, ia scoal! Tu nu auzişi nimic?

- Ce, Doamne apără-mă, să aud? Io dorm, nu stau ca tine să ascult câinii noaptea lătrând.

- Proastă eşti, fă, păi e cineva la coteţ. Auzii io, pe mine nu mă înşeală auzul. Auzii o găină cârâind şi un zgomot suspect. Tu închiseşi găinile aseară?

- Cum, Doamne apără-mă, să nu le închid! Le-nchisăi.

- Aprinde, fă, lămpuşul că eu mă duc la coteţ.

- Eşti nebun, dacă-ţi dau ăştia în cap?

- Proastă eşti, fă, scăpai eu de glonţ şi crezi că mor acum la coteţ, la mine în curte?

Şi, fără să mai asculte văicărelile nevesti-si, Dodin, om dintr-o bucată, aprinse lampa şi hotărât ieşi din casă. Cu paşi grăbiţi, se îndreptă spre coteţul din fundul curţii.

Dar ca un făcut al sorţii, focul ce se auzi în noapte, în curtea lui Dodin, nu-l mai ocoli, din contră îi făcu capul zob. Primi glontele în frunte. Dar nu de la un duşman, pe front, aşa cum s-ar fi aşteptat, ci de la un hoţ de coteţ. Aşa muri Dodin, săracul! Biata nevastă-sa a ţipat şi a strigat ajutor până când a leşinat. Ei stăteau cu casa undeva mai la margine de sat. Când au venit primii ţărani în ajutor, au găsit pe Dodin într-o baltă de sânge în faţa coteţului, iar pe nevastă-sa, leşinată, în faţa casei. Lămpuşul se stinsese şi el, culmea, fără să se fi spart sticla şi fără să se fi vărsat gazul din el.

Jandarmii au umplut curtea lui Dodin a doua zi, Au făcut cercetări, au căutat urme, au întrebat vecinii, paznicii de noapte dacă au auzit ceva, dacă au văzut ceva suspect, dar nimeni nu ştia si nu auzise altceva decât strigătul, disperat în noapte, al nevestei lui Dodin. Cine l-a împuşcat pe Dodin înaintea Crăciunului nu a fost aflat, oficial, niciodată. Totuşi, peste câteva zeci de ani...

*

- Mamă, tu ai ceva pe suflet de nu te iartă Dumnezeu! Văd că te chinui. Ai ceva să spui şi nu poţi. Să fi chemat un popă să te spovedeşti?

- Da, adă-mi un popă, dar mai repede că mă sting!

Au fost cuvintele abia şoptite pe patul de moarte, pe care Aurel, fiul cel mic al Catarinei lui Mitru lui Şchiopu le putu înţelege de la mama sa, o femeie aprigă, rămasă văduvă de război şi care-i crescuse, cum dăduse Dumnezeu pe el şi pe frate-său, Colae, acum om cu carte şi stabilit prin Bucureşti, departe de mama lui. Aurel, rămas acasă, trebuia să ducă tot greul ce presupunea îngrijirea unei mame bătrâne și bolnave .

Bietul Aurel, s-a dus la popa, dar ca un făcut acesta era plecat de acasă undeva la nişte rude în altă comună. Aşa că necăjit că nu poate să împlinească ultima dorinţă a mamei sale, s-a întors cât a put de repede acasă. A găsit-o pe aceasta într-o stare mult mai gravă decât o lăsase.

- Mamă, dacă te uşurează cu ceva taina din sufletul tău şi nu vrei s-o iei cu tine, spune-mi-o mie! Oricât ar fi de gravă! Pe popa nu am de unde să-l iau; e plecat, aşa că, dacă ai ceva de spus, spune-mi mie!

- Dă-te mai aproape!

Zice ea, mai mult în şoaptă.

- Erai copil, dar cred că-ţi mai aminteşti de Dodin, de moartea lui; ei bine, eu ştiu cine l-a omorât!

- Cine mamă, tu?

- Nu io, dar ştiu cine. L-a împuşcat Rambela.

- Rambela? nu a putut Aurel să-şi înfrângă uimirea.

- Da, mumă, Rambela! S-a dus să-i fure găinile. Ăsta l-a auzit noaptea şi s-a dus la coteţ să vadă ce este. Rambela era în coteţ. Din coteţ, pe o gaură, l-a împuşcat drept în frunte pe bietul om. Găinile alea au fost tăiate şi mâncate la noi în casă. Să ştii că multe din tâlhăriile lui Rambela au fost ascunse de mine. Mi-a fost greu să vă cresc singură. Aşa că am fost de acord să fiu tăinuitoare de hoţi. Nu mi-a fost uşor deloc. Dumnezeu mă va judeca după faptele mele şi mă va pedepsi pe măsura lor. Tu...

Ce a mai vrut să-i mai spună lui Aurel nu a mai apucat, pentru că Cel de Sus nu i-a mai dat timpul necesar să o facă. Dar după moartea Catarinei lui Şchiopu, țăranii pe la munca câmpului au început să vorbească despre ucigașul lui Dodin. Rambela a plecat și el la judecata de apoi de mai mult timp. Probabil că Aurel n-a putut să păstreze secretul lui maică-sa și a mai povestit la unul, la altul cine l-a împuşcat la coteţ pe Dodin.

Ionel RUSU

Noviciat

(Versuri închinate Sf.Mucenici Zotic, Atal, Camasie şi Filip, Epictet şi Astion, ocrotitorii Dobrogei)

Mi-e dor să mai revin aievea la martiri,
Să fac sfios cruci mari, închinăciuni, modeste rugi,
Să văd candid cum s-adună ostaşii Domnului în străni,
Ca să jertfească-n timp şi-n contratimp doxologii.
Cei mai frumoşi păreau a fi martirii noaptea,
cu înstelarea,
Sub candele ce-ardeau prelung cu privegherea,
Că-i simţeam vii şi-ntregi cu noi la îngenunchere,
Ei mă ocroteau și-mi preschimbau amărăciunea,
Deodată cu suflarea într-un fagure de miere.
Mi-e dor de duzii care umbreau jur-împrejur
toţi trandafirii,
De-arhaice chilii sărutate de soare
unde se zăvorau vieţuitorii-n linişti,
De serile-acelor sâmbete
în care se îmbulzeau la rugă închinătorii,
Şi de trapeza unde obştea îşi pleca în grabă
urechea spre cazanii.
Văd chiar acum,
zboară prin minte o nălucă,
Este tochiţa de la sinaxarii sau clopotul grav la intrare,
Sau rândunelele ce dantelau în zbor turlele în zare?
Poftim! Şi uşa mută care se închidea
cam straniu pe răcoare,
Ca rugătorii să aibă dincolo de alei tihne vesperale.
Mi-e dor de pletele şi barba din poveste ale avei
Antonie sădit în Pateric,
Cum mă hrănea prea darnic
din îngrijita Domnului sfinţită glie,
Cum Sara mă plimba prin vii,
Cu doi mulari flămânzi şi sprinteni,
Iar maica Eupraxia podobise a cântări prea dulci
şi sfinte,
Cu lespedea prescurii mult fierbinte.
Că mă topesc după lumânarea ce-mi şoptea tainic
în chilie,
După liniştea apăsătoare ce domnea atunci
în mânăstire…
Îndeosebi de voi,
Sfinţilor greci, că staţi cuminţi ca în cer,
Şi ne zâmbiţi neprihănit din baldachine.

Rugă către sfinţii români

Şoptiţi-ne din buchii-ngălbenite şi prăfuite din
Cazanii,
Zămislite din trăirile voastre,
Ca să ne împrietenim cu voi în taină,
Chemaţi-ne la poartă ca să vă vedem,
Cât de frumoşi şi viteji sunteţi în Hristos.
Colindaţi-ne cu drăgălăşenie pe la fereşti,
Ca să vă chemăm pe nume în cămara logodirii cu voi
Plângeţi-ne cu amar
până ce rănirile dese ale păcătuirii noastre
ni se împuţinează,
Surâdeţi-ne din icoane
să dobândim îndrăzneală smerită,
În lupta care ne stă înainte,
Sfinţiţi-ne cu aghiosul mijlocirilor voastre
cărarea prea strâmtă şi şerpuită ce duce la Rai.
să ne trezim din nesimţirea cea împietrită,
Îndureraţi-vă adânc pentru frica, laşitatea,
trădarea şi împuţinarea dragostei dintru noi.

A fost odată un sat românesc

Care mi-a povestit, la lecția de istorie,
Cum odată cu el s-a născut viața oamenilor,
M-a învățat să prețuiesc copilăria
ca pe cel mai frumos joc al vieții,
M-a îndrumat să nu dau uitării
Chipurile cărunte și pline de lumină ale bătrânilor,
M-a îndrumat să nu uit valea cu plopi
Care se întroienesc până în tinda Bisericii,
Nicidecum nucii care mă însoțeau
Ca niște osteni în luptă pe drumul către școală,
Mi-a recitat un poem din care reieșea că omul
trece pe pământ prin foc și prin apă,
Să se curățească de zgurile răutăților.
Dar, într-un moment de taină,
Mi-a șoptit ca un prieten,
să nu care cumva să mă fac că nu-l cunosc
Atunci când mă va întreba cineva de unde am răsărit,
Oriunde aș fi, sau aș ajunge,
Din oricare turn de fildeș aș trăi.
Și m-a rugat stăruitor să nu-l abandonez,
Să-l port în suflet ca pe un copil nemuritor,
M-a invitat să cobor în lumea lui Dumnezeu,
Pe pământul harului Său, să mă înfrupt din
naturalețea lui,
Din poveștile și povestirile lui,
Cu sâmburi de adevăr,
M-a atenționat să nu îngrop cu mintea și cu sufletul
Pe cei de sub crucile din cimitir,
Care așteaptă Învierea cea de obște.

(continuare în pag. 20)

(urmare din pag. 19)

O Lumină diafană coboară pe-o scară de îngeri

Mângâind în întunericul fără margini pe mulți,
În clipirea ochilor,
La vederea ei, copiii Îl simt pe Hristos
Cum răsare din mormânt, sfărâmând pecețile răului,
Prin Icoană, Cruce și Evanghelie.
În câmpuri, zarzării și cireșii își pregătesc brațele,
ca s-o cuprindă,
Într-un sfeștnic cu diademe împărătești,
În forfota mugurilor vestind a sărbătoare,
Un alb de departe, în miezul nopților,
Încondeiază trupuri de copaci și panglici pe uliți,
Ca sătenii să nimerească calea spre Marea Înviere.
Verdele firav se lățește
până-n obrajii bucălați ai lunii,
Păsările își caută veșmântul pentru liturghia
din crângul ce înconjură ca un frate altarul,
De șase zile clopotul și toaca nu mai tac,
Atât cât i-a trebuit lui Dumnezeu să nască lumea,
prin Cuvânt.
Un râu de lumini se îngemănează cu cerul presărat
cu fire de iertări,
Toată suflarea laudă pe Domnul,
Care împrăștie pe vrășmașii Lui,
Ca fumul și-i topește precum ceara, focul.

Sfânta Lumină

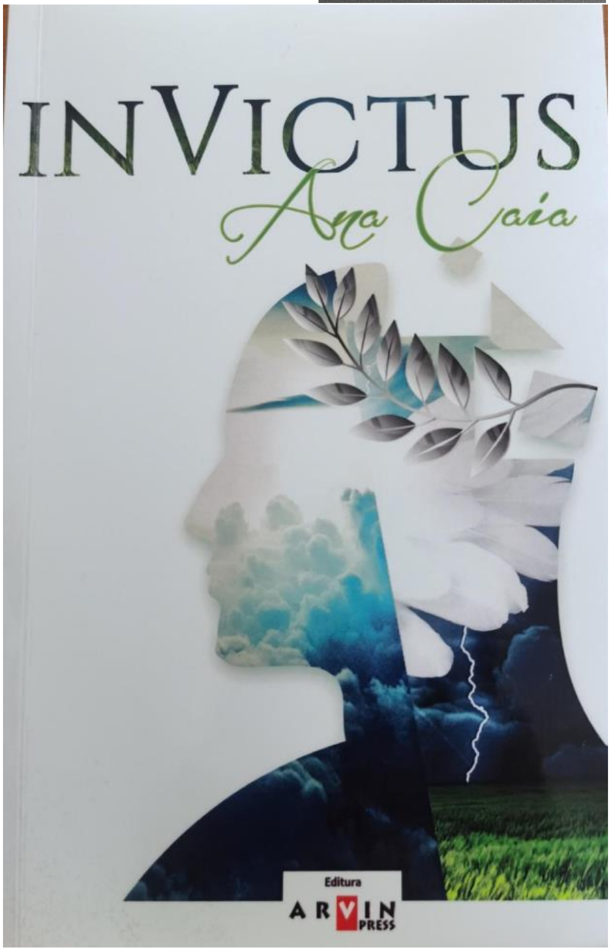
Satul, în beznă îngropat, stă înţepenit,
Ca un bolovan rece,
Născut din pământ,
Aşteptând în răsuflări coborîrea din înalturi a Luminii,
Pe care balaurul cu multe capete,
N-a înghiţit-o niciodată cu flăcările-i din nări.
S-auzeau cocoşii vestind a viaţă,
Tânguindu-se de lepădarea lui Petru de joi seara,
În timp ce moşii se cuminecau din Lumină,
În plină frăgezime a veşniciei,
Asemenea mironosiţelor,
Inimi băteau cu limbi de ceasornic în priviri,
Sfâşiate de dor, înaintea alor mei ochi,
După blânda faţă a lui Hristos,
Proaspăt îndepărtat dintre cei morţi,
Cu moartea moartea călcând,
Tuturor viaţă dând.
Râuri de lumini se vărsau în marea de întuneric
a nopţii,
Născând nemuritori şi nemuriri,
prin vesele cântări pe uliţi,
Cu ouă roşii se înroşeau văzduhul şi simţirea,
Zarzării plesneau de bucurie în cetatea noastră,
Având coapsele încinse cu brâuri din groapa
cu var stins,
A biruitorului Gheorghe, lepădat ca o nimica în ea,
Pe vremea aceea.
Cu haina Domnului ţesută la Botez,
Cu copilaşi înveşmântaţi în purtări noi,
Cu Miel pascal sărbătorind,
Cu interziceri de tristeţi,
Cu toate bune şi frumoase, dintru începuturi,
Numai în Lumină.

Sinaxar liric

(Versuri închinate Sfinţilor Martiri de la
Niculiţel, mari ocrotitori ai Dobrogei
În vremuri sumbre, cu amari prigoane)

Pentru Hristos aţi suferit oprelişti,
Urâţi de împăraţi ce v-au picurat în suflet jale,
Silindu-vă să vă închinaţi la idoli
și să scuipați pre asfintele icoane.
Aţi renunţat de-a pururi la lumesc şi la măriri
deşarte,
Vi l-aţi dorit din inimi pe Hristos, mult mai aproape,
El v-a întărit de sus să treceţi peste toate,
dincolo de moarte,
Să dobândiţi cu adevărat
o aură mărturisirii înjunghiate.
Creştinii minunaţi din vremea voastră,
V-au aşezat cu cinste în cripta grea de piatră,
Precum o pâine într-un cuptor, la cald,
ca să dospească,
De şaptesprezece veacuri, pe la noi,
frământătura sufletească.
Voi ne-aţi păzit în taina noastră ţară,
Aţi fost ascunşi pe sub pământ, ca o comoară,
Iar Dumnezeu v-a chemat din grot-afară,
Cum scoate capul ghiocelul primăvara prin mantia
de zăpadă,
Aţi stat prea mult la întuneric, uitaţi de lume iară,
V-a luat Hristos ca Lazăr,
În urma unei ploi din cer, în ospitalieră vară,
În fosta eră comunistă, marcată de prigoană.
Peste sfinţitul sânge ce-aţi vărsat,
Făcut-au credincioșii basilică în sat,
Dar fost-a întinată de barbari, nu cripta voastră,
Prea dosită sub altar.
Ca neamul românesc să nu se mai tot spurce,
Cocoşul v-a înfiat, v-adăpostit cu grijă,
Hristos pe voi mult v-a cinstit, cu prisosinţă,
Nu s-aştepta Niculiţelul să scoată la iveală,
Ca luna după ger în plină iarnă, comoară
milenară.
Plăcuților martiri, ai noştri dobrogeni,
Vă este demult dor de-ai voştri fraţi eleni?
Oh! Zotic, Atal, Kamasie și Filip, prea biciuiți de
dor,
Întoarcă-vă Hristos întru obârşii, acasă-n Panteon.

Maria IEVA

Cu privirea spre celălalt mal

Într-o lume în care totul este efemer, doar sufletul poate năzui spre izbândă, spre mântuire, el este cel care învinge, transcende această lume, însă acest deziderat nu se întâmplă fără voinţa şi strădania omului, strădanie pe care o regăsim şi la poeta Ana Caia în volumul de versuri "Invictus" publicat în anul 2019, la editura Arvin Press din Bucureşti.

Avem în faţă o carte bilingvă, româno-italiană, o antologie de autor care cuprinde treizeci și trei de poeme, în traducerea Doamnei profesor univ. dr. Viorica Bălteanu şi zece elemente grafice, sub semnătura cunoscutului pictor și grafician Emil Grama.

Volumul se deschide cu un poem dedicat scriitorului Aurel Turcuș, fost tovarăş de viaţă şi de suflet al poetei Ana Caia. Trecerea în nefiinţă a persoanei iubite a lăsat urme, nu doar în inima autoarei, ci şi printre „ poemele nepieritoare" pe care ea le-a dăltuit cu penelul sufletului. Aşadar, poeziile din acest volum sunt o căutare a sinelui, o împăcare cu ceea ce viaţa i-a oferit, dar şi cu ceea ce i-a răpit, o privire spre o altă dimensiune, spre acel acolo, unde poeta poate afirma: *„Sunt stâncă şi vânt / şi mare şi mic / şi tăcere şi cânt / şi tot şi nimic."* (**Sunt**).

Fiecare cuvânt este ales cu grijă, astfel încât să sporească imaginea vizuală, dar şi să sensibilizeze, să emoţioneze, cititorul. Poeta scrie cu responsabilitate, conştientă fiind că va răspunde în faţa tuturor instanţelor, *„pentru lucrarea mâinilor / garantez reuşita; / pentru cea a inimii / nu pot spune la fel"*(**Responsabilitate)**, cred că nimeni nu poate garanta pentru iubire, tot ce are de făcut este să se avânte în ameţitoarea beţie a dragostei.

În poezia **„Complement"**cele două jumătăţi, bărbatul şi femeia, sunt în antiteză, *„de eşti tu strigăt / eu sunt o şoaptă."* până la ultimele versuri când autoarea afirmă atât de frumos: *„Dar să fii totul, / nu e obligatoriu / să fiu nimic!"* Atunci când două suflete se îngemănează, fiecare îl pune în valoare pe celălalt, căci doar aşa pot forma unitatea primordială, pot regăsi divinul din fiecare.

În fiecare zi avem o nouă șansă, şansă de a deveni mai buni, mai iertători, dar poeţii, aşa cum ne spune autoarea, primesc şi o altă şansă, şansa de a se opri *„în zona neutră dintre a fi şi a nu fi"* acolo unde *„se înfiripă zborul de aur / al păsării străine"*(**Șansă**). Cât de minunat poate fi să priveşti zborul de aur al păsării străine, indiferent de obstacolele pe care le întâlneşti *„prin pădurea de vise ucise"*, numai poeta ne poate spune. Ea pășește cu încredere peste *„prispa amintirilor"*, spre celălalt mal, acolo unde *„numai iubirile, / neiertătoare, / mai persistau ca o arsură / sub magma acoperită / de spuza cernită / din vatra părăsită a inimii..."* (**De pe celălalt mal**). Avem aici o metaforă de o rară frumuseţe care, aş putea afirma că este definitorie pentru volumul **„Invictus"**.

Când *„ceasul deşteptător / îmi serveşte ca mic dejun, / realitatea"* **(Moment etern**) – autoarea mărturiseşte dorul care o mistuie, dar şi neputinţa de a da la o parte amintirea celui plecat, un adevăr cu care se confruntă, iar şi iar, ca o nedumerire în care *„Lumina din ochiul lăuntric / se aprinde la focul de stele."***(Nedumerire)**.

„Pentru spectatori începe / saltul din patrulater" **(Salt)** – însă nu şi pentru poetă, ea rămâne demnă cu privirea aţintită înainte având convingerea că *„un singur soare se reflectă-n noi toţi, / o singură iubire se-mparte-n fiecare*."**(Subiectivă)**.

Sunt momente în care sentimentele sunt camuflate, iar *„orele se-ngândurează"* de *„chemarea căderii în gol..."*(**Cădere în gol**), căci *„în locul îmbrăţişărilor tale, / mă înlănţuie miile de braţe solare!"***(Substituție)**. În asemenea momente, durerea este imensă, te revolţi, strigi, taci, dar, în final, cauţi să îţi înalţi trăirile la nivel de artă. Poeta Ana Caia, a ascultat chemările, a aşteptat să treacă *„prin proba apei, / a focului, / a sângelui, / a vremii"* (**Așteptare**), ca mai apoi să devină *„ prin cuvânt şi gând, / cântec de liră vrăjită."*(**Rezonanţă**). *„Cuvintele / pot deveni iască şi cremene*", *tunuri*, *explozibil*, *„Însă, tot ele, cuvintele, /ştiu să devină / la carnavalul*

(continuare în pag. 23)

VERSURILE DE AUR ALE LUI PITAGORA

Cinsteşte pe tatăl tău, pe mama ta şi pe rudele ce-ţi sunt apropiate.

Dintre ceilalţi oameni,fă-ţi prieten pe cel ce se distinge prin virtute.

Cedează întotdeuna în faţă vorbelor blânde şi a faptelor folositoare.

Nicicând să nu-ţi urăşti prietenul pentru o greşeală de nimic, atât cât poţi; căci posibilul e vecin cu necesitatea.

Află că toate acestea sunt astfel, şi învaţă să învingi cele ce urmează: mai întâi lăcomia pântecului,apoi lenea, luxul şi mania.

Nu săvârşi nicicând vreo faptă de care să te ruşinezi, nici faţă de altul, nici faţă de ţine. Şi, mai ales, respectă-te pe ţine însuţi.

Fă apoi dreptatea cu fapta şi cuvântul.

Nu te purta în nici-o împrejurare fără să gândeşti.

Ci adu-ţi aminte că omul sortit e ca să moară; şi află că averea aşa cum se câştigă, aşa se risipeşte.

Cât priveşte necazurile pe care le îndură oamenii din cauza Destinului potrivnic, acceptă-le că şi cum le-ai fi meritat;îndură-le răbdător şi nu te împotrivi.

Caută să îndrepţi, pe cât îţi stă în putinţă.

Dar cugetă temeinic la acestea: că Soarta îi păzeşte pe cei buni de cea mai mare parte din aceste nenoriciri.

Multe vorbe, bune sau rele, ies din gura oamenilor; nu le întâmpina cu admiraţie, dar nici nu le respinge.

Iar dacă cineva spune lucruri false, îndură cu răbdare şi blândeţe.

Ia seama în orice împrejurare la cele ce-ţi voi spune: ca nimeni, niciodată, prin vorbe sau prin fapte, să nu poată să te determine să spui sau să comiţi ceva nefolositor pentru tine.

Cugetă înainte de a făptui, ca să nu te porţi nesăbuit, căci numai omul păcătos spune sau face lucruri nesocotite.

Nicicând deci să nu faci ceva de care apoi ai să regreţi

Nu face nimic din ceea ce nu ştii; ci învaţă tot ceea ce trebuie să ştii, şi viaţa fericită îţi va fi.

Nu trebuie să neglijezi sănătatea trupului tău, dar dă-i cu măsură băutură,mâncare şi mişcare, şi numesc măsură ceea ce nicicând nu te va stânjeni.

Deprinde-te cu o viaţă curată şi simplă; şi păzeşte-te să faci ceea ce trezeşte invidia.

Nu cheltui fără rost, ca cei ce nu ştiu în ce constă binele.

Dar nici nu fii zgârcit; dreapta măsură este cea mai bună în toate.

Nu-ţi lua drept obligaţii ceva ce ţi-ar putea dăuna şi cugetă înainte de a face.

Nu lasă ca dulcele somn să-ţi închidă pleoapele, mai înainte de a te întreba astfel despre faptele tale de peste zi:

Cu ce-am greşit? Ce am făcut? Ce n-am făcut din ce trebuia să fac?

Începe cu prima şi meditează asupra celorlalte. Şi apoi, dacă socoți cumva că ai greşit, necăjeşte-te; iar dacă ai făcut bine, bucură-te.

Străduieşte-te să pui în practică aceste percepte, meditează asupra lor; acordă-le toată dragostea ta, şi ele te vor pune pe calea virtuţii divine.

Mă jur pe cel ce ne-a sădit în suflet sacrul Cuaternar, izvorul Naturii al cărei curs e veşnic. Dar nu începe o lucrare mai înainte de a ruga pe Zei să ţi-o desăvârşească.

Când toate aceste percepte îţi vor fi bine cunoscute, vei cunoaşte alcătuirea Zeilor Nemuritori ai oamenilor muritori, vei afla până la ce punct lucrurile se separă şi până la ce punct ele se unesc.

Vei cunoaşte, de asemenea, după Dreptate, că Natură este în totul asemănătoare sieşi, încât nu vei mai nădăjdui ce nu este nădăjduit, şi nimic nu îţi va ma fi ascuns.

Vei mai şti că oamenii îşi atrag relele prin propria şi libera lor alegere, nenorociţii; ei nu ştiu nici să vadă, nici să audă adevăratele bunuri ce lângă ei se află.

Puţini sunt cei ce-au învăţat să scape de necazurile lor.

Asta este soarta care tulbură mintea muritorilor.

Ca nişte cilindri, ei se rostogolesc încoace şi încolo, copleşiţi de rele fără număr.

Căci, sădită în ei, necruţătoarea Vrajbă îi urmăreşte şi-n somn, fără ca ei să-şi dea seama; şi n-ar trebui s-o stârnesca, ci mai degrabă ar trebui să o alunge.

O, Zeus, tatăl nostru, îi vei scăpa pe oameni de nesfârşitele necazuri ce îi copleşesc, de le-ai arăta tuturor de ce Geniu se servesc!

(continuare în pag. 23)

(urmare din pag. 22)

Dar tu, fă-ţi curaj, căci prea bine ştii că neamul omenesc este divin, şi că Natura sacră îi revela în mod deschis toate tainele.

Iar de se va-ndura să ţi le descopere şi ţie, vei ajunge la ţinta de care ţi-am vorbit; căci vindecandu-ţi sufletul, îl vei scăpa de toate aceste rele.

Dar abţine-te de la alimentele de care ţi-am vorbit, folosindu-ţi judecata la tot ce ţi-ar putea servi pentru purificarea şi eliberarea sufletului. Meditează asupra fiecărui lucru, lăsându-te condus de Inteligenţa perfectă din înalt

Şi de vei ajunge, după ce îţi vei abandona trupul, în liberul eter, vei fi zeu nemuritor,etern, şi pentru totdeauna învingător al morţii.

(urmare din pag. 21)
bucuriilor, / joc de artificii, / jerbă de fulgere / ploaie de stele!" **(Valenţe)**. Cuvintele zidesc, definesc, vindecă.

În faţa sorţii suntem obligaţi să ne resemnăm şi, aşa cum este firesc, uitarea face parte din viaţă – *„arcul iubirii / s-a micșorat, / s-a îndepărtat, / până a dispărut / după linia orizontului."***(Arc)**.

„La capătul iubirii" începe traseul invers, *„până în ziua sau noaptea, / în care sufletul / dezgrădit de cădere, / își începe călătoria verticală / spre clepsidrele inversate / ale Cerului viu..."* (**Traseu invers**). Să fie poezia **„Traseu invers"**, poezie cu care se încheie volumul, promisiunea reîntâlnirii în eternitate? Desigur, întrebarea este retorică, iubirea nu cunoaşte nici timp, nici spaţiu. Ea este cea care defineşte acest volum de versuri, pe care recomand să îl citiţi ca pe o sărbătoare a inimii dumneavoastră şi să învingeţi tristeţile, melancoliile care, uneori, fac parte din viaţa tuturor.

O izbândă poetică, o încântare pentru lector! Felicitări, Ana Caia!

(urmare din pag. 17)
analizează pe rând.

Dintre ele, violina și flautul susțin „stările nevrotice", piculina apare pentru „a amplifica sosirea unei ierni nedorite" sau „miezul unei toamne târzii", acordeonul este „învechit și nu reușește să-și expună notele decât prin sunetul timpului liber demoralizator", buciumul sună în „acord cu starea de neliniște de dinaintea morții, înfricoșând", fruierele se aud „amar și pustiu, ca niște ustensile de semnalizare", naiul imită „sunetul fluierului (cu trimitere la Pann)", lira cântă „trist și memorabil", harfa are „sunetul îmbătrânit", orga este „asociată cu monotonia burgheză", talanga „ascunde basme neștiute" ș.a.m.d.

Alăturările, cum se știe, nu lipsesc, însă dacă fanfara este „aproape omniprezentă atunci când citadinul este invocat", orchestra, ca „ansamblu major, este rar menționată", apărând doar în trei poeme și „într-o formație restrânsă" (*Alb, Și ninge..., Incident la bal*), dar și atunci pornind „greu, ilar, ca o alterare a tonalității interioare".

Analizat prin ricoșeu și în prima parte, *Plânsul lui Bacovia* „vine direct din cântec, fie că e vorba de o «serenadă plângătoare» necesară sufletului înainte de culcare, sau de o acompaniere a muzicii preferate" (*Serenadă*), fie e adus în discuție de „un simplu vals" (*Verset fantast*).

Refuzat de poet cu ostentație atunci când provine din „stările de fericire, de mulțumire sufletească intensă și deplină", plânsul bacovian „nu împărtășește nicio lacrimă emoției sau bucuriei", pentru că el e „dependent mereu de tristețe și durere" și „erupe cu prisosință" din mai toate instrumentele înșirate în poeme, de la piculină la flașnetă și de la viori și clavir la vechea talangă.

Însoțit adesea de muzică sau „răscolit de armoniile sau dezarmoniile ei", plânsul bacovian apare și se manifestă în medii diverse, „de regulă, considerate ostile de poet, cel mai des toamna, anotimp care pustiește orașul cu frigul și cu ploile lui", ca în *Nervi de toamnă, Alean, Vânt, Ecou de serenadă, Singur, Note de toamnă*, însă nu aduce echilibrul și nici autovindecarea, cum consideră specialiștii, ci mai degrabă alte „tristeți cosmice" sub imperiul cărora eul său se perpelește.

Cititorul îndrăgostit de versul bacovian va găsi trimiteri și comentarii nu doar la poeziile incluse în manualele școlare, în antologii și în principalele sinteze critice, ci și la altele mai puțin cunoscute, dar și, concomitent, la filiațiile existente între muzică și poezie atât în spațiul autohton, cât și în alte culturi ale lumii.

Întregindu-și eseurile cu două poeme proprii dedicate autorului *Plumbului* și cu o bibliografie adecvată, Petre Rău ne-a dăruit o carte scrisă cu acribie și dragoste, bine fundamentată teoretic și utilă tuturor celor inițiați sau nu în universul bacovian, mai convins ca oricând că „Nici un alt poet român nu a «cântat» plânsul atât de profund ca Bacovia".

Viorica ȘERBAN

2123

(fragment de roman)

Erau copiii mei. Pe toți trei îi consideram ai mei. Uneori îi priveam minute în șir, îi analizam să văd o deosebire între ei. Nimic, nimic nu-i deosebea. Ce puteam să fac?! Eram neștiutoare și temătoare. Noroc de Inig, robotul meu, el îmi spunea ce să fac, cum să fac. Dar mai erau și alte ajutoare. Care făceau treburile gospodăriei. Eu trebuia doar să-i supraveghez, să-și urmeze cursurile începute la vârsta de un an. Copiii erau atenți. Când li se vorbea pe ecrane sau în minte de către EL, stăteau nemișcați, parcă nici nu clipeau. Mă întrebam dacă nu cumva sunt roboți. Nu erau; creșteau văzând cu ochii. Mă priveau întrebători și nu-mi ziceau mamă. Îmi spuneau Angia, așa cum îmi zicea toată lumea. Nu simțeam fiorul acela de mamă despre care am citit în cărțile vechi. Nu mă îmbrățișau cu mânuțele lor mici. Erau trei ființe reci care mă priveau rece. Din dorința de a afla care dintre ei este fiul meu, am acceptat să-i educ. Dar, pe zi ce trecea, mă-nfioram tot mai mult. Mi-am propus să-i dezvăț să mai vorbească odată toți. Am aplicat o strategie: luam pe unul de mână și îl duceam în camera mea, și acolo vorbeam cu el. Dar în zadar, cei doi vorbeau neîntrebați și cu privirea în gol. Îmi răspundeau mie odată cu băiatul cu care aveam dialogul. Ca totuși să am un control, le-am lipit pe bluză o bulină cu numele lor. Dar și numele a fost o aventură. Nu le plăcea nimic din ce le spuneam eu. Le-am dat nume de strămoși: Ion, Gheorghe și Vasile. M-au privit ca hipnotizați. Nu înțelegeau de ce le trebuie acele nume. Ca să vă pot deosebi! le spun eu să-i liniștesc. În fiecare dimineață, când se trezeau, îi îmbrățișam pe rând. Ceilalți doi mă priveau cu ochii mari și așteptau cuminți să le vină rândul la îmbrățișare. Speram să simt de la unul din ei ceva aparte. Nu am simțit. Toți erau reținuți. Vorbeau puțin. Aș fi vrut să fie o hărmălaie în camera mea sau prin parcuri; să țipe, să alerge, dar nu, ei se comportau ca niște roboți. Și, într-o zi, m-am simțit neputincioasă și m-a pufnit plânsul. Ei mă priveau impasibili. Le-am explicat ce înseamnă să plângi. Și-au dus mâna la ochi, credeau că au și ei lacrimi, cum au văzut la mine. Le-am spus că plângi când suferi, când te doare sufletul... A fost în zadar explicația mea. Sufletul?! Ce este sufletul? mă întreabă ei, țintuindu-mă cu privirea. Sufletul, cum să vă spun, este aici, în minte, în piept, la inimă... este acel ceva ce trăiești cu el tot timpul. Cu el gândești, cu el dorești ceva, cu el plângi când simți că viața ta nu este în regulă... Sufletul înseamnă viață. Este legat de sentimentele, gândirea și viața interioară a oamenilor, a noastră. Sufletul este considerat o entitate distinctă care nu este aceeași cu cea a corpului... M-am oprit. Ochii lor mari m-au asigurat că nu înțeleg nimic din explicațiile mele. Sufletul nostru este EL! îmi răspund toți trei deodată. Am tăcut. Mi-am dat seama că orice explicație a mea nu avea înțeles pentru ei. Pasiunea lor era studiul. Trei sferturi din timp erau în sala de curs. Le plăcea fizica și matematica. Odată am surprins pe ecran constelația noastră. Vreți să plecați în cosmos, să-l cercetați? îi întreb zâmbind. Da! îmi răspund toți trei într-un glas. Și când credeți că veți fi gata? le pun eu întrebarea, crezând că îi voi încurca. Dar ei îmi răspund imediat: Peste trei ani, când vom fi învățat tot ce trebuie pentru această plecare. Atunci am aflat că EL îi pregătea pentru cosmos. De aceea erau deosebiți pentru el. M-am așezat lângă ei, încercând să iau parte la acea lecție. Numai că eu, în mintea mea, nu auzeam nimic din ce auzeau ei. Ei comunicau cu vocea din mintea lor fără să vorbească. Comunicau pe undele creierului. M-am speriat. Am fost convinsă că sunt roboți, că EL și-a râs de mine când mi-a spus că sunt copiii născuți din zigoții fetelor de vârsta mea.

Au trecut cei trei ani. Băieții au crescut și și-au luat partea lor de viață pentru care veniseră pe lume. Nu mai erau sub îndrumarea mea. De fapt, nici nu învățaseră nimic de la mine. Numele acelea de pe bulină dispăruseră după cinci minute de pe bluza lor. Nu voiau nimic din ce le puteam da eu. Mi-am amintit de locul acela unde fusesem cu Barian. M-am dus să plâng în voie. Constatasem că dintre toți cei care mișunau în acel oraș-laborator doar eu puteam să plâng, doar eu sufeream. EL mă lăsase în pace. Părea că mi-a părăsit creierul. Dar aveam să aflu că, de fapt, eu și copiii am fost supuși unui experiment. Ne urmărea fiecare mișcare. EL manevrase creierul băieților. Le ștersese din creier partea emoțională și dezvoltase partea cunoașterii. Dar cum de reușise să le modifice creierul la toți trei, de i-a făcut să acționeze ca unul?! I-a pus în legătură cu mine, cu presupusa lor mamă, doar pentru a le urmări reacțiile lor față de mine. Să vadă dacă manevra lui i-a reușit pe deplin. Îi reușise. Copiii semănau foarte mult cu roboții. Mă întrebam de ce avea nevoie de oameni-roboți, dacă crease roboți care păreau oameni?! Pentru că creierul lui nu se va opri niciodată din procesul cunoașterii, îmi răspund tot eu. Era ușor de înțeles. M-am hotărât să urmăresc copiii, să văd unde se duc, cu cine vorbesc, ce fac. EL m-a lăsat, nu a intervenit în voința mea. Cred că mă urmărea și se distra pe seama dezorientării mele. Puteam să-l întreb, dar ceva înlăuntrul meu îmi spunea să nu-l mai bag în seamă, așa cum nu o mai făcusem de mult. Poate nici nu mai exist pentru el! îmi ziceam plină de speranță.

Am plecat pe culoarele lungi, să ajung la EL. Voiam să-l rog să-mi dea pe băiatul meu, și ceilalți să fie dați altcuiva. Voiam să-i explic că aș putea face lecții cu el ca să nu mai reacționeze toți trei deodată. Și eram convinsă că EL va înțelege. Nu a fost așa. L-am privit prin geamurile mari cum lucra sub lupă. Barba lui albă se revărsa peste albul imaculat al combinezonului sintetic și alb ca și părul legat într-o coadă. Am apăsat butonul și sunetul a străbătut laboratorul. Încă un timp și-a văzut de treabă. Apoi

(continuare în pag. 25)

(urmare din pag. 24)

și-a scos mănușile și ochelarii și s-a întors către mine. A zis ceva; am presupus că i-a spus robotului care dirija totul, să deschidă ușile. S-au dat în lateral, lăsând mijlocul liber, să intru eu.

- Știi că ești singura care vine la mine? Îmi vorbește, uitându-mi-se în adâncul ochilor. Privirea lui de gheață a făcut să simt un fior rece în trupul meu. Tu și Barian. Dar Barian are treburi aici, cu mine, tu vii să ceri ceva, știu eu. Copiii, ești nemulțumită de ei. De ce?! Hai, să vorbim. Mult timp m-ai ocolit; ai crezut că te descurci singură, și uite că nu a fost așa.

- Dă-mi-l doar pe al meu. Te rog! Vreau să-l învăț să se descurce singur, fără ceilalți frați ai lui...

- Știi că nu se poate. Așa i-am proiectat. Unde se vor duce ei, va fi nevoie de trei, nu de unul. Vor acționa ca unul și vor fi mai eficienți...

- De ce tocmai al meu te-ai oprit să mi-l modifici genetic?! Ziceai că sunt importantă pentru tine, atunci cum ai putut să-mi faci asta?!

- Ai fost importantă pentru ei, pentru copii, pentru zigoții tăi...

- Cuuum?! Toți trei sunt ai mei?!

- Da, toți trei. Ascultă, Angia, copiii tăi vor cutreiera universul și, poate, vor ajunge și în alte universuri. Pentru asta sunt făcuți, pentru a aduce mari servicii omenirii. Pământul și-a trăit viața, stă să se ducă, să explodeze într-o bună zi. Se va transforma într-o gaură neagră... Uimirea a ce spunea mă-nvăluise. Rămăsesem cu ochii țintă pe acel bărbat, acel om de știință ce făcea pe Dumnezeu.

- De-a ce te joci tu? îl întreb cu ciudă. Vrei să manevrezi și universul, așa cum ai manevrat și destinele noastre?

- Te înșeli. Universul m-a creat pe mine, și eu creez viață pentru multele nevoi ale omenirii.

- Ai creat roboți pentru aceste nevoi, de ce continui?

- Roboții muncesc, dețin toate, aproape toate informațiile necesare vouă, tinerilor, pentru a vă descurca. Dar mai sunt și alte nevoi pe care nu le cunoști. Pentru că menirea ta a fost să-mi dai acești trei copiii.

- Dar ceilalți băieți?

- Ceilalți vor rămâne aici, pe pământ, pentru nevoi speciale. Lor le lipsesc multe, adică eu am reglat creierele lor pentru a face ce trebuie să facă pentru care sunt făcuți...

- Și anume, ce să facă?

- Sunt multe lucruri necunoscute ție. Și nu trebuie să le cunoască cineva. Atât trebuie să știi: că ei nu au sentimente ca tine. Ei nu-mi vor cere nimic și nu mă voi certa cu ei pentru că ei nu știu asta.

- Pentru că așa ai manevrat gena lor. Zi așa.

- Sigur, sigur, ai dreptate. Asta fac eu, asta am făcut de o sută de ani...

- Mi-ai mai spus. Înțeleg că și copiilor mei le-ai suprimat emoțiile...

- Da, da. Altfel nu îmi atingeam scopul. În curând vor lua calea stelelor și nu-i vom mai vedea niciodată în carne și oase. Am simțit cum mă cuprindea un val de căldură. Luasem foc înlăuntrul meu. Eram gata să sar peste omul acela care îmi vorbea liniștit, cu zâmbetul pe buze. Mai stai puțin cu ei. Să fii mândră că zigoții tăi vor descoperi planeta soră a pământului unde pământenii se vor muta.

- Ce pot face pentru tine ca să-mi dai copilul?

- Vezi, vezi, judeci exact ca un om. Și mă mai întrebi de ce manevrez gena umană. Pentru asta, pentru a scoate lașitatea și umilința. Ai fi gata să mi te dai pentru a-ți îndeplini rugămintea. Lipsă de demnitate...

- Dar roboții tăi au demnitate?! De mă judeci pe mine? Nu ai spus că m-ai creat pentru tine; ce făceam, decât ce am mai făcut, suportându-ți brutalitatea...

- Nu ai dreptate, menirea ta a fost să-mi dai zigoții aceea trei.

- Cu care te-ai jucat de-a Dumnezeu... strig și lacrimile îmi curg pe obraji.

- Iar îmi pomenești acel cuvânt. Da, sunt un fel de Dumnezeu și poate că și pe mine m-a învățat tot ce fac Dumnezeul tău.

- Al tuturor, nu numai al meu...

- Hai, gata, pleacă, lasă-mă să-mi văd de treburile mele. Mâine am de onorat o comandă, și tu mă ții de vorbă. Condu-o, te rog! îi zice robotului care stătea neclintit lângă un perete din marmură albă. Nu am mai așteptat să fiu luată de mână de acea mașinărie. Am ieșit furioasă. M-am izbit cu putere de Barian. Nu vedeam pe unde calc de nervi. Ce bine era dacă îți suprimam acești nervi care te devorează... îi aud vocea lui EL în cap. Barian mi-a aruncat o privire străină. M-am oprit și l-am privit cum merge direct la EL. Acesta s-a răsturnat într-un fotoliu și a întins mâna dezgolită pe spătarul acestuia. În acest timp, Barian a luat un ser de pe o etajeră din sticlă, dintr-un dulap ce l-a deschis cu un cifru ascuns la încheietura mâinii lui. Mi-am lipit fața de geam și am rămas mută de uimire. I-a injectat lui EL, în venă, acel ser violaceu. Când au terminat, EL mă observă și, deodată, geamurile au devenit opace. Eram sigură că îl ceartă pe Barian că nu luase măsuri de protecție vizuală. Trebuie să merg la Barian în seara aceasta, mi-am zis și am plecat din fața geamurilor mate cu imaginea celor doi în minte. Trebuie să vorbesc cu el. Trecuseră ani de când noi doi nu mai vorbisem. Părea că mă-nconjoară. Acum știu că EL a aranjat să se întâmple așa, să nu ne mai vedem.

L-am găsit pe Barian în laboratorul lui. Era aplecat peste microscop. N24, robotul medic, stătea lângă el și-l observa atent. Mi-am imaginat că cercetau ceva sub lupă.

- De ce nu ne-am mai văzut? îl întreb fără altă introducere.

- Hai să bem o cafea! îmi zice el, fără să răspundă întrebării mele.

- Să mergem, dar știi că nu putem vorbi nici acolo. Și Barian mă apucă de încheietura mâinii, uitându-mi-se în ochi. L-am privit cu surprindere. Nu știam ce vrea. Mi-a aplecat capul și ușor m-a masat după ceafă.

- Știi că ai o lovitură aici, după cap?

- Știu! îi răspund tot mai surprinsă. Am căzut de pe zid când aveam doisprezece ani...

- Lovitura aceea îți întrerupe legătura cu EL. Dacă freci locul acela, sângele circulă violent și acoperă undele reverberatoare...

(continuare în pag. 26)

(urmare din pag. 25)

- Adică El, acum, nu mă aude?!

- Da. Nu ai observat că de un timp legătura cu el este din ce în ce mai rară?

- Ba da. Dar mi-am zis că m-a lăsat în pace.

- S-ar putea ca EL să nu fi sesizat această întrerupere a undelor. Și eu am pățit la fel ca tine. Am alunecat în piscină și am căzut cu capul de zid.

- Dar te-am văzut la el azi dimineață. Ce injecție îi făceai?

- Este o injecție de...

- Și de când face asta?!

- De mulți ani.

- Cuum, nu se poate!!! Pentru ce face injecția, este cumva bolnav?

- Este sănătos. EL este totdeauna în formă bună. Este un secret, un mare secret, nu pot să-ți spun mai multe, nici nu știu mai multe. Ar însemna să-mi comand moartea...

- Adică, te execută?

- Sau mă trimite undeva, nu știu unde. Am depus un jurământ. Hai să încheiem discuția. Să fii conștientă că nimic nu face fără o explicație. Această bunăvoință a lui față de noi nu este întâmplătoare.

- Mai bine să ne trimită în altă parte, să mai vedem și noi lumea. Uneori am impresia că suntem singuri pe pământ. Văd pădurea de pe fereastră cum îmbracă depărtarea și mi-e teamă să nu fie o iluzie, o imagine proiectată în aer, să ne amețească...

- Poate ar trebui ca, într-o zi, să fugim în pădurea aceea, s-o vedem de aproape. Poate că există cu adevărat. Și nu ne-am mai întoarce aici...

- Dar animalele sălbatice...?!

- Ce animale? Acestea sunt stârpite de mai bine de cincizeci de ani. Posibil să mai fie animale mici, care le-au scăpat ochilor vigilenți ai roboților.

- Dar am văzut oameni aproape de o căsuță... N-or fi și aceștia roboți...

- Tu crezi că nu am putea trăi singuri în pădurea aceea? Acolo sau în altă parte?

- Nu știu, dar am o teamă. Teamă că suntem singurii...

- Nu se poate! Fetele și băieții, când împlinesc cincisprezece ani, sunt duși undeva... Deci, mai există orașe și oameni. Cred că am putea să ne strecurăm printre aceștia, să evadăm de aici.

- Dar nu acum. După ce pleacă băieții mei. Simt în piept ceva greu, de parcă îmi stă un pietroi pe inimă. M-am atașat de ei, chiar dacă nu mi-au spus niciunul mamă.

- Dar poate nu ești tu mama lor!? Poate este un șiretlic de-a lui EL ca să te facă să te implici de bună voie în proiectul lui. M-am gândit mult la băieții aceștia și știi ceva, îi dau dreptate dacă vrea să-i trimită în cosmos, pe planeta aceea... Kepler-22b, la șase sute de ani lumină, și care seamănă foarte bine cu Pământul... Un om emotiv nu ar putea ajunge acolo.

- S-a descoperit altă planetă, soră cu Pământul?

- Aproape că nu sunt diferențe între cele două planete. Doar că planeta nouă ar avea mai multă verdeață. Adică, suprafața ei este împărțită în mod egal între apă și uscat. Ar fi un refugiu extraordinar pentru omenire...

- Se duc bogații lumii, nu noi.

- Dar câtă lume crezi tu că mai există pe pământ?!

- Trăiesc bogații serviți de roboți. Ei fac toate muncile, doar ai văzut...

- Dar de ce băieții mei?! Aș fi vrut să trăiesc cu ei aici atât cât va mai rezista pământul.

- Ei, va rezista încă multe generații, nu explodează mâine, nu-ți fie teamă... Barian zâmbește. O privește pe Angia din profil. Aceasta se înroșise. Ea chiar trăise un moment teama că ar trebui să plece de la casa ei... Băieții tăi vor fi eroii Pământului. Ar trebui să fii mândră că ei vor fi cei care vor pune bazele civilizației pământenilor pe o altă planetă.

- Civilizație?!!! O civilizație de roboți și de băieți?! A, da, vor face și ei copiii în laborator... Doamne, tu nu vezi ce se întâmplă?!!! Angia privește cerul. Nori gri se desfășurau peste pământ. A simțit o picătură rece pe obrazul ei. Vine ploaia! zise tare.

- Știința întotdeauna va fi mai puternică decât orice concept. Noi, oamenii, suntem emotivi, suntem indeciși și suntem temători... dar oamenii creați de EL sunt temerari, vor reuși să facă totul pentru supraviețuire.

- Ca să fie temerari, trebuie să aibă emoții. Vezi, te contrazici... îi răspunde Angia gânditoare. Cei născuți din celula umană, nealterată de intervențiile lui EL, pot avea astfel de calități.

- Tu ești singura născută din om cu toate genele păstrate nealterate.

- Nu se poate. Mi-a spus EL că sunt creată artificial...

- Ca să te potolească, să nu mai pui întrebări. Nu-i asculta. Știe să mintă foarte bine, aș zice chiar patologic. Nu știi când spune adevărul. Prin acești băieți, EL a vrut să creeze un om superior ție, unul care să reziste o sută de ani. Emoțiile distrug omul. Și ei, copiii tăi, vor avea în subordine sute de roboți care vor lucra când ajung pe acea planetă... Vor construi orașe, fabrici, școli, spitale și multe altele. Când se va produce exodul, îi va aștepta acolo tot ce au avut aici, pe Pământ. Vor avea mai mult oxigen, vor fi mai sănătoși...

- Da? Și cât va dura până ce vor începe să distrugă noua planetă, așa cum au făcut și cu Pământul?!

- Poate nu se va mai întâmpla, poate vor fi mai chibzuiți.

- Dacă dorința de înavuțire nu va fi suprimată de EL, degeaba se mută pe altă planetă, o vor distruge și pe aceea... Picăturile erau din ce în ce mai repezi și mai multe. Să intrăm!

Lucia PĂTRAȘCU

MAGIA PRIETENIEI, de Angela BURTEA

Cartea „***Magia prieteniei***”, semnată de scriitoarea **Angela Burtea**, publicată la Editura *Armonii Culturale*, Adjud, 2020, ediția a doua, revizuită și adăugită, 72 de pagini, cu o Prefață semnată de omul de cultură, scriitorul Gh. A. Stroia, cu ilustrații și copertă semnate de profesoara Ioana Jeni Similache, cuprinde literatură pentru copii. Sunt zece povestiri cu și despre copii, pentru copii, povestiri scurte și concise, ce vin să se cu așeze cuminți în bancă alături de altele scrise mai înainte și așteptându-le pe celelalte.

Paginile cărții îmbogățite cu douăzeci de ilustrații bune de colorat, fac lectura agreabilă și trezesc interesul copiilor de a le colora, intrând astfel în lumea întâmplărilor. Le vor trăi împreună cu personajele cărții, pe care le vor înțelege mai bine și cu care se vor împrieteni definitiv. O carte populată cu multe personaje, între care majoritar sunt prezenți copiii. Lăcrămioara, Matei, Mihai, Ionică, Mărioara, Nicușor, Irina. Alături de ei sunt animăluțele, cu care sunt prieteni. Și, bineînțeles, bunicii! Bunicii fără de care nicio amintire n-ar mai avea farmec. Copiii vorbesc unii cu alții, se înțeleg, se joacă împreună, se ajută. Însuși titlul cărții „Magia prieteniei” este simbolic și este dat de povestea în care viețuitoarele din pădure se bucură de faptul că pădurea nu va mai fi pustiită de nepăsarea omului. Interesant este faptul că viețuitoarele pădurii, ca într-o adevărată magie, vorbesc asemeni oamenilor și, la fel ca aceștia, se sfătuiesc, se organizează, astfel încât viața să decurgă armonios, fără încălcări și abuzuri, ele fiind gata să-și apere drepturile, atunci când ar fi fost cazul. În pădure trebuie să fie ordine, iar oamenii trebuie să o respecte și să nu distrugă mediul. Sunt animale diverse, dar există o unitate în această diversitate și o bună înțelegere, model bun de urmat întotdeauna.

Cu duioșie, scriitoarea Angela Burtea își așază poveștile în legătură cu lumea *celor care nu cuvântă*, evocând cu empatie lumea aceasta mirifică și plină de farmec. Sau în lumea magică a fanteziei.

Dacă ar fi răsfoit numai cartea „Ilinca și Matei”- 2012, cititorul ar fi aflat deja că, în cărțile sale pentru copii, preocuparea de căpătâi a scriitoarei Angela Burtea este de a reda cât mai fidel sentimentul de puritate a sufletului, de curățenie a trăirilor celor mici. Iar povestirile din această carte chiar au o nuanță magică, așa cum sugerează și titlul ei, ce conduce înțelegerea micilor cititori în lumea plină de farmec a personajelor fabuloase. Astfel este Raza de Soare, care apare ca un pui de căprioară, apoi se transformă într-o prințesă în fața Lăcrămioarei, căreia îi prezice un viitor frumos.

Întâmplările prezentate într-o limbă armonioasă, în care scurtele descrieri plăcute sunt menite a înlesni introducerea cititorul în atmosfera celor mici se împletesc frumos cu povestea în sine, picurată cu mici poante, glumițe, niciodată sarcastice. Și, așa cum procedează,

de obicei, scriitoarea Angela Burtea a-duce în paginile cărții tema prieteniei în toate formele ei. Prietenia între copii (Irina și colegii), prietenia între animăluțe (viețuitoarele pădurii), prietenia între copii și animăluțe (Matei și Mițu; Mărioara și Miorlăilă; Ionică și câinele Păcurici), ca să dăm numai câteva exemple. Sunt relații bune sau relații mai puțin bune, așa cum reies ele din aceste întâmplări, ce primesc întotdeauna soluția corectării și a armonizării lor.

Autoarea scrie despre copii cu tandrețe, de parcă ar fi una dintre ei, acolo, în lumea lor, participând din tot sufletul la fiecare întâmplare. Povestirile din această carte au un caracter educativ, fiecare se finalizează cu o întrebare tematică de verificare a înțelesurilor și a concluziilor, ce izvorau din paginile citite și având sarcina de a stârni atenția și interesul celor mici. Deoarece, scriitoarea Angela Burtea nu uită rolul educativ al cărții pentru copii. Știe că literatura pentru cei mici, mereu proaspătă, niciodată caducă, este o ancoră pe care scriitorul o aruncă spre sufletul copilului, pentru a-i stimula deschiderea orizontului spre cunoaștere. În fond, învățarea poate fi considerată o igienă a sufletului, ce se poate realiza spornic numai prin exemple și pilde corect expuse, într-un limbaj potrivit, pe înțelesul celor mici. Micile întrebări și îndemnuri, pe care autoarea le-a așezat la finalul fiecărei întâmplări, întregesc scopul educativ al cărții, cointeresând atenția și înțelegerea copiilor cititori.

Educarea celor mici este un crez de la care Angela Burtea nu a abdicat niciodată. Tot ce face prin creațiile sale literare pentru copii și prin activitatea actuală la pagini de revistă scrise împreună cu micii condeieri, aduc mărturia unui neobosit talent educațional, menit a crește dragostea celor mici pentru cuvântul scris și citit. Nimic nu este pierdut atâta timp cât părinții, dascălii și scriitori pun pe primul plan setea de cunoaștere cu care copiii se îndreaptă spre viață și le oferă pilde, povețe și modele demne de urmat.

Stejărel IONESCU

***
apa se oprește,
țărmul îi face cu ochiul
din patul de noapte.

***
universul a apus,
stelele sărută universul,
întro haotică dimineață.

***
crâmpeiele de lună,
tescuie timpul,
vântul murmură.

***
clipocește ploaia,
primăvara a apus
în mireasma florilor de salcâm.

***
cad petalele stelelor,
mireasa de lumină
le adună în poala nopții.

***
stau sub deal
ascult vântul
și mă șuier cu el în timp.

***
privesc pe geam
ascult somnul ierbii
când stelele mă îngrădesc.

***
ești o ediție nepublicată,
un lucru te rog:
recitește-mi mormântul.

***
sunt o biată piatră funerară
în mormanul
de fiare ruginite.

***
l-am găsit pe Diogene
între doage
recapitulându-și coexistența.

***
ascult vântul cum bate
scuturând
mireasma din merele coapte.

***
luna își face culcuș
deștelenind mirosul
teilor neînfloriți.

***
greierii năpustesc pământul,
nici un cântec,
doar serenada nopții.

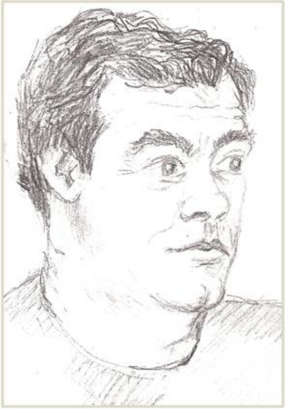
***
se aude toamna
în țîrîitul ploii mistuindu-mi
inteligența artificială.

***
noaptea sărută cumpăna fântânii,
diminețile clipocesc
în adâncuri amintirile.

***
mă sihăstrește toamna
prin hăul ei fierbinte,
roșiaticul vânt curmă ziua.

***
vizavi, nimic, dincolo, la fel,
doar interiorul meu
îmbracă mantia dimineții.

***
țiuie ploaia sacadat,
vibrând confuză
prin mătasea de porumb.

Adrian TALABĂ

Îngeri pe Pământ

Dumnezeu trimite îngeri pe Pământ
îngerii își iau haina fulgilor de nea
și dansează la ferestre

bucuria copiilor e nemărginită
toată natura a îmbrăcat
haina albă a miresei

Dumnezeu trimite îngeri pe Pământ
îmbrăcați în haine de pescăruși
ce dansează deasupra mării
spre bucuria tuturor

Dumnezeu trimite îngeri pe Pământ
să fim mai buni
șoptind poeme
stelelor

Îmbrățișare

Fluviul își îmbrățișează țărmul
cu valurile
atingerea malurilor
sunt săruturile sale
o singură spectatoare
faleza cea mare

unde
sculpturile de metal
par a se uita la îngeri

Ca o aducere aminte

În urma lor oamenii
lasă prunci
pe lângă prunci
își lasă cuvântul
eu de aceea scriu
când n-am să mai fiu
să vă aduceti aminte
de mine
un gând, un vers
un vers, un gând
cuvânt drag
pentru oameni dragi

Clepsidra vieții

Acum mulți ani
s-a pus nisip
în clepsidra vieții mele
nisipul se scurge încet
dintr-o parte în alta a clepsidrei
privesc la ea
deși văd nisipul cum se duce
nu-mi pot da seama cât mai este
mult? puțin? ciudat!
zilele sunt numărate
în boabe de nisip
mai e timp? cât?
nu știu, tare ciudat!
Dar cine va întoarce
acest obiect
pe care deja am uitat
să-l numesc?

Simfonia vântului

E toamnă -
vântul își pune în mișcare
orchestra;
mișcă arcușurile viorilor
flautul și fluierul
se simt cel mai bine

zgomotul grindinii
amintește de existența tobelor,
doar frunzele coboară
din înălțimile copacilor
în ritm de vals
sărutând pământul umed.

doar buzele tale îmi scriu pe suflet

Poem-lampă...

...să mă transforme
într-un pescăruș

să ne întâlnim
pe plaja rece a dimineții
sau să mă preschimbe
într-un fluture

să mă așez pe umărul tău:
oare unde găsesc
o lampă a lui Aladin?

În veșnicie ne vom uni

Către tine-mi zboară gândul
ai apărut ca o stea printre nori
ce-mi luminează dragostea

când seara se lasă
uitând de veșminte
trupurile noastre
se vor în veșnicie

(continuare în pag. 30)

(urmare din pag. 29)

încet, încet se lasă noaptea
ascultăm împreună
cum cântă stelele
iar îngerii coboară
și se bucură de iubirea noastră.

Tu ești Julieta,
Eu pot fi Romeo

Adevărul ascuns

E tristă viața fără de Iisus
când cu pași repezi
ne îndreptăm spre apus

ajută-mă, Doamne!
să aflu adevărul ascuns
am întrebări pe care
mi le pun în fiecare zi
la care nu găsesc răspuns
Tu spune-mi și ușurează-mi chinul

durerea din suflet naște lacrimi amare
poate într-o zi cu ajutorul Tău
voi afla adevărul ascuns
ajută-mă, Doamne!

O zi pierdută

O zi trecută-n amintire
fără un zâmbet
fără o bucurie
e o zi pierdută

o zi fără să citești
o poezie
e o zi pierdută

o zi fără tine
e o zi pierdută

te aștept, iubito,
să-mi pot recupera
toate zilele pierdute dintr-un calendar ajuns mai sărac

Bătrânul fluviu

E noapte, doar luna
se răsfrânge
în apa bătrânului fluviu

e târziu
atât de întuneric
încât gândurile
pot alerga
fără a fi observate
de nimeni

ici-colo
luminează o stea, două, trei

Matematica sufletelor

E iarnă!
Sufletele noastre
au ieşit la joacă.
Se dau pe un derdeluş
ce pare a fi
ipotenuza unui triunghi
apoi îşi fac
un cerc de zăpadă
şi se aşază în el.
Sub razele de soare
zăpada se topeşte
cercul se micşorează
până ce πr^2 lui
ajunge să fie un punct.
Din acest punct începe
iubirea noastră.

Totul e trist

Fluturii plâng și mor de dorul tău
păsările nu mai pot cânta în crâng

plecarea ta din lume prea devreme
mă face să scriu primele poeme

pe obraz îmi alunecă o lacrimă a iubirii
spre cer privesc rugându-mă
cu mâinile amândouă
să ai lumină de la Dumnezeu

în gând păstrez o sfântă amintire
poveștii noastre de iubire.

După ploaie

Mi-aș face scară
dintr-un curcubeu,
m-aș urca
pe ultimul nor
rămas după ploaie

poate acolo,
te voi găsi,
să privim împreună
dansul îngerilor.

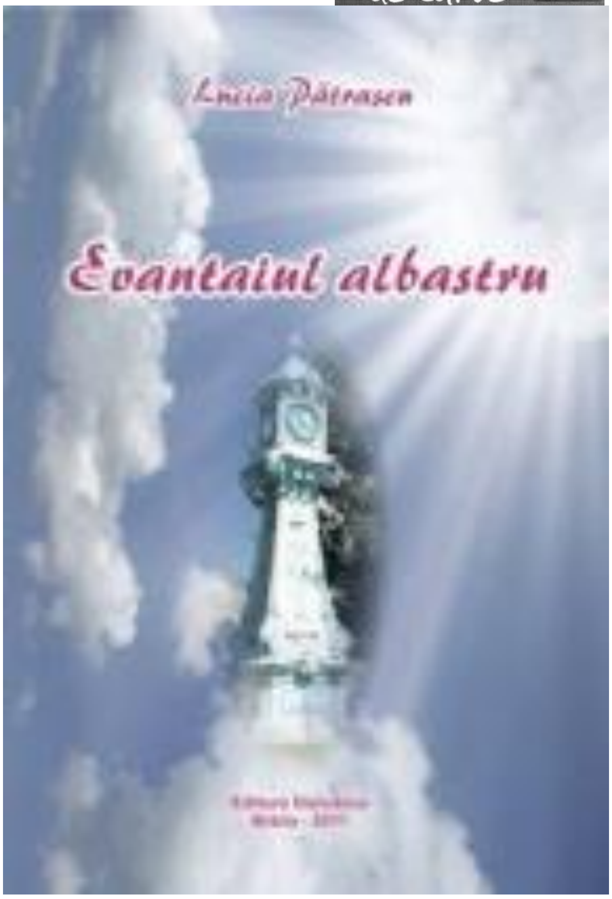
Atât de frumoasă

În vraja nopții
mă uit la tine când dormi,
ești atât de frumoasă
încât cuvintele-mi dispar,
mă așez lângă tine
să visăm împreună
la dansul îngerilor
printre nori și stele
este atât de bine
atât de frumos.

(din volumul în pregătire "Îngeri pe suflet")

Eugenia-Lucica DELCEA

EVANTAIUL ALBASTRU, de Lucia PĂTRAȘCU

Lucia Pătraşcu, „Evantaiul albastru", Brăila, Editura Danubius, 2011, 264p.

Brăila - *Evantaiul albastru*
Şi eu, m-am născut aici!...
Într-o scoică?!...Într-un evantai?!...
(Lucia Pătrașcu, *Evantaiul albastru*, p.25)

Avem atâtea posibilităţi să ne informăm despre un autor de carte, dar îmi place să surprind autorul, nu după studii, nu după câte cărţi a scris, sau în câte antologii a apărut.

Nu vreau să ştiu nimic despre Lucia Pătraşcu, nu vreau să mă informez, deşi aş putea s-o fac, vreau să stau faţă în faţă cu textul acestei cărţi (primită cu împrumut), vreau s-o descopăr, s-o aflu!

Aceasta îmi este cea mai mare satisfacție când citesc!

Doamne, ce frumos îți deschide drumul spre aflarea unui suflet, greu să-l definesc, spre puterea de analiză a oamenilor, de redare a unei vieți care i-a aparținut!

Informația documentară (biografia) are importanță pentru autoare, dar unduirea pe care o descoperi în redarea ei, aceasta nu este tehnică, este numai trăire sinceră, pe care o simte odată cu personajele, evenimentele, tot ce a marcat viața de familie-părinți, frate, studii, rude , neamuri, vecini, apoi, ca soție și mamă.

Totul este pus în evidență și toate trec în planul secund de acest strălucit talent, pasional și pasionat în a scrie despre viață.

Talentul de scriitoare al Luciei Pătrașcu este ca un voal din mătasea cea mai fină, cu unduiri din cele mai fascinante, foarte transparent, cu nuanțe ce se transformă rapid, greu să le pricepi.

Atât de fin, de discret o poartă inspitarația, imaginația spre faptul zilei (realitatea), încât, din cel mai dureros eveniment ridică, printr-un cuvânt sau o frază, efectul devastator al durerii.

Practic, așa cum și-a văzut personajele (în viața reală și literar), cititorul nu are de ce sa-și facă probleme, să rețină nume, date...

Nu! Această fire creativă, Lucia Pătrașcu, este când spectaculoasă, când crează imagini dramatice, când coboară în jocul de copii (cred că a învățat foarte mult din jocurile copilăriei), joacă sau nu, copilăria i-a fost tristă-perioada de după razboi, cu foamete, cu boli, cu sărăcie, cu o îndârjire pe viață și pe moarte pentru supraviețuire în orașul de la Dunăre, Brăila, acolo unde a venit pe lume (1941), din părinți ardeleni, veniți prin părțile Brăilei în aflarea unui trai mai bun.

Copila Lucia a fost martora acestei lupte feroce pentru o bucată de pâine, a făcut foamea, la propriu, a îndurat frigul, a fost în situații limită, cu tot efortul făcut de parinți, apoi de mamă, vaduvă la 30 de ani , cu doi copii aflați în grija ei, Lucia și Alexandru.

Poate cea mai tristă și dramatică perioadă după 1940, pe care au trăit-o oamenii locului și nu numai.

Tatăl Luciei, Petru, întors bolnav de pe front (frontul cu toate grozăviile lui, frig, foamete, păduchi, scabie... *Dar bântuiau tot felul de boli!... Mai ales cele de plămâni, aduse de pe front sau iscate de frig, de foamete și de puzderia de păduchi! Și de scabie, de care foarte puțini scăpau!...* p.33), când seceta prelungită a anilor '46, '47 va face din om neom, la care se adugă şi ocupaţia sovietică (*Davai ceas, davai palton),* va urca în *trenul foamei* , venind spre Oltenia, pentru o traistă de mălai sau de făină, pe care, la întoarcere , o împărţea şi celorlalţi vecini.

Nu *trenul foamei*, ci *trenul groazei* - urca cine putea, rezista, cel mai puternic, *Căci aici era pe apucate*, (p.176), neştiind dacă se va mai întoarce!

Pe viaţă şi pe moarte pentru o bucată de pâine!!!

Descriere sfâşietoare, dramatică!!!

N-am trăit aşa ceva, m-am cutremurat citind!

Cartea aceasta de amintiri-memorii este un poem în proză fascinant!

Arta autoarei de a descrie, dar şi de a atenua efectul devastator al momentelor grele prin care a trecut, aici este toată măiestria acestui spirit creator, cu deschidere spre viaţă, spre optimism!...

Mama Luciei, Maria, va duce greul familiei mai departe, îşi va pastra vopsitoria de textile (boiangerie), naţionalizată la un moment dat, (răpindu-i Luciei amintirile copilăriei), cu dorinţa fermă de a-şi şti copii cu carte.

Autoarea însăşi presară din loc în loc eseuri meditativ-existenţialiste, având profunzime, rafinament liric şi literar, excelând în arta de a mânui *Cuvântul,* cu pricepere, cu prudentă, cu maturitate.

(continuare în pag. 31)

(urmare din pag. 30)

Nu se joacă cu *Cuvântul!*

Cum ai putea să te joci la 70 de ani, vârta la care îşi scrie cartea de memorii pornită din suflet, aşa cum se deschid pliurile unui evantai?!...

Mereu o privesc pe Lucia, copila, adolescenta, soţia, mama a doi băieţi deştepţi şi cuminţi, apoi privesc scriitoarea, rămâne mereu o copilă *ce se joacă cu coarda,* ducând-o când în sus şi când în jos, realizând în juru-i un cerc, sau configuraţia unui OU, în care prinde noianul amintirilor din anii copilăriei şi adolescenţei, *căci vreau să scot la lumină dulcea lor strălucire, care a stat ascunsă atâta vreme... (Cuvânt către cititor, Autoarea, p.5).*

Altfel, dacă nu ar fi avut *sufletul de copil,* ar fi reuşit să scrie povestea vieţii ei într-un stil atât de fascinant şi tulburător?!

Lucia Pătraşcu va absolvi 11 clase la Liceul de fete numărul 1, de pe strada Călăraşi, fostul Liceu „Regina Maria", în condiţiile în care mama ei primise statul comunist de „patroană", în condiţiile în care doar trei elevi erau liceeni de pe toată strada Galaţi - strada copilariei, pe care o va evoca ades.

De pe această stradă Galaţi, copila Lucia va urmări cu ochii minţii şi ai sufletului tot cadrul natural fascinant al oraşului Brăila, unde *te îmbătau teii si salcâmii* (p.228) şi al Dunarii, al portului, cu hamalii lui, cu vaporenii veniţi din toate colţurile lumii, cunoaşte şi redă cu precizie fiecare prăvălie, cârciumă, cu proprietarii lor, meseriașii-pantofari, croitori, nu lipsește nici legendarul Codin, *cel care făcea legea* în zonă, ne invită la o plimbare cu trăsura, cupeul sau cu tramvaiul, ne duce la bal, acolo unde se alegea *regina balului*, îi vedem, din trăsura, şi pe iaurgiu, şi pe bragagiu sau pe flaşnetar, ne invită la un convoi de nuntă, cu trăsuri, la fotograf, *unde şi mirii, şi naşii au stat încremeniţi, ca să nu iasă poza mişcată,* (p.189), ascultăm ştiri şi muzică la difuzorul de radio stradal...

Are umor Lucia Pătraşcu! Dar un umor aşa de fin, foarte inteligent, subtil!
Aici, cred că e mai mult ardeleancă decât brăileancă!

Dupa examenul de bacalaureat („maturitate") va încălţa prima pereche de pantofi buni „Guban": *Şi astfel, încălţată cu ei, aveam să văd lumea altfel!... De la înălţime!..* [...] *Şi aveam să pornesc...propabil... în călătoria vieţii mele*.(p.73).

Se va căsători la vârsta de 17 ani și ceva cu un băiat, tot brăilean şi tot de pe strada Galaţi, *care era cel mai frumos, cel mai deştept,* iar Lucia, *o fată cuminte, proastă de cuminte, chiar ratat de cuminte, dacă pot spune aşa!...* (p.74).

O poveste de dragoste care va învinge timpul, cu bune , cu rele, *Dupa cum* a *vrut viaţa!...(p.75)* peste cincizeci de ani, până la data apariţiei cărţii (2011).

Lucia Pătraşcu iubeşte atât de mult Brăila, Dunărea cu *linia unduitoare şi mereu ondulată,* cea care *îţi aduce viaţă, te cheamă la viaţă şi te duce să-ţi arate viaţă*!...(p.11).

Oriunde au purtat-o paşii destinului (Zimnicea, Alexandria, Slatina...) urmându-şi soţul, ofiţer militar, în detaşări sau misiuni de serviciu, tot Brăila îi pune pace în suflet: *Iar dacă ai norocul să fi pornit dintr-un evantai, care se leagănă mereu, pentru a-ţi răcori fruntea, poţi fi sigur că tot acolo, în interiorul lui , ai să găseşti linişte*!...(„Înapoi în evantai", p.133).

Poemul în proză „ Înapoi în evanatai", (pp.132-134), aşezat chiar la mijlocul cărţi, este punctul central, fix, din care va porni plierea şi deschiderea graţioasă, asemenea unui evantai, către fiecare povestioară de suflet a autoarei, aşa cum s-au amprentat de istoria oraşului Brăila şi a Dunării:
Aşa că , revii în locurile acestea pline de poveşti şi între ele povestea ta!..(p.134)

Din nou revin momentele meditativ-filozofice, adresându-şi sieşi întrebări: *„[...] unde începe frumosul ?!.../ Într-o linie dreaptă trasă cu hotărâre de la un capăt la altul?/ sau într-o linie mai ondulată?...Mai înflorită?...Mai rotunjită?.../ OU!... (p.252),* dar şi întrebări-răspunsuri: *S-a gândit să găsească perfecţiunea în rotundul lui Dumnezeu?.../Ou!.../S-a închis în oul lui?!... Şi s-a dus!* (p.253).

Dincolo de orice meditaţie filozofică, scriitoarea Lucia Pătraşcu lasă un document extrem de valoros despre istoria oraşului Brăila, a cărei hartă urbanistică este asemuită cu un evantai, scăldat de valurile albastre unduitoare ale Dunării, oraşul negustorilor, marinarilor, vaporenilor, etniilor...despre rezervaţia urbanistică - Centrul istoric al oraşului - Grădina Mare, Grădina Mică, Castelul de Apă, Ceasul public din Piata Traian, despre tradiţii şi obiceiuri, despre relaţiile interetnice...

De admirat cum au reuşit locuitorii acestei urbe dunărene să convieţuiască într-un mozaic al etniilor(greci, turci, armeni, evrei, lipoveni, unguri, bulgari...).

Pe toți, în perioadele grele ale istoriei prin care au trecut, chiar în cele mai grele, i-a salvat Dunărea, cu bogația din apele ei: pește, scoici, raci.

Toate , dar toate, poartă si acum parfumul florilor de salcâmi, de tei!

Între unduirile valurilor Dunării și parfumul florilor de tei și de salcâm, Lucia Pătrașcu va fi o Penelopa a timpurilor noastre, mereu așteptându-și soțul să se întoarcă din misiunile militare, rămânând stâlpul casei, ocrotindu-și familia, copii, nu țesând ca legendara Penelopa, ci croșetând sau cusând: *De multe ori am așteptat în viata mea!... Singură!..*(p.120)

Te întrebi, ca cititor, cum a apărut scriitoarea Lucia Pătrașcu, de unde aceasta forță interioară a talentului, așternut pe hârtie cu credință, responsabilitate, dragoste de viață și de oameni?!

De unde?! Din curiozitatea de a afla esența vietii (cât se poate afla!), din înțelepciunea de a se raporta la oameni, iertându-i și iubindu-i, din felul în care stie să-și respecte și să-și venereze străbunii: *Sărut mâna,Bunicule Ioan!.../ Sărut mâna, Bunica Rafilă!.../ Cu închinăciune, de la nepoata Dumneavoastră Lucica, [...], p.261.*

Cu acesta plecăciune-închinăciune se încheie cartea „Evantaiul albastru".

Lucia Pătrașcu este un om rar, este o comoară pentru literatura româna, în mod special pentru cea brăileană din ultimii 30 de ani.

Se simte în scrierea Domniei sale spiritul de ardeleancă (rabdarea, efortul, cumpătarea, responsabilitatea pentru cuvântul ales), dar și de brăileancă (sta-

(continuare în pag. 38)

Dumitru BĂLUȚĂ

În căutarea lui Hemingway

Un miros de frunze şi ierburi coapte anunţa un început catifelat de toamnă. Din cer se auzeau glasurile cocorilor ce planau solemn în crug deasupra Văii Morilor, înainte de îndelungata lor călătorie spre ţările calde. Gabriela şedea relaxată pe o bancă din scuarul spitalului. Părul ca o văpaie roşie se răsfira pe spate. Pe faţa nefardată şi puţin bronzată a femii, jucau sprinţar „epuraşi de soare” ce se strecurau prin frunzişului arborelui din preajmă, evidenţiindu-i pistruile parcă încondeiate, pe sub ochii închişi. Cum îşi întinsese picioarele desculţe peste marginea umbrei copacului şi savura adierea răcoritoare dinspre havuz, la un moment dat simţi că pe tălpi se mişcă ceva asemenea unei furnici sâcâitoare. A deschis ochii şi văzu în faţa sa un bărbat cu un fir lung de iarbă în mână, care îi zâmbea distrat.

– Dan... Dan, chiar tu eşti, a sărit ea bucuroasă. De unde te-ai luat?

– Ca întotdeauna, din cer.

– Ai căzut cumva din stolul de cocorii gata de plecare?

– Poate că da, însă nu sunt eu călător ca tine. Ei, bun sosit! Cum de ai lăsat Parisul?

– L-am agăţat de vârful Eiffel-ului să minuneze în continuare lumea, iar eu am venit într-o scurtă vacanţă la rudele de la ţară. Ce întâlnire faină, chiar mă încântă. Dar nu mă aşteptam să ne întâlnim pe aici.

– Nici eu. Cum am aflat despre venirea ta, te-am căutat, dar...

– Probabil n-ai căutat bine. Şi aici ce faci? Tii, uitasem că ai făcut medicina. Păi, şi eu stau tot aici, doar că pe post de pacientă. După cum mă ştii din şcoală, de mine se ţin toate relele.

– Cum să nu ştiu? În banca din faţă, mereu expusă ochilor critici...

– Las’ că şi tu profitai de înălţimea ta, că şezi în rândul din spate şi să-i radiografiai pe toţi cum şi cu ce respiră.

– Chiar aşa. acum cam tot cu asta mă ocup. Profesez imagistica medicală. Tu ce ai păţit?

– Cum să-ţi spun... Îţi aminteşti, în vacanţa mare voi toţi plecaţi cu părinţii la mare, iar eu la ţară, la bunici, unde trăgeam cu ei la sapă în câmp. Pe arşiţa cea mare nu aveam cum să mă scald decât în butoi. Iată că şi acum, tot în butoi m-am scăldat. Obosită de atmosfera pari-ziană, m-am aventurat să-mi amintesc de copilărie. Plă-cerea, nu zic, a fost minunată, numai că apa era proaspăt scoasă din fântână şi... După un covid prost tratat astă-iarnă la Paris, n-a fost greu să încasez o pneumonie.

– Cine te tratează?

– Cunoşti pe toţi medicii sau întrebi şi tu doar aşa...

– Stai liniştită, nu sunt gelos.

– Asta mai lipsea.

– Aş putea să-ţi fac o tomografie computerizată.

– Mi-au făcut rentghenogramă. Nu te-am văzut pe acolo.

– Eu nu am cum să asist toţi paciienţii, dar în privinţa ta pot să mă implic.

– Am înţeles, eşti şef pe ceilalţi doctori-imagişti. Şi pentru mine cam de ce te oferi?

– Tu eşti... Gabi, chiar nu înţelegi nimic ori te prefaci?

– Pricep, Dan, însă ceea ce a fost la liceu, a fost tare demult şi , probabil, trecător. Din câte am auzit, tu eşti căsătorit şi...

– Soţia mea a fugit cu un ins de la ambasada Turciei. Vei fi şi tu căsătorită, dar eu nu-ţi cer socoteală.

– Deocamdată, eu nu sunt măritată. Tot amân chestia asta de la un film la altul.

– Alegi să rămâi celibatară?

– Nu mai ştiu ce să spun. Acum regizez un film desprea Ernest Hemingway la tinereţe şi femeile lui, să zic aşa, literare, pentru care şi-a pus la încercare toată măestria, a tot ascuţit atâtea creioane, ca să le înscrie şi pe ele în „Sărbătoarea de neuitat”, trăită cu pasiune la Paris. Desigur, nu lipseşte Hadley, soţia lui, cu care împărtăşea o dragoste neţărmuită, dar l-a şi susţinut în formă sigură pentru a scrie. De asemenea mereu prezenta mentora lui literară, scriitoarea Gertruda Stein sau Miss Stein, cum o numea el familial. Îşi are locul ei şi Sylvia Deach, propretara librăriei „Shakespeare and Company”. Ea ţinea şi postul de bibliotecară tot acolo şi, cu multă generozitate, îi împrumuta pe datorie lui Hemingway cărţi de citit acasă, iar acela o simpatiza, dar nu numai pentru asta, ci şi pentru nurii ei expresivi. Ba şi femeile ce vindeau cărţi americane şi engleze la tarabele anticarilor de pe cheiul Senei din apro-pierea restaurantului La Tour d’Argent şi din Quai des Grands-Augustins, cu care scriitorul se împrietenise, în măsura în care întreţineua discuţii interesante despre cărţi. Dar câte altele... Să vedem cum le voi portretiza pe acele femei şi cu ce mă voi alege din experienţa lor.

– Dragă Gabi, cu atâta pasiune şi lux de amănunte povesteşti. Tu eşti plină de Hemingway şi totuşi scotoceşti pe urmele lui, îl cauţi... Eu înţeleg, meseria e meserie, dar nu vrei să mai trăieşti puţin şi în lipsa lui Hemingway? Noi avem ce vorbi despre viaţa noastră. Nu ne-am văzut atâţia ani...

În vremea aceasta cineva a strigat-o pe Gabriela să vină repede la procedurile de seară. Ea şi-a încălţat sandalele şi s-a ridicat să plece.

– Ei bine, mâine te aştept aici, la aceeaşi vreme. Sper să-ţi ajustezi programul, a zis Dan ca şi cum decizia ei depindea de dânsul.

Gabriela n-a răspuns nimic, doar i-a aruncat peste umăr o privire ce putea fi înţeleasă în mai multe sensuri şi a plecat.

Nu s-au mai întâlnit decât la câteva zile, dar şi atunci ca şi cum întâmplător

(continuare în pag. 34)

(urmare din pag. 33)

– Nu doreşti să facem o plimbare prin grădina spitalului? A propus Dan ca să nu scape ocazia să fie în compania ei.

– Totuşi, vrei să mă furi, ca în poveştile de odinioară. De când te-ai făcut atât de romantic?

– Nu de asta Gabi, zău! Chiar nu ai de unde să ştii ce pesaj frumos este mai la vale...

– Ei bine, s-a învoit Gabriela neaşteptat de dispusă.

Au coborât serpentina asfaltată, pe parcursul cărea întradevăr au avut de contemplat diferite specii rare de arbori şi arbuşti. Ajungând la gardul ce separa grădina de restul Văii Morilor, s-au aventurat să pătrundă printr-o breşă dincolo, unde se întindea un zăvoi pe cursul unui pârâiaş. Priveliştea era şi mai atrăgătoare.

– Unde mă duci, hoţule?

– Uite, dacă trecem dealul din faţă, ieşim la Izvorul Tamarei.

– Da, da, da! Am auzit de el, dar n-am fost niciodată acolo.

– Nimeni nu ştie precis de unde provine denumirea lui. Una din legende spune că demult, tare demult, acolo s-a înecat o tânără fată pe nume Tamara.

– Cum aşa?

– Pentru dragostea ei nefericită. De atunci mulţi tineri îndrăgostiţi vin la izvorul acela ca să-şi jure unul altuia credinţă. Mai îndeplinesc şi ritualul de a se spăla pe faţă şi pe piept cu apa rece din izvor.

– Vai, ce înteresant! Să mergem dar.

Pe culmea dealului au traversat un nou cartier de vile luxoase, proiectat hidos. Chit că ilegal, pentru că nu se înscria vădit în peisajul Parcului natural „Valea Morilor". La poalele dealului strălucea oglinda unui lac artificial, construit de tineretul urbei, prin anii '50 din secolul trecut. Se spune că iniţiativa a aparţinut lui Leonid Brejnev, conducătorul RSSM (personaj care, mai târziu, avea să-l înlocuiască la cârma URSS pe Nichita Hruşciov, iar ultimul îl detronase mai devreme pe Smai). Lacul încă mai purta denumirea de „Lacul comsomolist", deşi comsomolul demult a fost abolit, iar spaţiul acvatic, înămolit de-a binelea, nu mai era bun la nimic. Pe la mijlocul pantei, dintre pietre masive, ţâşnea viguros Izvorul Tamarei. Arăta bine îngrijit, dovadă că este frecventat mereu de oamenii locului..

– Şi unde-s pelerinii?

– Dar noi cine suntem, a râs Dan. Să începem ritualul, să ne spălăm cu apa pură ca lacrima Tamarei!

El şi-a scos cămaşa şi a întins mâinile căuş sub jetul ce curge din cavitatea izvorului, pe o ţeavă de inox, într-o mică bulboană. S-a spălat pe piept şi pe faţă, exclamând de plăcere, apoi s-a întors către Gabriela.

– Şi tu?...

– De spălat chiar o să mă spăl, că mai alergat ca pe un cal de vânătoare.

– Hai, că eu nu mă uit la tine.

– Nu te cred.

– Atunci imaginează-ţi că suntem la plajă.

– Numai nu la cea de nudişti.

– Ei, mai las-o, aici nu ţi-e Franţa.

Gabriela şi-a scos tricoul, apoi şi sutienul. Dan nu s-a ţinut de cuvânt. Se uita avid la bustul ei puţin pârlit de soare. Îl îmbătau şi sânii rotunjiţi şi albi cât ţine conturul sutienului, cu gurguie ca de ciocolată. Când ea s-a aplecat asupra apei şi se spăla suplu, ca o lebădă, el nu s-a mai reţinut şi a încercat să o sărute pe umeri.

– Aiii! Cum ne-am înţeles, a ţipat Gabriela ca atinsă de şarpe.

– Păi, ritualul, Gabi...

– Dar nu chiar aşa! Tu să nu găseşti cuvinte?

– Stai să mă adun, am emoţii...

Dan a tot urmărit cum ea s-a îmbrăcat direct le corpul ud, iar ea îl prive peste umăr amuzată.

– Până te aduni, a zis Gabriela, hai să coborâm la „Teatrul Verde". Uite-l, se vede în vale.

Teatrul de vară s-a dovedit a fi şi el împărăginit şi nefuncţional. Porţile spaţiului de sub cerul liber pentru spectatori erau deschise vraişte şi putea intra liber oricine.

– Doamne, ce dezastru, a zis Gabriela dezamăgită. Cât de fain era aici pe timpul adolescenţei noastre!

– Era o cetate a Mişcării de Eliberare Naţională a basarabenilor, a confirmat patetic Dan. Mai ţii minte câtă lume se aduna aici, cu steaguri tricolore. Veneau artişti din Ardeal, Oltenia, dar din toată România. Părinţii şi bunicii noştri plângeau de bucurie.

– Cum mai săream gardul ăsta de 2 metri înălţime, ca să pătrundem şi noi pe tribunele în aer liber arhipline şi să privim pe viu concertele cu Nicu Alifantis, Ducu Bertzi, Mircea Baniciu...

– Şi Cenaclul „Flacăra" cu Adrian Păunescu. Eh, a fost odată...

– Da, da, da şi câte speranţe că Basarabia iaca-iaca se va uni cu România, dar n-a fost să fie.

– Ei, nu zi. Unirea, într-un fel, totuşi s-a produs. Generaţia noastră, sovetică cum era, a fost prima care a trecut Prutul la studii în România. Altfel nu mai ajungeam eu la Universitatea de medicină „Carol Davila" din Bucureşti. Ba mi-am luat acolo şi doctoratul în imagistică medicală.

– Nu chiar toţi.

– Gabi, nu zi. Tot cu suportul României ai obţinut şi tu o bursă la Academia de Film din Franţa. Dar câţi alţii...

– Ei bine, aşa este... Hai să ne întoarcem la spital, că a trecut destulă vreme şi risc să fiu externată cu muzică.

Revenind la „banca lor" din scuarul spitalului, Gabriela l-a mulţumit pe Dan cu un sărut aerian pentru excursie. El a vrut să-i spună ceva la despărţire, dar ea, cum luase obiceiul, i-a aruncat peste umăr o privire şăgalnică şi a dispărut.

În curând Gabriela a fost externată cu o Epicriză scrisă pe câteva foi, în care se recomanda un tratament postspitalicesc în ţara sa de rezidenţă. Urma să se întoarcă la Paris, dar nu înainte de a trece pe la rudele de la ţară, ca să-şi ia rămas bun şi bagajele. Dan s-a oferit să o ducă cu maşina, însă doar peste câteva zile, pentru că avea treburi urgente la serviciu. Cum nu a găsit la vreun hotel potrivit un loc liber pe o durată scurtă, Gabriela s-a lăsat convinsă de Dan să poposească la el.

– Locuiesc cu chirie într-o garsonieră, dar nu e bai. Ţie îţi cedez odaia, iar eu voi dormi la bucătărie.

– Şi promiţi că o să stai cuminte acolo.

– Întocmai, Doamnă, a raportat pe un ton cât se

(continuare în pag. 35)

(urmare din pag. 34)

poate de serios.

Nopţile au decurs fără aventuri. Cu atât mai mult, că Gabriela, până în zori, le tot da telefoane partenerilor săi de prin toată Franţa. Punea la cale diferite proiecte de filmări pe scenariul cu Hemingway. Dan, la rândul său, îşi dădea concursul la bucătărie cu calităţile sale culinare, urmărind scopul să o impresioneze, dacă nu chiar să o cucerească cu asta pe oaspăta sa.

În *weekend* au mers la rude. Trecând prin centrul satului, Dan a arătat la un copac înalt şi rămuros şi a întrebat-o pe Gabriela dacă nu cumva este bătrânul salcâm despre care atât de mult scria tatăl ei.

– Chiar acesta este. Încă mai dăinuie. Tatăl meu, fie-i ţărâna uşoară, îl numea „Zeul satului". Nu prea agrea oraşul şi se trăgea la el ca şi magnetizat. Mă aducea şi pe mine. Ce hore se jucau aici, ce tradiţii...

La întoarcere în oraş Dan vorbea neîncetat, ca „pus în priză". Era motivat, pentru că a doua zi ei urmau să se despartă, cine ştie iarăşi pe cât timp.

– Nu ştiam că tatăl tău a decedat, şi-a exprimat el regretul. Îmi plăceau poeziile lui, mai ales ultimul volum de versuri care se găsea cu greu în librării. Retorica părea aceeaşi, dar întro expresie surprinzător de originală.

– Tata era cunoscut mai mult ca istoric şi antropolog. Descoperirile lui cucuteniene au completat substanţial definirea noastră ca descendenţă dacică.

– Da, am auzit de asta. Am văzut chiar şi un album cu artifacte neolitice. Îl mai aveţi în casă?

– Cu regret, nu. După ce am luat-o pe mama la Paris, că aici suferea de singurătate, apartamentul a fost vândut. Din bibliotecă şi arhiva lui tata am luat căte ceva cu noi, în Franţa, restul am donat bibliotecilor şi muzeilor din Basarabia.

– Şi mama cum e la Paris?

– Bine, merci. A deschis nişte cursuri de însuşire a limbii franceze pentru imigranţii veniţi din Basarabia.

– Da, ştiu că la liceu a fost profă de limbă franceză.

– Ea îmi este de mare ajutor acolo. Chiar un stâlp de echilibru. Duce toate treburile casei. Se teme mereu să nu plec undeva şi s-o las singură...

În cea din urmă noapte s-au culcat cum au ajuns acasă, pentru ca în ziua plecării Gabrielei să se trezească mai devreme. Totuşi, Dan nu se săturau de vorbit, deşi erau separaţi de perete. Vorbea şi Gabriela, însă simţea ceva gol în jurul său. Nu putea să-şi imagineze reacţia feţei lui la auzul vocii ei, ceea ce i se părea straniu.

– De ce zâmbeşti, a întrebat Dan ca din neant.

– De unde ştii?

– Eu văd. Acum îţi muşti buzele.

– Aiii, imagistule...

– Noi ambii suntem imagişti. Numai că tu chiar plăsmuieşti imaginile, iar eu doar le citesc şi le diagnostichez.

– Fiecare cu meseria lui şi nu te supăra... Hai să dormim. Mâine mă aşteaptă o zi tumultoasă.

– Stai liniştită, eu o să de duc cu maşina la aeroport.

Gabriela nu putea să adoarmă. Insomnia părea atât de necruţătoare, încât nu i-ar fi ajutat niciun somnifer. În subconştient se întreba: „De unde s-a luat iarăşi pe capul meu acest Dan?" Însă, de fapt, ea analiza cum au pornit şi ce s-a ales de relaţiile lor. La liceu Dan părea un flecar ordinar şi nostim. Şi totuşi, parcă mai altfel decât ceilalţi colegi. Avea un farmec prin felul de a rosti cuvintele şi răspândea o adiere carismatică, de unde ea a prins la inimă un soi de simpatie, poate chiar o pasiune amoroasă faţă de dânsul. Ţine bine minte cum au început să se întâlnească, mai ales că o făceau în taină. Apoi l-a adus şi acasă. Mă rog, moravurile fără timpuri în „familiile bune", ca să ştie părinţii ce şi cum face fata sau băiatul lor la vârsta pubertăţii. Tatei i-a plăcut de el, mamei – nu, pentru că chiulea de la lecţiile ei. După absolvirea liceului s-au zburătăcit care şi încotro. Părea că între ei totul s-a destrămat. Regretul ei rămase că nu s-au sărutat niciodată, pe când unele dintre colegele ei chiar s-au şi culcat cu prietenii lor. Dan... Dintr-un lungan ca o coromâslă, ce bărbat robust s-a făcut! La Izvorul Tamarei l-ar fi mâncat cu ochii – bine că el n-a observat. A fost însurat... Dar ce, avea s-o aştepte pe ea care, cum s-a văzut la Paris, s-a dedat cu trup şi suflet filmului? El n-a spus nimic despre copii: au avut sau nu? Dar ce femeie nu şi-ar dori un copil cu dânsul? Interesant, cum arăta soţia lui? Dacă turcul i-a şters-o de sub nas, o fi având ea ceva nuri. Nu ca dânsa: roşcovană, pistruiată, gâtul lung – în ansamblu, braţele subţiri şi mereu proptite în şolduri, îngustă-n spete, fundul ca o sfeclă – o amforă antică, nu alta. Picioarele – da, crede că-s frumoase, dar nu toţi bărbaţii se uită doar la piciore sau la fund. Aşa a fostea de cum a prins la feminitate şi aşa a rămas. Dar iată, nu s-a gândit niciodată dacă, între timp, firea ei s-a schimbat cumva substanţial. Dan, cu siguranţă, s-a metamorfozat. A devenit altfel, cumpătat şi sigur pe sine. Mai dă cu glumiţele, dar asta îi dă, mai degrabă, un aer exotic decât să arate un flecr ca altădată. In rest, posedă viziuni serioase şi raţionale. Are un început de chelie ca de gânditor. Barba tunsă scurt, privirile ţintite, iscoditoare şi cu spirit ascuţit de observaţie îi dau un aspect tocmai astfel, cum şi-l imaginează ea pe Hemingway la tinereţe, pe când acela îşi trăia „Sărbătoarea de neuitat" la Paris. Îi veni ideea că n-ar fi rău să-i propună lui Dan o probă pentru viitorul ei film. În aşa caz, şi-ar fi dorit să joace şi ea un personaj alături de el. Bunăoară, pe Sylvia Deach. Îi părea de dânsa şi chiar găsea că au unele trăsături asemănătoare. De altfel, Miss Stein, dacă ar fi cu putinţă să se teleporteze în prezentul nostru, cu ambiţiile ei critice, neapărat ar fi zis că Dan şi Gabriela se potrivesc de minune în rolurile interpretate de ei...

Cu aceste gânduri Gabriela a lunecat într-o unduire de dormitare. În vis sau aievea, a fost cuprinsă de o arşiţă nestăvilită. În toracele ei vibra o flacără. Părea că sta lângă un butoi cu apă rece din fântână, dar nu putea să se scufunde îmbrăcată. Ar fi vrut ca Dan, care se afla aproape, să scoată, să sfâşie hainele de pe ea, dar aştepta zadarnic. Până la urmă, a îmbrăţişat cu sete apa, o aduna la piept cum făcuse la Izvorul Tamarei şi s-a potolit. Dimineaţă, mult prea târziu, s-a trezit cu Dan în acelaşi pat.

– De ce zâmbeşti? Râzi de mine...

– Ai fost grozavă, Gabi.

– Dar şi tu... De furat m-ai furat, însă m-ai lăsat să

(continuare în pag. 38)

Petre RĂU

DIN NOU DESPRE MATEMATICA LUI NICHITA STĂNESCU
(4)

Cercul este în atenția poetului chiar din perioada de început a creației sale. În poemul „Basorelief cu îndrăgostiți", [03] Nichita își manifestă disperarea când se simte într-atât de constrâns, ca și când ar locui într-un cerc și circumferința lui nu i-ar da nicio șansă de evadare: *„...Iar suntem înscrişi într-un cerc, / şi nu mai ştim de unde / ncepem şi unde / ne sfârşim, în spaţiul dat, / rezemat pe coloana acestor secunde*", iar centrul acestuia nu-i apare nici el în vreun chip folositor: *„Centru de cerc pierdut / gură fără sărut,...*" („Mai lasă-mă", [12]).

Singura libertate pe care i-o poate oferi cercul este aceea de a putea alerga în jurul său, în același interior claustrofobic al său, cum întâlnim în poemul „Euclid și soldatul latin", [14]: *„...Noi alergăm în cerc cu orizontul, / ei trag raza linear și omorâtoare!...".*

Singura mângâiere pe care o simte eul liric este aceea că poate recupera cercul cu ușurință doar dintr-o singură linie: *„...Dintr-o linie, nefericitul de mine / făcui un cerc;...*" („Descântec", [14]).

În „Împotriva mării", [07], cercul este admonestat pentru mediocritatea pe care o degajă în jurul său, prin prezența sa în mai multe ipostaze incerte. În schimb, alte figuri geometrice plane, precum triunghiul și pătratul, sunt admirabile, fiind socotite "forme ale libertății de gândire": *„Cerc tu, idee / a mediocrității, / calotă sferică, tu, / burghezie a sferei, / cerc – burg / cercburg [...] // Triunghi, pătrat, / voi sunteți forme ale libertății de gândire, / cercul, calota, cerburg cel cu ființe / care merg cu picioarele pe cer / și cu fruntea în nămolul miezului, [...] // Cerc de jurîmprejur, / și numai cerc și numai cerc...*"

În faţa perfecţiunii unor figuri geometrice poetul se lasă pur şi simplu copleşit de emoţie, motiv pentru care ajunge să creadă că acestea ar fi trebuit să fie modele pentru însăşi viaţa: *„Totul ar fi trebuit să fie sfere, / dar n-a fost, n-a fost aşa./ Totul ar fi trebuit să fie linii, / dar n-a fost, n-a fost aşa. / Ar fi trebuit să fii un cerc subţire, / dar n-ai fost, n-ai fost aşa. / Ar fi trebuit să fiu un romb subţire, / dar n-am fost, n-am fost aşa. [...] // Totul ar fi trebuit să fie sfere, dar n-a fost, n-a fost aşa./ Totul ar fi trebuit să fie linii, / dar n-a fost, n-a fost aşa*" („Despărţire de o vârstă", [03]).

Obsesia conceptelor geometrice se manifestă până și în reveria poetului: *„...Visam tot timpul linii drepte,...*" („Cântec despre cea mai înaltă idee", [02]).

Nichita nu uită că în perioada școlară a fost un bun rezolvitor al problemelor din Gazeta Matematică. Nostalgia după acea perioadă o întâlnim în poemul din cel de-al treilea colum al său, „Îndoirea luminii", [03]: *„...și începutul vieții mele: romburi, linii / călătorind pe vârfurile reci ale luminii…*", dar și mai târziu, atunci când trebuie să se decidă asupra unor imagini incerte: *„...Ochi în triunghi? / Nu. / Triunghi în ochi și vedere / în acțiune...*" („Vedere în acțiune", [10]), sau când recunoaște formele de oriunde: *„Intrare în cuburi, în piramide...*" („Armonizare", [08]).

Așadar, nu există cale să poată uita vreodată formele geometrice care l-au încântat dintotdeauna, chiar și atunci când i-au dat fiori: *„Să ne obosim gura / până la cerc. / Ah! Tu, fioroasă şi înfrigurătoare / linie dreaptă!*" („Bogdan, Bogdanovici din Bogdania", [16]).

De pildă, cubul l-a însoțit în toate călătoriile lui imaginare: *„Înşirare de cuburi, simplă înşirare de cuburi, [...] // m-ar fi știut. Ah, cuburi, cuburi*" ("Cântec", [06]), iar conul, revăzut chiar și prin secțiunile lui, poate fi imaginat precum o armă ascuțită ce-ți poate trezi frisoane: *„Numai de nu m-aș tăia la jumătate, / într-un cerc mai mic, deasupra stând, mărunt, / ca un soare răsărind pe jumătate - / doar atât sămi fie dat, spre punct!*" ("Con", [18]). Poemul „Linia împăcată cu sine însăși", [14], dedicat lui Eugen Simion, face referire la un triunghi ca la binecuvântarea unei oglinde: *„Nu te poți rupe în două ci numai în trei,/ nu ocolirea ci ruptura închide/ Triunghiul vă zic dragii mei, / e izbăvirea unei oglinde*".

Alte figuri geometrice sunt aduse laolaltă pentru a exprima cu precizie tot atâtea imagini ce i se oferă eului liric: *„...Perete curb, perete oblic, / triunghiular, pătrat, și plin de cârlige, /de care-ntotdeauna atârnă ceva*" („Perete", [06]). Aceeași viziune, în alte ipostaze: *„...Ninge. / Pupile rotunde, drepte, piezişe, / pătrate, / triunghiulare,*" („Ninge cu ochi",[06]).

În poemul „Certarea lui Euclid", [07] este pus în lumină însuși Euclid, matematicianul antichității a cărui lucrare geometrică l-a încântat pe poet încă din copilărie. În lungul poem final al volumului "Laus Ptolemaei" dedicat celuilalt geometru al antichității, așa zisa "certare" a lui Euclid este de fapt un prilej minunat pentru Nichita de a-i aduce omagiile cuvenite lui și operei sale nemuritoare: *„...Ah, da, eu locuiesc într-un spațiu / lipsit de generozitate. / Locuiesc pe o sferă, pe o sferă, / pe o sferă, / pe o sferă. // Dac-aș fi locuit pe un pătrat, pe un cub, / ar mai fi fost o oarecare risipă / dar eu locuiesc pe o sferă, pe o sferă, / pe o sferă, / pe o sferă. [...] // Totul e bazat pe economie; / pământul este o sferă, / luna este o sferă, / soarele este o sferă, / stelele, sublime, sunt sfere [...] // Euclid, bătrâne și neomenescule, / tu ai crezut într-o lume singură, / cu postulate neomenești, [...] // Dar să existe sfere, oare?*"

În concluzie, triunghiul, pătratul şi alte figuri geometrice simple înseamnă tot atâtea forme şi grade ale libertăţii de a gândi. Concepţia ptolemeică reabilitată estetic, viziunea sferică a lumii şi a întregului, dimpreună cu stabilitatea dinamică în epicentrul căreia se situează omul, explică geocentrismul universului său poetic.

Dacă unele concepte din geometrie şi din teoria numerelor reprezintă adevărate izvoare de nesecată inspiraţie, în schimb matematica discretă nu este deloc pe placul poetului. Sinteza datelor statistice, de exemplu, şi interpretarea datelor referitoare la fenomenele de masă îi provoacă dispreţ: "Una din marile mele dureri de intelectual a fost aceea că nu am tolerat niciodată gândirea statistică asupra umanităţii... Literalmente este îngrozitoare gândirea statistică. Nu poţi să spui omori 50 ca să salvezi 100. Pe fiecare trebuie să-l iei individual. Dacă unul dintre ei era Shakespeare sau Mozart?"[1].

Am văzut din exemplele prezentate mai sus că poetul se îndepărtează foarte mult de logică. Dar o face, cel mai probabil, în mod conştient. Ocolind

(continuare în pag. 37)

(urmare din pag. 36)

tautologia aproape în fiecare vers, silogismele apar construite deseori din propoziţii simple, dar false. Probabil acesta este şi motivul pentru care poetul a fost acuzat că a abuzat de ilogisme. Demonstraţiile sunt bazate pe raţionamente cu premise abuzive, antitetice, uneori forţate, alteori inversate. Să ne amintim însă de celebra butadă a lui Alexandru Macedonski, care recunoștea că „Logica poeziei este nelogica la modul sublim".

Nichita reabilitează adevărul logic abia înspre maturitate, când redevine rațional și începe să utilizeze şi adevăruri matematice bazate pe raţiuni. De fapt, când inventează "necuvintele" poetul (re)devine cu adevărat un "raţionalist". Nichita a dat dovadă de rațiune abia atunci când a înţeles că sărăcia conceptelor şi a cuvintelor în raport cu infinitatea lucrurilor generează ambiguităţi, polisemie şi imprecizie.

Cuvintele care definesc conceptele matematice folosite în poezia stănesciană, au și ele rolul de materie lingvistică, cam la fel cum se întâmplă și cu cuvintele noi, inventate de poet, precum: astragal, trumbalare ș.a. Limba este pusă într-o stare de criză pentru a se ridica la nivelul înțelesurilor pure, printr-o altfel de matematică, de natură calitativă, așa cum crede Nichita, care vine astfel să se substituie matematicii cantitative. Raportul dintre nume si lucruri trebuie redescoperit, iar calea nu o reprezintă cunoașterea umană obișnuită, ci un alt tip de cunoaștere, o "altă matematică", una poetică.

Refacerea realităţii prin intermediul cuvântului se realizează cu ajutorul unor expresii ce cad într-un fel de tentaţie în a crea un joc poetic. Cuvintele sunt doar ornamente ale ideilor pe care poetul le crează.

O trăsătură comună matematicii și poeziei este, desigur, conciziunea. Limbajul folosit de cele două do-menii distincte, care par atât de incompatibile, este unul minimal, orice idee sau concept se exprimă printr-un număr minim de cuvinte. Exigenţa oricărei exprimări într-un domeniu sau celălalt ţin de faptul că fiecare simbol sau cuvânt folosit își are rolul său propriu acolo unde a fost așezat și rar ar putea fi înlocuit cu un altul mai adecvat. Mai precis, în ambele domenii avem de-a face cu un maximum de semnificaţie cu un minimum de limbaj.

Desigur, putem găsi mai multe elemente în comun celor două domenii, de pildă frumusețea și simplitatea, dar nu asta ne-am propus în acest studiu. Cei interesați pot găsi ușor bibliografii bogate pe acest subiect. Aș sublinia doar faptul că, dintre cei care s-au pronunțat în această direcție cu multă apetență, într-un mod simplu, pe înțelesul tuturor, n-ar trebui să-i pierdeți din vedere pe Ion Barbu (opera sa eseistică) sau pe Solomon Marcus (opera sa eseistică și lingvistică). Să nu uităm că poezia se comportă și ea ca o știință atunci când caută adevărul.

Prin intermediul conceptelor matematice, fie și numai cele elementare pe care le-a știut și folosit Nichita în poezia sa (număr, unu, doi,…, infinit, alef, operațiile de bază, punct, linie, cerc, pătrat, cub ș.a.), poetul are ocazia să modifice şi mai radical percepţia logică a limbajului și apasă substanțial pe această monedă poetică. Limbajul apare uneori straniu, dar original şi cu foarte mult efect stilistic, datorită unor conjugări ale conceptelor și formulelor matematice cu expresia şi formula poetică modernă. El ne transportă astfel, pentru că asta și-a dorit, în spaţiul definiţiilor abstracte şi al formulelor poetice neconvenţionale şi şocante.

Există, desigur, mult mai multe frumuseţi ale matematicii pe care Nichita nu a avut şansa să le fi cunoscut, altfel cu siguranţă le-ar fi surprins în poemele sale. El s-a oprit la punct, linie şi cerc, dar lipseşte, de pildă, minunata elipsă, cea care are unele proprietăţi miraculoase, printre care aceea că orice rază dintr-unul din focarele ei se reflectă (pe principiul biliardului) în celălalt focar. Lipseşte numărul de aur sau proporţia divină, cu mari implicaţii în estetică, lipsesc concepte minunate precum curbura spaţiului, infinitii mici, geometriile neeuclidiene sau riemanniene şi multe altele.

Alex Ștefănescu ne spune despre Nichita Stănescu că a beneficiat de o anumită receptivitate (mai puțin obișnuită la un poet) față de ideile științifice ale timpului, că le înţelegea pe deplin şi, când le convertea în idei poetice, o făcea în cunoştinţă de cauză, nu precum un lunatic oarecare. Exemplele pe care le aduce criticul pentru a argumenta cele spuse sunt din domeniul fizicii moderne.

Dacă însă analizăm cât stăpânea Nichita din cunoașterea matematică, după părerea mea balanța atârnă cam invers. Aproape toate noțiunile folosite sunt rupte complet de logică și sunt răstălmăcite și trimise în echivoc, nedându-le nicio șansă a raționalității împotriva a tot ceea ce reprezintă ele ca utilitate umană.

Iată o aberație stănesciană, parcă extrasă dintr-o conversație contradictorie cu un prieten la un pahar de vin: „Laud abecedarul pentru că, tăindu-ți geamătul primordial și smulgându-ți limba nedegustătoare, nu te lasă, ah, slut de ele. (...) Detest aritmetica învățată de mine pentru că ea își propune un adevăr. Adevărul adevărat îmi pare a fi de natură calitativă, adică unic, adică pasionant. 1+1=2 nu este un adevăr, ci este o posesiune, o gelozie. Jegul cantitativ al lui 3 și al lui 4 reprezintă în mintea mea ideea încă și mai sălbatică, mai barbară a competiției. (...) 1 nu are fericirea tristă a literei. Are calitatea dublată de posesiunea calității, adică de cantitate" (din „Laudă abecedarului și detestarea aritmeticii" / „Respirări").

De ce o numesc aberație? Pentru simplul motiv că este scrisă eseistic, nicidecum sub acoperirea salvatoare a vreunei metafore poetice. Deci e de presupus că ea a fost trecută prin filtrul rațiunii. Ce însă nu știe sau nici măcar nu intuiește Nichita în aceste spuse este că „1" a apărut, după toți marii raționaliști ai omenirii, înaintea literei „A".

Conceptele matematice nu sunt chiar de la început folosite în poezia poetului. Ele apar în timp, pe măsură ce acesta simte nevoia de a găsi noi căi de exprimare. Când a început să le aibă în vedere pentru a găsi o soluție convenabilă la neputința cuvintelor și necuvintelor sale, Nichita și-a concentrat aproape întreaga atenție în arta sa poetică pe simbolismul numerelor, ca și pe cel al elementelor geometrice, la fel cum a procedat și cu cuvintele, integrând astfel matematica într-o nouă realitate a poeziei. Practic, și-a proiectat o interacțiune vie și puternică între matematică și imaginație, între sugestie și

(continuare în pag. 38)

(urmare din pag. 37)

poezie. Cunoscându-l îndeaproape pe academicianul matematician Solomon Marcus, a devenit limpede că ideea sa ar putea atinge în poezie noi niveluri de artă. A fost încântat când a descoperit că putea unifica două domenii socotite incompatibile până atunci, că putea aborda noi concepte care i-ar îmbogăți arsenalul artistic. Până atunci avusese ocazia să vadă câte ceva din acest spectacol la înaintașul său, poetul și deopotrivă matematicianul Ion Barbu, doar că acolo lianturile se îndreptaseră spre căi ermetice. Acum el, Nichita, avea drum liber să meargă, cu o lejeritate și un succes demne de numele său, pe o cale mai simplă, cu un limbaj mai plăcut și mai ușor de asimilat.

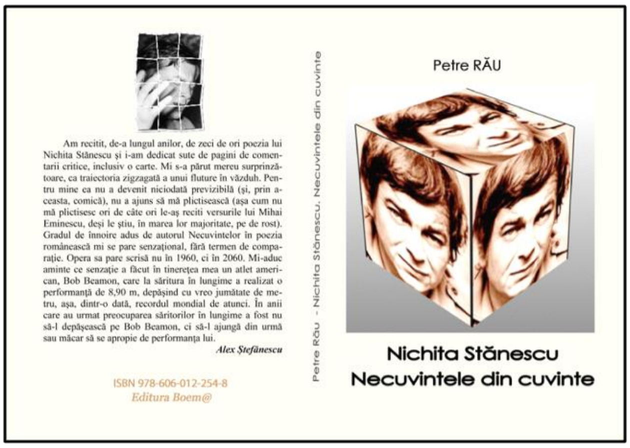
Poate că Nichita și-a dorit refacerea realității prin intermediul cuvântului. Dar știm bine că, în final, el s-a trezit copleșit și deziluzionat de căutările lui iluzorii, pentru că, în afară de satisfacția de moment pe care ți-o dă o metaforă, ea nu te ajută să depășești ziua de mâine.

Așadar, matematica pe care a căutat-o Nichita a fost una a inimii, și asta pentru că el, poetul, s-a ferit să rămâ-nă prizonier al matematicii dictate de către minte.

[1] Interviu luat de Mihai Sin şi apărut în revista "Vatra", nr.4/1973.

Referințe - volumele de poezii (fără antologii)

[01] *Sensul iubirii*, 1960, Ed. pentru Literatură și Artă
[02] *O viziune a sentimentelor*, Ed.pentru Literatură, 1964
[03] *Dreptul la timp*, Editura Tineretului, 1965
[04] *11 elegii*, Editura Tineretului, 1966
[05] *Roşu vertical*, Editura Militară, 1967
[06] *Oul și sfera*, Editura pentru Literatură, 1967
[07] *Laus Ptolemaei*, Editura Tineretului, 1968
[08] *Necuvintele*, Editura Tineretului, 1969
[09] *Un pământ numit România*, Editura Militară, 1969
[10] *În dulcele stil clasic*, Editura Eminescu, 1970
[11] *Belgradul în cinci prieteni*, Editura Dacia, 1972
[12] *Măreția frigului*, Editura Junimea, 1972
[13] *Epica Magna*, Editura Junimea, 1978
[14] *Opere imperfecte*, Editura Albatros, 1979
[15] *Noduri și semne*, Editura Cartea Românească, 1982
[16] *Oase plângând* (versuri ad-hoc la Belgrad), 1982
[17] *Strigarea numelui*, Editura Facla, 1983
[18] *Argotice* (poezii culese în 1955), Ed. Românul, 1992

(Sfârșit)

(urmare din pag. 35)

aştept atât de mult. Aiii, teroristule...

– Gabi, pe tine nu te mai înţeleg: ba nu, ba da...

– Nu uita că eu sunt femeie, iar femeia este o academie - oricât ai studia-o, n-o mai însuşeşti cum vrei.

– Chiar că...

– Dan, avionul! Cât e ora? Vai de capul nostru...

La orele de vârf, din cauza aglomerării excesive a oraşului cu autoturisme de tot felul, traficul era îngrozitor. Pe sensul lor de circulaţie se înainta bară la bară. Gabriela făcea nervi:

– Apasă şi tu mai tare pe accelerator. Chiar nu realizezi că o să scap avionul?!

– Eu înţeleg, dar suntem pe viaduc. La naiba şi cu traficul ăsta! În *weekend* nu-i asemenea îmbulzeală. Mai zăboveai şi tu câteva zile, mai stam cât de puţin împreună.

– Ţi-am spus că nu pot. Mama abia aşteaptă să mă întorc acasă. Vrei s-o găsesc...

Deodată, maşina s-a izbit brusc de parapet. Impactul a fost atât de puternic, încât partea ei frontală s-a făcut zob. Echipajul poliţiei rutiere şi ambulanţa abia şi-au făcut loc ca să ajungă la locul accidentului.

La ştirile de amiază mai multe posturi tv locale au precizat precum că, potrivit unor date recuperate dintr-o cameră de bord, autovehiculului avariat, probabil, ar fi încercat să efectueze o manevră de depăşire a autoturismului din faţă. „Accidentul prezintă o situaţie extrem de gravă şi confuză", au relatat reporterii...

(urmare din pag. 32)

rea meditativă, lirică, suavă, simțul metaforic strălucitor și inconfundabil).

Dumnezeu i-a dăruit! Lucia Pătrașcu a știut să-și poarte darul în lume cu cinste!

Un element de amănunt grafic de redare a stării emoționale, reprezentat prin semnul exclamării și cele trei puncte de suspensie **(!...)** este folosit ca un laitmotiv în text, repetabil, insistent, să fi găsit autoarea, prin asocierea celor două semne reprezentarea valurilor Dunării (punctele de suspensie) și a unui evantai (semnul exclamării) ?! Poate merg cu imaginația mea grafico-stilistică mult prea departe!...

Pe prima copertă a cărții, este redată imaginea Ceasului public din Parcul Traian - monument simbol al orașului Brăila, străjuit de razele astrului solar, de la care primin lumină și ne masoară timpul nostru prin această viață trecătoare. Ceasul, al cărui cadran a măsurat timpul, istoria, pașii trecătorilor de oriunde, rămânând de strajă timpurilor care vor veni, aşa cum şi Lucia Pătrașcu a măsurat timpul într-o formă literară - „Evantaiul albastru".

Coperta a IV, la fel de sugestivă, imaginea Portului Brăila, cu două vapoare, în mers sau acostate, totul invadat de un albastru senin (dunărean și ceresc), sub razele solare, invită la meditație, la cugetare, la trecut, prezent și viitor - la viață. Admirație! Respect! Prețuire!

Maria FILIPOIU

OMUL CU SUFLETUL FRUMOS
(sonet afectiv)

Ca un arbore cu fructe răscoapte,
Omul lasă aroma în cuvinte
Și splendoarea pe-ale vieții veșminte,
Prin orice zi și-n fiecare noapte.

Cu suflete dragi face schimb de șoapte
Pentru iubire castă și cuminte,
Dar fără legământ sau jurăminte,
Din zori în asfințit și-n miazănoapte.

Își ia un confident în companie,
Din viață alungând singurătate,
Ca să rămână om de omenie.

Din suflet frumos ar da jumătate
Într-o simbolică prietenie,
La schimb primind aceeași bunătate.

INSINGURARE
(sonet afectiv)

Însingurat rămâne omul cinstit,
Că dintre toate, cel mai mult iubește
Adevărul, ce-n viață-l însoțește
Cu Tatăl ceresc în suflet găzduit.

Dintre rele, minciuna-l stânjenește
Ca un dușman cu chipul nedefinit
Și în sufletul trufaș adăpostit,
Când cărările dreptății pândește.

Dușmănie pe viață declarată
Este între adevăr și minciună,
Ca-n război ce nu sfârșește vreodată.

N-au fost nicicând și nu vor fi-mpreună
În conștiința demnă și curată,
Că nu pot conviețui împreună.

LA MOARTEA VISELOR
(sonet funebru)

Mor visele de suflet rătăcite
Și le plâng ochii cu priviri mioape,
Când vine val de timp să le îngroape,
Veșnicia să le ascundă-n cripte.

Venit-au umbrele nopții să sape
Tuneluri de amintiri stăvilite,
Iar stele lăcrimează prăbușite
Din bolta Universului în ape.

La funeralii vin doruri albite
De mari speranțe ascunse sub pleoape,
Când visele puteau fi împlinite.

Va trece vremea-n valuri și etape,
Cât vise-n idealuri adormite,
Așteptă condeieri să le dezgroape.

CEASUL DESTINULUI
(rondel predestinării)

Enigmatic, ceasul sorții
bate, de timp neînfrânt,
la viață chemând nepoții
celor pe drum spre mormânt.

Să învârtă acul roții
spre al vieții legământ,
enigmatic, ceasul sorții
bate, de timp neînfrânt.

Tot din veșnicia nopții
am renăscut în cuvânt,
într-o pauză morții.
Dar mă ascunde-n pământ,
enigmatic, ceasul sorții.

Ionuț PANDE

Cuvânt

Motto: Nu-i negru mai alb ca azurul decât o pasăre
pictând un cer cu aripi înmuiate în lumină!

Când am strâns cerul în căușul palmelor,
pasărea s-a scuturat de albastrul ponosit
și, cu idei de raze colorate, și-a prăvălit zborul
în alb-negru teluric, până a mirosit a floare.

Acolo unde bătăile mai mișcă inima pământului,
pasărea umbrește cerul cu taina unui zbor neîmplinit.

Sub aripa tăiată procustian,
pașii zornăitori plimbă ocheade vrăjmașe,
ca o apă tulburată din inerții concentrice.

Unde e lirismul acestui dor
cioplit în esența de lut a respirației?
întreabă un mirat perpetuu.

Atunci... cenușa se-adună din vânt,
o pasăre cerneluri de cuvânt!

Același...

Și încă zbor, prin verticala trupului,
cu aripa poverilor de viață!

Cu soare-mi ard pământul dintre coaste,
să te eliberez, scânteie!

Nici cerul tot nu-s ochii mei,
lumina adorată a stelelor deodată!

Desfid infernul, raiul și creațiunea
pentru emoția unui respir din tine,
nemodelare de a fi!

Din sânii tăi de căi lactee,
înșir, în constelații,
lumini de ani povară,
până când aripa ce zboară
își scutură pământul de odinioară.

Și sorb, dintr-un sărut de zare,
preaplinelor de buze arome nefirești,
în risipiri de haos, când naștere îmi ești,
iridacee fină sub lira corzilor de tină.

Dar nu, nu eu sunt cel ce zboară,
cu cosmosul scâncind sub coapse sângerii!

Eu sunt doar spațiul gol, prin care tu pășești
și-arunci semințe de mister din bolul univers,
pentru ca ochii mei nedăruiți cu viață,
să răsară printre grădini cu stele,
din moarte albe file.

Și mă rescrii, din lut primar și efemer,
în versul singular al unei cosmice poeme!

...din care roade nepăsător acelasi vierme...

Lumea Nouă...

Acolo unde se întâlnesc două furtuni,
se rup oasele ființei.
Atomii se agită în recompuneri misterioase,
ochii sorb, în valurile lor, adâncimi de nerăspunsuri;
Până unde se întinde această plajă a contrariilor?!

Timpul e un soldat prost îmbrăcat,
care poartă războiul prezentului,
cu rănile trecutului, spre un viitor funest.
Aici, aici e Lumea Nouă...

Secunda asta a murit în mine,
până la albul infinit.

M-am scăldat în laptele viitorului
și deja miros a trecut...

Timpul agonizează la picioarele mele,
mi-e atâta milă de neputința lui,
încât...   am murit... am murit instantaneu,
ca sa pară suferința lui o speranță de mai bine.

Ne desparte o veșnicie!
În Lumea Nouă, toate sunt contrarii...

A scăpătat lumina!

S-a luminat de noapte, cu cerul ars de stele,
Crâmpeie vagi de șoapte îs gândurile mele;
În iarba toarsă-n rouă dintr-un fuior de nour,
Când Luna șade Nouă, mai paște-un pui de bour.

Izvoarele frământă un gângurit de ape,
Pianul nopții cântă din licurinde clape,
Răspunde-n draci un greier, frecând schiloade coapse
Iaca, mai am, din creier, doar câteva sinapse!

Se-ascunde ochiu-n visuri și dorul curge-n mladă,
O stea gonește-abisuri, o barcă-așteptă-n radă;
De ce mă dor cocorii când țipă firmamente
Și eu pe axul sorții învârt doar zboruri lente?!

S-a-nfiripat din șoapte un cer de albastrele,
Crâmpeie vagi de noapte îs gândurile-n vele,
Se-ntrec balade-n Lună, se ceartă-n struni cosașii,
Spre neființi m-adună, pe ape-n umblet pașii.

A scăpătat lumina, e timpul o genune,
O stea-și preface tina, eu pâlpâi sub cărbune!

Aripă de Parcă

Emoția e mal și sângele, o mare.
Barcă rătăcită, fantome te păzesc și duhuri istovite!
Și viața asta, un rechin pândind!
Voi, valuri, fiți blânde scufundări de visuri!
Lăsați vioara să jelească-n mine!
Și tu, rechin cu fălcile scrâșnite,
zobește sticla ochiului de sorb!
Hai, cântă, sirenă, să mai plimb un veac...
fiindcă nu am leac!
E malul clipă, sângele, risipă...
Inimă, mai coace dor într-un cuptor!
De ce nu pot, de ce nu pot de tot să mor?!
Barcă, barcă, aripă de Parcă!

Mihai Iunian GÎNDU

PÂNĂ LA SFÂRŞIT

- Ştii ce va rămâne în urma noastră? Care va fi rezultatul absurd, diabolic, a peste 2.000 de ani de fiinţare, de speranţe, de patimi? Unde se va sfârşi totul, aberant?

- Deseori mă întreb. Dar istoria, pe lângă aceea că este crudă, are şi tragicul destin de a fi mută...

- Priveşte, te rog, în jurul tău. Cadavre sfârtecate, pământ ars, dâre de sânge. Nou-născuţi în agonie, Rotweilleri sfâşiind cu colţii lor monstruoşi, pornografie filmată în cămăruţe obscure în care se consumă droguri. Vânzări de trupuri, renegarea sinelui. Temple ridicate lui Satan, chipuri de pe albume death-metal rânjind deasupra omenirii. Politicieni îmbibaţi de cocaină şi de discursuri putrede. Pentru asta au murit eroi, s-au răstignit martiri şi au înnebunit filozofi? Pentru asta?... Vrei să ştii ce mai rămâne?

- ...

- Nada... am rostit, pe un ton care mi-a ieşit lugubru. Nada! Naaada! am răcnit, într-o eliberare pe jumătate neomenească. Absolutamente nada!

Bianca m-a privit cu durere.

- Nada, Nada... am repetat, ca un mecanism defect. Muerte, Muerte... Nada... Nada...

- Opreşte-te, te rog...

- Muerte... am rostit, pe un ton mai stins de data aceasta, apoi am început să plâng în hohote scurte.

- Vor fi mulţi chemaţi şi puţini aleşi...

Mi-am afundat capul în mâini şi m-am crispat, neputincios.

- Aş vrea să mai fie ceva... Dar mă tem că e prea târziu...

Bianca privea cu ochi goi către fereastră. Şi-a aprins o ţigară.

- Vreau să uit, să nu mai ştiu, să nu mai fiu... am respirat adânc. Te rog, dezbracă-te!

Şi-a scos încet hainele, apoi s-a întins lasciv pe canapea. I-am urmărit mişcările crispate, reci, apoi am simţit cum extazul începe să se întipărească pe faţa ei.

-Am să te iubesc până la sfârşit… am şoptit. Mi amor…

*

Am visat că eram în Rai. Îngeri minunaţi, albi, inocenţi zbu-rau prin jurul meu, arătându-mi, candizi, cu aripile lor imacu-late drumul către Infinit. Soarele se revărsa asupra mea ca o binefacere îndelung aşteptată. Iubita mea, Bianca, era ca o mică fată neştiutoare din basmele lui Andersen, complet nepângărită, aşezată pe un covor purtat de micii îngeri.

Eu uitasem ce este vina, eliberat complet de dorinţe în acel univers mirific. Cristale de gheaţă se spărgeau în mii de bucăţele, ca într-un caleidoscop. Binecuvântarea plutea asupra noas-tră. Iertarea. Pacea. Făgăduinţa.

Era o linişte ireală, divină. Iisus adusese pacea pe Pământul Blestemelor, zdrobind mai întâi, pentru totdeauna, uşile ferecate ale Iadului.

Atunci am ştiut că durerea şi frica dispăruseră.

*

- Eşti studentă la Litere. Ştii ce sunt literele, iubita mea? Desigur. Dar dă-mi, te rog, voie să-ţi expun propria viziune.

- Îmi fac bine discuţiile. Sunt ca o poartă întredeschisă.

- Exact. Literele sunt un fel de arme magice, printre puţinele care ne-au fost lăsate. Din ele alcătuim, înainte de cuvinte (sau în același timp cu ele), stări, aspiraţii, miraje. Ne putem înălţa până la Cer pe mica scară alcătuită din litere. Putem reînvăţa să iubim, să iertăm, să zburăm. Sunt sigur, cuvintele mele nu-ţi vor părea stranii.

- Da, înțeleg ce spui...

- Şi, ce e cel mai important. ne putem sonda conştiinţa. Ne putem reconverti. Avem şansa unică de a reconstrui prin iubire. În loc de aceasta, ştii ce facem?

- Din nefericire, da.

- Folosim cuvântul pentru a trăda. Pentru a osândi la moarte. Ne jignim semenii atât de dur încât rănile pe care le provocăm nu se vor mai închide niciodată, ne îngropăm iluziile, ba chiar creăm. Însă creăm monştri în miniatură, sângerânzi, terifianţi. Creaturi diabolice care ne golesc de energie, ne pervertesc minţile, aruncă blestemul asupra omenirii. Fantome translucide ce golesc conturi bancare, ucid visurile copilăriei, mutilează daru-rile divine. O facem senini, inconştienţi, barbari. Dumnezeu ne respectă, de aceea ne-a lăsat arma alegerii. Putea să n-o facă.

- O armă mai redutabilă decât cea nucleară.

- Într-adevăr. Ştii cine sunt, cu adevărat, călăii care zâmbesc sadic atunci când victima îşi dă ultima suflare, dictatorii care îşi ridică aberantele statui pe suferinţa înlăcrimată şi martirică a celor mulţi, pedofilii care îl aruncă pe diavol asupra copiilor nevinovaţi, drogaţii care îşi distrug, într-o ultimă halucinaţie, viaţa care le-a fost dată de Cer, sataniştii care îşi tatuează cifra fiarei? Sunt propria noastră creaţie. Asta am învăţat să facem cu literele, într-un act dement, cinic. Ne urlăm orgoliul, ne clamăm atotputernicia, când suntem de fapt doar cu un pas înaintea sfârşitului, ne înecăm abominabil cu propriile cuvinte, ca într-o vomă.

- Grotesc.

- Nu mai rezist, Bianca. Am făcut multe greşeli în viaţă, dar cel mai apăsător sentiment pe care l-am trăit, în afara remuşcării, a fost acela de a-mi fi dorit să nu mă fi născut, să nu fi asistat la toate acestea. E ca un coşmar din care nu mă mai trezesc. E ca o damnare.

- Moral, chiar şi noi doi suntem vinovaţi.

- Ştiu. Oricât am încercat, n-am reuşit să alung orice urmă de orgoliu, de sfidare făţişă, de tulburare a ordinii universale printr-un gând ascuns. Nu va mai rămâne nimic-nimic, va fi ca o implozie gigantică, ca o Sodomă amplificată de mii de ori… Nada, Nada… Păpuşile fără de viaţă vor rămâne să fixeze cu orbitele

(continuare în pag. 42)

(urmare din pag. 41)

lor infinitul… La muerte…

- Şi mie îmi vine greu să mai sper. Totuşi, speranţa a fost lăsată cu un scop, nu e doar un cuvânt deşart menit să alimenteze filozofia nihiliştilor… Uneori se pot întâmpla lucruri împotriva tuturor pronosticurilor.

- Da, ai dreptate. Însă deseori nu mai pot evada din lumea asta - e ca o temniţă. Ca o încăpere rece, ostilă. Ca un periplu printr-un decor străin.

- O temniţă… Sunt momente în care mă rog doar să nu fie ca în Culoarul Morţii…(*) Deşi ceva îmi spune că aceasta e lumea în care trăim…

- Te rog, acum lasă-mă să uit… nu mai vreau să ştiu. Poate ar fi fost mai bine dacă n-aş fi ştiut niciodată.

Am privit-o cum se dezbracă, cum îşi înfige degetele în sine într-un act extatic. La Muerte… dacă aş putea vreodată să uit…

Nu sunt un voyeur autentic. Nu ştiu de ce, dar simt un gest de laşitate în voluptatea voyeur-ilor, parcă mă încarc de o vină - deşi e evident că viciul lor, care uneori devine şi al meu, este chiar printre cele mai inofensive.

-Până la sfârşit, iubirea mea, până la sfârşit… Doar tu exişti pentru mine… Te quiero… Mi amor…

*

Am visat mari ţinuturi de gheaţă scăldate în soare, un alb imaculat şi fluorescent care mă scotea în afara timpului… Reni minunaţi, întinderi nesfârşite… Apa rece, apa vie… Cuvintele sensului originar.

Alunecând pe gheaţă ca într-un carusel feeric, ştiind că vina, ca şi durerea, ca şi teama, şi-au încetat existenţa…

Am văzut apoi sirene ireale ridicându-se din ape pentru a da glas unei cântări ce depăşea terestrul… Dar nu erau înşelătoare, nu atrăgeau în capcane muritorii rătăciţi, ci doar întruchipau o altă minune a tărâmului de dincolo…

Atât de aproape e acest tărâm… Trebuie doar să închizi ochii pentru a ajunge în el… Închide ochii… Stranie parabolă.

Nimic nu e imposibil… Am urcat doar pe scara literelor… a cuvintelor.

Îngerii buni, blânzi, luminoşi pluteau deasupra ţinutului îngheţat, iar eu le primeam, fericit, binecuvântarea… Iubita mea era o inocentă, diafană creatură plutind prin zările infinitului…

Atunci am înţeles de ce Dumnezeu ne-a creat din iubire.

*

- Delir al drogurilor, adolescente răpite, vene tăiate. Câini lătrând la porţile Infernului, cruci inversate. Sânge nevinovat acoperind ţinuturile fără nume ale devenirii. Metafore ucise, prostituţie. Moartea rânjind atroce dintr-un leagăn părăsit, ruginit, al unui copil rămas fără copilărie. Ai pomenit ceva mai dureros şi mai inutil de atât? Ai studiat asta la Litere?

- Da, partea cea mai complicată este că am învăţat **numai** despre asta. E o poveste fără sfârşit, o baladă eternă. O ratare a unei metamorfoze, dacă vrei, despre care au scris mii de spirite.

- Nu e un ţinut (sau o ţară) pentru bătrâni - ştii, desigur, la ce mă refer(**). Dar nu mai e nici pentru tineri. Şi nici pentru noi doi. E un ţinut al nimănui, rece, morbid. Este ţara pustiirii perpetue. Practic, locul unde nimeni n-ar vrea să se întoarcă.

- Ştiu. Mă gândesc de multe ori că, deşi au supravieţuit într-un fel sau altul, vechile proverbe chinezeşti sunt ale lumii următoare.

- Nimeni, în valea arsă a istoriei… ce macabru sună - şi totuşi, cât de adevărat. Nici nu ştiu dacă existăm cu adevărat, Bianca. Dacă existenţa noastră nu este o simplă convenţie. Şi atunci, cui foloseşte măcelul pe care-l declanşăm?

- În ţara în care se ucid amintirile va pieri viitorul - nu cred că e vreun proverb, mai degrabă am spus-o eu acum, deşi e posibil să fie vreo adaptare.

- Vreau să uit, dar nu mai pot. Aş vrea să fug, dar nu mai am unde. Dar ceea ce mă înfricoşează cu adevărat, mă face să-mi îngheţe sângele în vene, este altceva. Un lucru despre care mi-e teamă şi să vorbesc, deşi e derivat din precedentele.

- Ce anume?

- Aş vrea să iert… Dar nu mai am putere să fac asta… Înţelegi?

S-a dezbrăcat încet, oferindu-mi privirii trupul minunat, pe care îl ştiam deja pe dinafară. Voiam doar să îi simt pielea cât mai aproape, să mă contopesc cu ea, să gust din fructul pasiunii ca şi cum am fi făcut-o pentru prima dată.

-Noi doi… Până la sfârşit, mi amor…

*

Am avut cel mai bizar vis de până atunci. Râurile însângerate s-au albit, fantomele copiilor ucişi au revenit la viaţă sub forma unor mici creaturi drăgălaşe, templele idolatre au devenit locuri încărcate de sfinţenie.

Totul în jur se transforma. Mi-am adus aminte de cuvintele Biancăi: „o ratare a unei metamorfoze despre care au scris mii de spirite”. Iată, toţi am perceput-o ca pe o ratare, dar în final s-a dovedit că exista ceva în plus…

Deşeurile care sufocau omenirea au devenit spaţii verzi, operele închinate Antihristului au pierit într-o vâlvătaie imensă, flacăra ezoterică a sufletelor noastre a început să lumineze lin, ca o candelă.

Amintirile cele mai de preţ au prins din nou viaţă, ape cristaline au acoperit cu susurul lor eteric, ireal, tot blestemul care fusese aruncat asupra omenirii.

La sfârşit, pe cer a apărut curcubeul. Am rămas împietrit.

Curcubeul… legământul făcut de Dumnezeu cu oamenii… Mila care s-a revărsat asupra lui Noe.

De undeva de foarte sus, iubita mea îmi zâmbea. Ajunsese acolo pe scara literelor şi a cuvintelor, făcuse o alegere.

Atunci de-abia am înţeles pentru ce a trebuit să trăim.

* Culoarul Morţii - ecranizare după celebrul roman al lui Stephen King, în care trecerea pe Pământ este înfăţişată ca un calvar, ca un act oribil, în care cei buni asistă continuu la faptele scelerate ale celorlalţi.

** Referire la filmul nominalizat la Oscar „No country for the old men” (Nu este o ţară/un ţinut pentru bătrâni), care sugerează pierderea oricărei însuşiri umane într-o lume a violenţei şi a perversităţii.

Tudor Ștefan GOȚIA

Poemul, o taină

corcodușul din grădina mea
a învățat graiul corbilor
glasul lor negru, gutural
poposește tot timpul pe
crengile pomului

un înger tulbură, din când în când
viteza ramurilor înflorite
provocând ninsoarea albă a primăverii
stiloul poetului ce
va plonja după tulburare în valurile
de zăpadă-nmiresmată
se va vindeca de penajul
întunecat al gândului

ploile se mai scurg încă
pe scocurile amintirilor
susurând zgomotos
precum apa limpede ce se
revarsă din tâmpla mereu plângând
a izvorului tămăduirii

un fazan urmărit de propria-i umbră
ce merge smerită în urma lui
pe câmpul cu ierburi de vară
îmi spune: "poemul e o taină.
vino și gustă-l,
îl vom înmulți ca niște pâinici aurii,
ca o mană ce poartă gustul mierii
(în care soarele-și amintește
cum se scălda în razele goale
printre oglinzi și narcise)
ca niște lumânări din ceară zmeurie
aprinse pe altarul din scorbura fagului"
le spune matca albinelor sale.

"vino și-l privește
îl vom despărți la mijloc
ca pe un fluviu
când vom lovi cu toiagul din
lemn de măslin al nemărginirii
în nisipul fierbinte
pentru a ne trece murgii de spumă
pe pământul făgăduinței"
îi spune regele corbilor
stolului său.

"aceasta e adevărata taină a poemului"
îmi spune privirea ta
verde ca marea
în încercarea mea neputincioasă
de a ajunge pe
celălalt țărm al ființei.

Ceasornicarul

când ornicul începe să bată
secunde, ore
când ornicul începe să scrie
poeme, proză,
trupurile de porțelan ale bibelourilor
încep să palpite
pe ritmuri surde de vals.

în cadranul vechi și prăfuit
șopârla argintie a gândurilor
își duce traiul de azi pe mâine
hrănindu-se cu răsărituri
răsărit la micul dejun
amurg la cină.

bătrânul colb, mărturia trecutului
pătrunde în măduva manoșelor.
acolo, un lac umbrit de
mireasma eucaliptului verde-cenușiu,
sclipiri violacee de nuferi
și chipul ostenit al ceasornicarului
ce vine să-și potolească setea
alături de coțofana cu aripi sinilii.

am un singur neajuns, îi spune
ceasornicarul coțofenei
știu să repar ceasuri
dar Timpul nu-l pot repara...

Tăcerea din noi

frunzele de iederă ale tăcerii
ne acaparează sufletul
cu o lăcomie bolnăvicioasă.
ascundem cuvintele în
scorbura răchitei
de pe malul râului unde
ne întâlneam în după-amiezile
de vară.

cuvintele le ducem cu noi
pe strada metaforei,
unde parfumul poeziei înflorite
de aprilie pătrunde
în crăpăturile uitate
ale blocurilor cenușii.

acolo, pe zidurile prăfuite
de atâtea straturi de tăcere
fragmente de afișe vechi
reconstituie un poem avangardist.

conversăm cu salcâmii-nfloriți
un dialog al liniștirii
între ei străjuiește
înțelepciunea sicomorului
bem nectarul fericirii din florile metaforei
fericirea ține loc de cuvânt.

BOEMA

apler

www.boema.inforapart.ro